

§ 12 Miljøgodkendelse af kvægbrug

Lillemadevej 9, 6430 Nordborg

*Meddelt:
31. maj 2011*

*Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på i alt 350 malkekøer (stor race), mælkeydelse på 10.700 kg / år, 91 småkalve (0-6 mdr.), 261 opdræt (6-24 mdr.), 175 tyrekalve (40-65 kg) samt 2 avlstyre og 2 ammekøer svarende til 663,6 DE på ejendommen Lillemadevej 9, 6430 Nordborg, samt udbringning af husdyrgødning på 241,12 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 31092884.

Udvidelsen af produktionen sker i to etaper, idet dyreholdet i etape 1 øges i eksisterende bygninger til 250 malkekøer (stor race), mælkeydelse på 10.700 kg / år, 64 småkalve (0-6 mdr.), 190 opdræt (6-24 mdr.), 125 tyrekalve (40-65 kg) samt 1 avlstyr og 2 ammekøer svarende til 475,5 DE. I etape 1 opføres der en ny gyllebeholder på 6.000 m³ umiddelbart nord for den eksisterende gyllebeholder.

I etape 2 øges dyreholdet til ovennævnte 663,6DE i eksisterende staldbygninger samt i ny sengestaldbygning. I etape 2 opføres den nye sengestald til hovedsagelig ungdyr, ensilagepladsen udvides, og der etableres en vaske- og påfyldningsplads ved gylleholderne. Hertil kommer etablering af mælketank og fodersiloer.

Det nuværende dyrehold er på 166 malkekøer med opdræt mv., i alt 293,55 DE.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Gyldighed

Udvidelsen skal være gennemført og udnyttet inden 5 år fra godkendelsens meddelelse.

Ansøger har begrundet ønsket om udnyttelsesfristen med, at udvidelsen ønskes foretaget med eget opdræt. Derfor ønskes der 5 år til at udnytte godkendelsen.

Udvidelsen af dyreholdet påbegyndes så snart miljøgodkendelse foreligger.

Offentlighed

Ansøgningen blev annonceret i Sønderborg Ugeavis den 24. marts 2010. Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en partshøring fra den 28. januar 2011 til den 11. marts 2011. Høringen og annonceringen gav ingen kommentarer. Et udkast til godkendelsen har i samme periode været i høring hos ejer/ansøger Søren og Hans Rasmussen og rådgiver Anny Hansen, LandboSyd.

Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborg.dk og i Sønderborg Ugeavis 1. juni 2011.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2019.

Ansøger og ejerforhold

Ansøgerens navn:	Søren og Hans Rasmussen
Adresse:	Lillemadevej 9, 6430 Nordborg
Telefon:	74458044/26147044
Virksomhedens navn:	Kragroigaard
Adresse:	Lillemadevej 9, 6430 Nordborg
Matrikel:	5, Stolbro, Egen
CVR-nr.:	82155157
CHR-nr.:	48844
Kontaktperson:	Søren Rasmussen
Direkte telefon:	74458044/26147044
E-mail:	kragroigaard@bbsyd.dk
Ejer af ejendommen:	Søren og Hans Rasmussen
Ejer af virksomheden:	Søren og Hans Rasmussen
Ansøgningsskema nr.:	9693, version nr. 6
Konsulent:	Anny Hansen, LandboSyd, Peberlyk 2, 6200 Aa- benraa aha@landbosyd.dk

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Rådhusstorvet 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler:	Ruth Slaikjer,
Sagsbehandler, arealdel:	Susanne Bigum Mortensen
Evt. ekstern rådgiver:	Karen Jakobsen, Rambøll Danmark A/S
Sag nr.:	08/59364
KS:	Henriette Salling, Rambøll Danmark A/S og
Helle Dueholm Pedersen og Susanne Bigum Mortensen, Sønderborg Kommune	

Indholdsfortegnelse

1	Resumé og samlet vurdering	8
1.1	Ansøgning	8
1.2	Ikke teknisk resumé	8
2	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	10
2.1	Planmæssige forhold	12
2.2	Indpasning i landskabet	12
3	Husdyrhold, staldanlæg og drift	14
3.1	Bygninger	14
3.2	Husdyrhold og staldindretning	17
3.3	Ventilation	23
3.4	Fodring	23
3.5	Ensilage	25
3.6	Energi- og vandforbrug	25
3.7	Spildevand	27
3.8	Affald	29
3.9	Råvarer og hjælpestoffer	31
3.10	Driftsforstyrrelser eller uheld	33
3.11	Biaktivitet/bivirksomhed	34
4	Gødningsproduktion og –håndtering	35
4.1	Gødningstyper, mængder og opbevaring	35
4.2	Fast gødning og dybstrøelse	39
4.3	Anden organisk gødning	40
4.4	Udbringning af husdyrgødning	40
5	Forurening og gener fra husdyrbruget	42
5.1	Ammoniak og natur	42
5.2	Lugt	55
5.3	Lys	58
5.4	Støj og vibrationer	58

5.5	Støv	59
5.6	Skadedyr	59
5.7	Transport	60
6	Udbringningsarealer	63
6.1	Udbringningsarealerne	63
6.2	Lokalisering og planmæssige forhold	65
6.3	Påvirkninger af søer og vandløb	67
6.4	Påvirkning af fjord & hav	70
6.5	Nitrat til grundvand	77
6.6	Beskyttet natur	78
6.7	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	84
6.8	Natura 2000	85
6.9	Beskyttede sten- og jorddiger	89
6.10	Kultur- og fortidsminder.....	90
7	Bedste tilgængelige teknik (BAT).....	90
7.1	BAT for Management	91
7.2	Samlet vurdering vedrørende BAT	92
8	Egenkontrol og dokumentation	95
9	Alternative løsninger og 0-alternativet.....	95
9.1	Alternative løsninger	95
9.2	o-alternativet.....	96
9.3	Husdyrbrugets ophør	96
10	Offentliggørelse og klagevejledning	97
11	Konklusion.....	98
12	Generelt.....	99
13	Vilkår.....	100
13.1	GENERELT	100
13.2	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD	100

13.3	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	101
13.4	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING	106
13.5	FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	106
13.6	PÅVIRKNING FRA AREALERNE.....	108
13.7	BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT).....	109
13.8	HUSDYRBRUGETS OPHØR	109
13.9	EGENKONTROL OG DOKUMENTATION.....	110

Bilag

1. Situationsplan, lokalisering
2. Bygninger
3. Anlæg, belysning og affald
4. Afløbsforhold
5. Intern trafik og beplantning
6. Marker samt transportveje, (a-b)
7. Græs og andre arealer
8. Opbevaringskapacitet etape 1 og etape 2, (a-b), udsnit
9. BAT-niveau etape 1
10. BAT-niveau etape 2
11. Planmæssige forhold, a-d
12. Beskyttet natur, a-d
13. Natura 2000
14. Overfladevand, a-d
15. Grundvand
16. Fosfor-beregning
17. Beskyttet natur indenfor 1000 m zonen, a-b
18. Placering af markstakke
19. Lovgrundlag

1 Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (nr. 9693) fra Hans og Søren Rasmussen om miljøgodkendelse af udvidelse og drift af husdyrproduktion på Lillemadevej 9, 6430 Nordborg. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 18. december 2008. Seneste version af ansøgning, version 6, er modtaget den 11. April 2011. Beregningsgrundlaget er 10-2008A (20% ammoniakreduktion).

Udvidelsen af produktionen sker i to etaper, idet dyreholdet i etape 1 øges i eksisterende bygninger til 250 malkekøer (stor race), mælkeydelse på 10.700 kg / år, 64 småkalve (0-6 mdr.), 190 opdræt (6-24 mdr.), 125 tyrekalve (40-65 kg) samt 1 avlstyr og 2 ammekøer svarende til 475,5 DE. I etape 1 opføres der en ny gyllebeholder på 6.000 m³ umiddelbart nord for den eksisterende gyllebeholder.

I etape 2 øges dyreholdet til 350 malkekøer (stor race), mælkeydelse på 10.700 kg / år, 91 småkalve (0-6 mdr.), 261 opdræt (6-24 mdr.), 175 tyrekalve (40-65 kg) samt 2 avlstyre og 2 ammekøer svarende til 663,6DE i eksisterende staldbygninger samt i ny sengestaldbygning. Udbringning af husdyrgødning sker på 241,12 ha tilhørende bedriften under CVR nr. 31092884. I etape 2 opføres den nye sengestald til ungdyr, ensilagepladsen udvides, og der etableres en vaske- og påfyldningsplads ved gyllebeholderne.

Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen/ændringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

1.2 Ikke teknisk resumé

Sønderborg Kommune vurderer, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse af dyreholdet på Lillemadevej 9, 6430 Nordborg i henhold til de gældende regler. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger og betinget af de fastsatte vilkår.

Udover miljøgodkendelse af bedriftens produktionsanlæg og besætning, som meddeles ved denne godkendelse, er der i tilknytning hertil accepteret anvendelse af aftalearealer knyttet til ejendommens adresse og CVR. Nr. under overholdelse af de generelle regler for anvendelse af husdyrgødning.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk beskrivelse og kommunens vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige virkninger på naturen, miljøet og naboer.

Produktion og arealer

Dyreholdet ønskes udvidet til 663,6DE (omregningsfaktor for DE gældende efter 1. august 2009), bestående af 350 malkekøer stor race, mælkeydelse på 10.700 kg / år, 91 småkalve (0-6 mdr.), 261 opdræt (6-24 mdr.), 175 tyrekalve (40-65 kg) samt 2 avlstyre. Desuden er der 2 ammekøer på ejendommen. Udvidelsen foretages i to etaper.

I etape 1 udvides dyreholdet i eksisterende bygninger til maksimalt 250 malkekøer, mælkeydelse på 10.700 kg / år, 64 småkalve (0-6 mdr.), 190 kvier (6-24 mdr.) og 125 tyrekalve (40-65 kg), 1 avlstyr samt 2 ammekøer. I alt 475,5 DE. Den nye gyllebeholder etableres i etape 1.

I etape 2 etableres ny sengestald til hovedsagelig ungdyr og goldkøer. Ensilageanlægget udvides, og der etableres vaske- og påfyldeplads ved gyllebeholder, ligesom der etableres ny mælketank.

En stor del af udbringningsarealerne ligger forholdsvist samlet omkring ejendommen.

Udbringningsarealerne fremgår af bilag 6.

Placering

Husdyrbruget er placeret i landzone, med ca. 200 meter til nærmeste beboelse (Stolbro Nørregade 17), der ligger øst for den nye staldbygning. Nærmeste område, som er udlagt til boligområde (samlet bebyggelse) er Stolbro, der er beliggende ca. 2.000 meter øst for ejendommens anlæg. Der er ca. 2.300 meter til nærmeste byzone, Stevning.

Den nye sengestald opføres umiddelbart øst for den eksisterende sengestald. Den nye gyllebeholder placeres umiddelbart nord for eksisterende.

Lugt

Der er ingen problemer med overholdelse af lugtgeneafstandene til nærmeste nabo, samlet bebyggelse og byzone. Nærmeste enkeltbolig uden landbrugspligt ligger ca. 200 meter fra ejendommen, hvilket er i væsentlig større afstand end den beregnede ukorrigerede geneafstand på 94 meter.

Transporter

Udvidelsen af husdyrholdet på Lillemadevej 9 vil bl.a. medføre, at antallet af transportere øges fra 779 til 1306 transportere årligt. Transport til og fra ejendommen foregår via Lillemadevej, Spanbro og Stolbro Gade eller via Stolbro Nørregade. Af bilag 6 fremgår transportvejene med gylle til udbringningsarealerne.

Sønderborg Kommune vurderer overordnet set, at transporterne ikke vil medføre væsentlige gener for omboende. Sønderborg Kommune vurderer imidlertid, at der kan opstå gener ved udbringning af husdyrgødning i forbindelse med transport gennem byområder og stiller derfor vilkår om, at gylleudbringning fra ejendommen gennem landsbyerne ikke må finde sted på lør-, søn- og helligdage.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem viser, at fordampningen af ammoniak fra førdriften er 1552,81 kg kvælstof pr. år og i ansøgt 3230,72 kg kvælstof pr. år i ansøgt drift (etape 2).

Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 1677,91 kg kvælstof pr. år.

Disse beregninger er fratrukket den generelle reduktion i fordampningen, som husdyrgodkendelsesloven har fastlagt. Kravet er, at der skal ske en reduktion på 20 % for de stalde, hvor indretningen ændres, og for nye stalde – i forhold til et fastlagt reference-staldsystem.

Der findes ingen arealer med særlig værdifuld natur, som er beskyttet efter § 7 i lov om godkendelse af husdyrbrug inden for en afstand af 1.000 m fra anlægget. Der ligger flere § 3-

beskyttede søer og et § 3 beskyttet overdrev/eng indenfor 1.000 m zonen rundt om ejendommen. Det er vurderet, at ingen af disse naturområder er næringsstoffølsomme. De nærmeste registrerede § 7 arealer til Lillemadevej 9 er en beskyttet hede/overdrev der ligger ca. 10 km vest for ejendommen ved Adsbøl.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Få af udbringningsarealerne ligger i nitratklasse, og beregningerne i ansøgningssystemet viser, at kravene til nitratudvaskning til overfladevand er overholdt. Den årlige udvaskning til overfladevand efter udvidelsen er beregnet til 31,9 kg N/ha.

3,19 ha af udbringningsarealerne ligger i fosforklasse, og de generelle krav til fosforoverskud er overholdt.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable. Yderligere vurderes det, at udvidelsen ikke vil have indflydelse på bilag IV-arter, planter eller dyr omfattet af artsfredninger eller optaget på nationale eller regionale rødlistor, som findes eller kan forventes at leve i området omkring ejendommen samt på og omkring udbringningsarealerne.

BAT

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer med de fastsatte vilkår. Alt i alt vurderer Sønderborg Kommune, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Bilag 1 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggenes placering i forhold til omgivelserne.

Naturforholdene omkring ejendommen og ved udbringningsarealerne er beskrevet i afsnit 5 og 6.

Husdyrbruget er placeret i landzone, med ca. 200 meter til nærmeste beboelse (Stolbro Nørregade 17), der ligger øst for den nye staldbygning. Samme nabo er ligeledes den nærmeste nabo uden landbrugspligt. Nærmeste område, som er udlagt til boligområde (samlet bebyggelse) er Stolbro, der er beliggende ca. 2.000 meter øst for ejendommens anlæg. Der er ca. 2.300 meter til nærmeste byzone, Stevning.

Ejendommens placering i forhold til nærmeste nabo uden landbrugspligt, samlet bebyggelse og byzone fremgår af bilag 1.

Tabel 1 viser en oversigt over de gældende afstandskrav.

Tabel 1: Oversigt over de gældende afstandskrav i f.t. husdyrlovens §§ 6 og 8.

Nærmeste	Afstand	Beskrivelse	Afstands-krav
Byzone	2.300 m	Fra ny sengestald til byzone i Stevning	50 m
Sommerhusområde	ca. 9 km	Fra staldanlægget til sommerhusområde ved Lavensby Strand	50 m
Område i landzone til boligformål. Blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål	ca. 1.790 m	Fra staldanlæg til kommuneplansområde 107A01	50 m
Samlet bebyggelse i landzone	ca. 2.000 m	Fra ny sengestald til Stolbro by	50 m
Nabobeboelse	200 m	Stolbro Nørregade 17	50 m
Ikke almene vandforsyningsanlæg	ca. 700 m	Sydligste ejendom på Stevningnorvej	25 m
Almene vandforsyningsanlæg	ca. 2.700 m	Til Stevning vandværk	50 m
Vandløb	ca. 1.100 m	Til Stolbro Bæk	15 m
Dræn	6 m	Til overfladevandsrist nord for eksisterende sengestald.	15 m
Søer	208 m	Til sø i strandeng nord for ensilageplads.	15 m
Offentlig vej	ca. 200 m	Fra ansøgt stald til Lillemadevej	15 m
Privat fællesvej	-	-	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	ca. 4.500 m	Til levnedsmiddelbutik i Guderup	25 m
Beboelse på samme ejendom	ca. 34 m	Fra ansøgt stald er der ca. 34 m til Lillemadevej 9b som er egen bolig på samme matrikel som Lillemadevej 9.	15 m
Naboskel	150 m	Markskel mod øst	30 m

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger er gjort bekendt med, at nedløbsriste/dræn indenfor en afstand af 15 m fra stald, ensilageplads mv. ikke overholder husdyrlovens afstandskrav. Forholdene skal ændres eller lovgøres. Ansøger har derfor fremsendt en revideret afløbstegetning, dateret 11. april 2011.

Ifølge tegningen vil overfladevand fra det befæstede areal mellem ensilageplads og stalden fra 2008, samt nord for samme stald, blive ledt til opsamlingsbeholder og udbragt på mark. Der stilles vilkår om, at afløbene skal være ændret i overensstemmelse med tegningen senest 2 måneder efter godkendelsen er meddelt.

2.1 Planmæssige forhold

Ifølge regionplanen for Sønderjyllands Amt 2005-2016 ligger ejendommen indenfor områder der er udlagt til særligt værdifuldt landbrugsområde, uforstyrrede landskab, område med naturinteresse, område med almindelige drikkevandsinteresser, samt værdifuldt kystlandskab.

Ifølge Kommuneplan 2005-2017 for Sønderborg Kommune ligger virksomheden i planområde 107J01, som er udlagt til landområde.

Ifølge Spildevandsplan 2009-2016 for Sønderborg kommune, som omfatter planperioden til år 2009 til 2016, er området beliggende i åbent land uden for kloakopland. Proces- og sanitært spildevand samt tagvand afledes til kystvande: Augustenborg Fjord eller til Stevningnor.

Ejendommen forsynes med vand fra Guderup-Sjellerup Vandforsyning.

2.2 Indpasning i landskabet

Bedriften er lokaliseret i Sønderborg Kommune. Staldanlægget ligger ca. 2 km vest for Stolbro.

Den nye ungdyrstald opføres i tilknytning til eksisterende bygninger. Det er oplyst, at den nye bygning bliver af samme type som eksisterende sengestald, med tilsvarende elementer og tag. Offentlighedens adgang til landskabet vil ikke blive ændret.

De væsentligste udpegninger og deres betydning for ansøgningen beskrives herunder.

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser:

Der er ingen bygninger eller arealer indenfor "Særligt næringsfattige naturarealer".

Der er ingen bygninger indenfor "Naturområder", men forpagtet mark 28-1 ligger delvis indenfor.

Den nye bygning og ensilageplads ligger indenfor "Område med naturinteresser", samt markerne: 2, 4, 5, 5-1, 22, 26, 27-1, 110-2. Markerne 3 og aft.JG 1 ligger delvis indenfor.

Områder med landskabelig værdi:

Anlægget ligger indenfor "Værdifulde kystlandskaber".

Uforstyrrede landskaber:

Anlægget ligger indenfor udpegningen.

Områder med særlig geologisk værdi:

Der er ingen bygninger indenfor "Skovrejsning uønsket pga. geologiske forhold".

Rekreative interesseområder:

Der er ingen bygninger eller arealer indenfor "Fritidsområder", "Eksisterende sommerhusområder", "Nye sommerhusområder", "Arealudlæg til feriefritidsformål", "Planlagte arealer til feriefritidsformål", "Eksisterende byzone" og "Planlagte arealer til byformål".

Værdifulde kulturmiljøer:

Der er ingen bygninger indenfor udpegningen.

Kirkeomgivelser:

Der er ingen bygninger indenfor "Kirkelandskaber".

Kystnærhedszonen:

Anlægget ligger indenfor Kystnærhedszonen.

Skovrejsningsområder:

Der er ingen bygninger indenfor udpegningen.

Fredede områder:

Der er ingen bygninger eller arealer indenfor "Fredede områder", "Fredede områder forslag" og "Fredede fortidsminder".

Strandbeskyttelseslinje:

Den nye gyllebeholder og ensilagepladsudvidelsen på kvæganlægget ligger indenfor Strandbeskyttelseslinjen.

Følgende marker ligger helt indenfor: 4, 29-4 og 28-1.

Markerne 2, 3, 5, 20 og 29-3 ligger delvis indenfor.

Klitfredningslinje:

Der er ingen bygninger eller arealer indenfor udpegningen.

Skovbyggelinje:

Den østlige del af kvæganlægget grænser helt op til udpegningen.

Sø- og åbeskyttelseslinje:

Der er ingen bygninger eller arealer indenfor udpegningen.

Kirkebeskyttelseslinje:

Der er ingen bygninger indenfor "Kirkebyggelinjen"

Fortidsmindebeskyttelseslinje:

Der er ingen bygninger indenfor udpegningen.

Beskyttede sten- og jorddiger:

Der er ingen bygninger i forbindelse med udpegningen.

Ifølge Arealinfo løber der et Beskyttet sten- og jorddige tværs gennem mark 3 fra V mod Ø.

Følgende marker grænser op til Beskyttede sten- og jorddiger: 1, 20, 21, 22, 29-2 og 29-3.

Miljømyndighedens vurdering**Kystnærhedszonen og Værdifuldt landskab.**

Som udgangspunkt skal områderne friholdes for yderligere bebyggelse. Nybyggeriet ved Lillemadevej 9 er nødvendigt for landbruget og ligger i tilknytning til eksisterende byggeri, og kan derfor tillades.

Beskyttede sten- og jorddiger.

Sten- og jorddiger er hovedsageligt placeret i markskel og langs kanten af skove og lysåbne naturområder. Der er dog ikke nogen diger i umiddelbar nærhed af bygninger.

Strandbeskyttelseslinjen

Der er søgt tilladelse til at opføre ny gyllebeholder samt udvide ensilageplads mv. indenfor strandbeskyttelseslinjen hos Miljøministeriet v. Miljøcenter Ribe. Miljøcenter Ribe har 15. juli 2010 meddelt dispensation på vilkår om, at gyllebeholderen sløres af beplantning mod vest og nord. MC Ribe gør endvidere opmærksom på, at der ikke er plantet omkring den gyllebeholder, som daværende Sønderjyllands amt gav tilladelse til i 2006, på vilkår om slørende beplantning mod nord, vest og syd.

Vilkårene er gentaget i godkendelsen. Ansøger har indsendt en plan for beplantningen, som er godkendt af kommunen. Se bilag 5. Sønderborg Kommunes afdeling PLAN har på grund af terrænforhold, eksisterende småskove m.v. ikke fundet det nødvendigt at kræve yderligere afskærmende beplantning ved staldbygningen.

Sønderborg Kommune vurderer herudover på baggrund af det oplyste, at alle bygge- og beskyttelseslinjer, er overholdt.

I landskabsbeskrivelse af Sønderjyllands Østkyst står der, at landbrugslandskabet generelt er sårbart overfor etablering af nye store landbrugsbygninger, der bliver meget synlige i det kuperede landskab. Bygningernes arkitektoniske kvaliteter og vedligeholdelse af hegn og lunde bliver således afgørende for kvaliteten af det fremtidige landbrugsland. Det er derfor væsentligt at den nye staldbygning opføres i ikke-blanke og ikke-reflekterende materialer samt i afdæmpede farver.

For at sikre mod terrænændringer stilles der vilkår om udlægning af jord. Der stilles også vilkår om, at Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor store mængder der flyttes.

På baggrund af de stillede vilkår vurderes det, at ejendommens placering og udformning er tilfredsstillende i forhold til § 23, punkt 4 i Lov om miljøgodkendelse m.v. for husdyrbrug for et landbrug af denne størrelse.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Ejendommens bebyggede erhvervsareal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 2.273 m². Der er 4.451 m² tagflader samt asfalteret vejareal forbi den eksisterende senge-stald.

Bilag 2 viser en plan for det samlede husdyrbrug.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, bygningernes fremtidige anvendelse med videre fremgår af tabel 2.

Tabel 2. Oversigt over bygninger

Bygning		Grundplan	Bygningshøjde	Taghældning	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
1	Bolig (Lillemadevej 9)	147 m ²	5,5 m	30 °	Gule mursten, tag af sort eternit	uændret

	B)					
2	Garage ved Lillemadevej 9b	5 m ²	3,5 m	-	Gule mursten, tag af sort eternit	uændret
3	Eksisterende sengestald	2.242 m ²	9 m	20 °	Gule søsten og brune og gule stålplader, tag af grå eternit.	uændret
4	Ny sengestald	4.026 m ²	10 m	20 °	Gule søsten og brune og gule stålplader, tag af grå eternit.	Ny sengestald
5	Ensilageplads	4.181 m ²	0 m	-	Asfaltbelægning	Udvides til denne størrelse
6	Gyllebeholder på 850 m ³ / 4 m dyb	213 m ²	Ca. 2,5 m	-	Grå betonelementer	Fremover særskilt beholder til overfladevand fra ensilageplads og vaskevand
7	Gyllebeholder på 3.500 m ³ / 4,2 m dyb	833 m ²	Ca. 2,2 m	-	Grå betonelementer	uændret
8	Gyllebeholder på ca. 6.000 m ³	1.200 m ²	Ca. 2,5 – 3 m	0	Grå betonelementer	uændret
9	Fortank med sandfang	Ca. 60 m ² / 90 m ³	0,3 m	-	Beton	Uændret
10	Påfyldningsplads	325 m ²	0 m	-	Beton eller asfalt	Ny plads
11	1 stk. fodersilo	Ca. 12 m ²	6-7 m	-	Hvid glasfiber	Eksisterende fodersilo
12	2 fodersiloer	Ca. 38 m ³ / stk.	6-7 m	-	Hvid glasfiber	Nye fodersiloer
13	Mælketank	30 m ³	5 m	-	Stål	Ny mælketank
14	Stuehus (Lillemadevej 9)	306 m ²	7,5 m	45 °	Hvidkalket mur, tag af sortskiffer	uændret
15	Garage	199 m ²	4 m	20 °	Gule mursten, tag af grå eternit	uændret
16	Gl. Binde-stald	358 m ²	7 m	40 °	Hvidkalket mur, tag af gråt bølgeblik	uændret
17	Fodersilo	135 m ²	7 m	30 °	Hvidkalket mur, tag af gråt bølgeblik	tom
18	Kalvestald I	135 m ²	3,5 m	10 °	Hvidkalket lecamur, tag af	uændret

					grå bølgeblik	
18	Gl. mælkerum	34 m ²	2,5 m	10 °	Hvidkalket lecamur, tag af sort eternit	uændret
20	Kalvestald II	180 m ²	6 m	20 °	Hvidkalket lecamur, tag af sort eternit	uændret
21	Maskinhus / lade	692 m ²	6 m	20 °	Gule mursten, tag af sort eternit	uændret
22	Gl. ungdyrstald	108 m ²	4 m	20 °	Gule mursten, tag af grå eternit	tom
23	Mødding	500 m ²	1 m	-	Beton	uændret
24	Møddings-saftbeholder	25 m ³	0 m	-	Beton	uændret
25	Ajlebeholder	80 m ³	0 m	-	Beton	uændret

* Grundplan og bygningshøjde er uændret med mindre andet er nævnt.

Det er oplyst i ansøgningen, at kvægproduktion ønskes udvidet i både eksisterende sengestald og i ny sengestald. Eksisterende ensilageplads udvides og der etableres endnu en gyllebeholder. Hertil kommer 2 fodersiloer, mælketank, diverse pumpebrønde samt en vaske- og påfyldningsplads.

Dyreholdet ønskes udvidet til 663,6DE, bestående af 350 malkekøer stor race, mælkeydelse på 10.700 kg / år, 91 småkalve (0-6 mdr.), 261 opdræt (6-24 mdr.), 175 tyrekalve (40-65) kg samt 2 avlstyre og 2 ammekøer. Udvidelsen foretages i to etaper.

I etape 1 udvides dyreholdet i eksisterende bygninger til maksimalt 250 malkekøer, mælkeydelse på 10.700 kg / år, 64 småkalve (0-6 mdr.), 190 kvier (6-24 mdr.) og 125 tyrekalve (40-65 kg), 1 avlstyr samt 2 ammekøer. I alt 475,5 DE. Den nye gyllebeholder etableres i etape 1. Med undtagelse af antallet af kørsler med husdyrgødning er miljøbelastningen fra etape 1 mindre end i etape 2.

I etape 2 etableres ny sengestald til hovedsagelig ungdyr og goldkøer, men også en del af de lakterende køer placeres i den nye stald. Ensilageanlægget udvides, og der etableres vaske- og påfyldningsplads ved gyllebeholder, ligesom der etableres ny mælketank.

Virksomheden Kragroi I/S er etableret den 1. januar 2008. Udvidelsen af dyreholdet påbegyndes, så snart miljøgodkendelse foreligger, idet udvidelsen ønskes foretaget med eget opdræt. Den nye sengestald forventes påbegyndt 1. april 2015 og forventes færdig til oktober 2015.

Virksomheden har ud over husdyrbruget på Lillemadevej 9 også husdyrbruget på Lillemadevej 7, som ved kommunen er registreret med 140 søer, 1.500 smågrise og 1.500 slagtesvin svarende til ca. 78 DE (nye DE). Der er ikke miljømæssig sammenhæng mellem de to ejendomme, og nærværende ansøgning omfatter ikke ejendommen på Lillemadevej 7, der drives som et selvstændigt husdyrbrug.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger skal indhente byggetilladelser til de planlagte bygninger og anlæg. Der stilles vilkår til bygningernes udseende i afsnit 2.2.

3.2 Husdyrhold og staldindretning

Landbruget drives som et konventionelt landbrug.

Ejendommens årlige dyrehold er udregnet efter omregningsfaktor gældende fra 1. aug. 2009 for beregning af dyreenheder. Størrelsen af dyreholdet før og efter udvidelse i etape 1 og etape 2 fremgår af tabel 3:

Tabel 3. Dyreholdets størrelse

Art	Før udvidelse		Efter udvidelse, etape 1		Efter udvidelse, etape 2	
	antal	DE	antal	DE	Antal	DE
Malkeko, tung race, mælkeydelse på 10.700 kg / år	166		250		350	
Småkalve	42		64		91	
Opdræt	125		190		261	
Tyrekalve	84		125		175	
Avlstyr	1		1		2	
Ammeke	0		2		2	
I alt		293,55		475,5		663,6

Bygninger, antal stipladser, gulvtyper og udmugningssystem fremgår af tabel 4 og 5 (henholdsvis for etape 2 og etape 1).

Tabel 4. Oversigt over bygningernes anvendelse, antal dyr, udmugningssystem og gulvtype efter udvidelse, etape 2.

Stald afsnit nr.	Anvendelse	Dyretype	Nudrift Antal dyr	Ansøgt Antal dyr	Udmugningssystem	Gulvtype
1.1.1	Eksisterende sengestald med løsdrift Stald nr. 3	Malkeko, tung race	135	207	Gyllekanal, bagskyl eller ringkanal	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time
		Kvie/stud 6 mdr. –	76	0		Sengestald med fast gulv,

		kælvning, tung race				2 % hældning og skrabning hver 2. time
		Malkeko, tung race	5	5	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Malkeko, tung race	26	28	Gyllekanal, bagskyl eller ringkanal	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time
1.1.2	Eksisterende gamle stalde Bygninger nr. 16, 18, 20, 21 og 22	Kvie/stud 6 mdr. – kælvning, tung race	21	5	Bindestald: ajle til ajlebeholder og fast gødning på møddings- plads	Bindestald med grebning
		Småkalve, 0-6 mdr., tung race	42	28	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Kvie/stud 6 mdr. – kælvning, tung race	28	1	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Tyrekalve, 0-6 mdr., tung race	84 (40-55 kg)	0	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Avlstyr, tung race	1	0	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Ammeko, 400-600 kg	0	2	Bindestald: ajle til ajlebeholder og fast gødning på møddings- plads	Bindestald med grebning
		Småkalve, 0-6 mdr., tung race	0	1	Dybstrøelse	Dybstrøelse
1.1.3	Ny sengestald Bygning 4	Kvie/stud 6 mdr. – kælvning, tung race	0	107	Gyllekanal, bagskyl eller ringkanal	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time
		Småkalve, 0-6 mdr.,	0	62	Dybstrøelse	Dybstrøelse

		tung race				
		Tyrekalve, 0-6 mdr., tung race	0	175 (40-65 kg)	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Avlstyr, tung race	0	2	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Malkeko, tung race	0	55	Gyllekanal, bagskyl eller ringkanal	Sengestald med fast gulv, 2% hældning, skrabning hver 2. time
		Malkeko, tung race,	0	5	Dybstrøelse	Dybstrøelse (hele arealet)
		Kvie/stud, tung race (6 mdr.-kælvning),	0	2	Dybstrøelse	Dybstrøelse (hele arealet)
		Kvie/stud, tung race (6 mdr.-kælvning),	0	105	Gyllekanal, bagskyl eller ringkanal	Sengestald med fast gulv, 2% hældning, skrabning hver 2. time
		Malkeko, tung race,	0	50	Gyllekanal, bagskyl eller ringkanal	Sengestald med fast gulv, 2% hældning, skrabning hver 2. time
		Kvie/stud, tung race (6 mdr.-kælvning),	0	41	Gyllekanal, bagskyl eller ringkanal	Sengestald med fast gulv, 2% hældning, skrabning hver 2. time
	I alt DE		293,54	663,6		

Tabel 5. Oversigt over bygnings anvendelse, antal dyr, udmugningssystem og gulvtype efter udvidelse, **etape 1.**

Stald afsnit nr.	Anvendelse	Dyretype	Nudrift Antal dyr	Ansøgt Antal dyr	Udmugnings-system	Gulvtype

1.1.1	Eksisterende sengestald med løsdrift Stald nr. 3	Malkeko, tung race	135	207	Gyllekanal, bagskyl eller ringkanal	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time
		Kvie/stud 6 mdr. – kælving, tung race	76	0		Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time
		Malkeko, tung race	5	5	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Malkeko, tung race	26	38	Gyllekanal, bagskyl eller ringkanal	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time
1.1.2	Eksisterende gamle stalde Bygninger nr. 16, 18, 20, 21 og 22	Kvie/stud 6 mdr. – kælving, tung race	21	86	Bindestald: ajle til ajlebeholder og fast gødning på møddingsplads	Bindestald med grebning
		Småkalve, 0-6 mdr., tung race	42	63	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Kvie/stud 6 mdr. – kælving, tung race	28	104	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Tyrekalve, 0-6 mdr., tung race	84 (40-55 kg)	125 (40-65 kg)	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Avlstyr, tung race	1	1	Dybstrøelse	Dybstrøelse
		Ammeko, 400-600 kg	0	2	Bindestald: ajle til ajlebeholder og fast gødning på møddingsplads	Bindestald med grebning
		Småkalve, 0-6 mdr., tung race	0	1	Dybstrøelse	Dybstrøelse

	I alt DE		293,54	475,5		

Malkerobotter rengøres 3 gange dagligt. Til rengøring anvendes de midler som producenten anbefaler. Kalvebokse rengøres efter hver kalv. Foderbordene fejes hver dag. Væggene består af gardiner, som ikke kræver rengøring. Halm og gødning fra dyr på dybstrøelse opbevares på møddingplads og i markstak. Skrabeanlæg ved sengebåse kører 16 gange i døgnet, lidt hyppigere om dagen end om natten.

Derudover fremgår det af ansøgningen, at en del af dyrene er udegående i halvdelen af året. Andelen af dyr i nudrift og i ansøgt drift er omtrent den samme.

Desuden installeres malkerobotter i den nye stald (stald nr. 1.1.3).

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige staldteknologi:

BAT indenfor kvægbrug er ikke nærmere defineret, da der ikke er noget, der tilsvarende referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion. Miljøstyrelsen har udarbejdet teknologiblade for Svovlsyrebehandling af gylle, Skrabere samt Faste drænedede gulve. Desuden er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

Stalde med spalter og drænet gulv:

Eksisterende stald, som kun er et par år gammel, er i den vestlige del indrettet med et fast drænet gulv med lukket ajledræn i midten (4 % ammoniakemission). I den østlige del af stalden er gulvtypen et fast drænet gulv (også 4 % guld) hvor der i midten er et spalteområde. Begge varianter af faste drænedede gulve er beskrevet i Miljøministeriets teknologiblade om faste drænedede gulve med skraber og ajlefløb dateret 30.06.2010. Teknologiblades krav om maksimalt 5 % lysningsareal mod kanal er overholdt.

I ansøgt sengestald etableres et fast drænet gulv med et afløbssystem som beskrevet i ovenstående teknologiblade.

På baggrund af det til den tid foreliggende erfaringsgrundlag tages der stilling til hvilken af de 3 beskrevne afløbstyper der vælges. Teknologiblades krav om maksimalt 5 % lysningsareal mod kanal bliver overholdt.

Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser, at kravet til 20 % reduktion for udvidelsen i forhold til "bedste staldsystem" overholdes med et plus på 433 kg N/år.

Nærmeste § 7 areal ligger mere end 1.000 m fra ejendommen og ammoniakdepositionen i det angivne naturområde er beregnet til 0,00 kg N/ha/år, hvorfor det ønskede projekt lever op til kravene.

På baggrund heraf, er det antaget, at eksisterende staldsystem kan fortsætte indtil videre og ny stald kan indrettes med fast drænet gulv iht. teknologiblade.

Da der efter udvidelsen stort set vil være etableret et helt nyt, moderne og tidssvarende anlæg er der ingen planer om renovering af og indførelse af BAT staldteknologi i de ældste stalde.

Der gøres opmærksom på, at ifølge Miljøstyrelsen, så kan krav om BAT ikke fastsættes til en bestemt teknologi, men ud fra emissionskrav svarende til emissionsniveauet for BAT. Der er dermed metodefrihed til at opnå kravene.

Dybstrøelsesstalde:

BAT indenfor kvægbrug er ikke nærmere defineret, da der ikke er noget, der tilsvarende referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion. Der er dog et enkelt BAT-blad for svovlsyrebehandling af kvæggylle. Desuden er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

På grund af lovgivningen på området og hensynet til dyrevelfærd er der nødt til at være områder med dyr på dybstrøelse. Dybstrøelsessystemer medfører samlet (stald + lager) en højere fordampning end spaltstald og gyllebeholder.

På baggrund heraf, må vi antage, at det eksisterende staldsystem med dybstrøelse kan fortsætte indtil videre.

Ansøger oplyser følgende om fravalg af bedste tilgængelige staldteknologi:

Flere eksisterende BAT teknologier eller teknologier der er mere vidtgående end BAT, er på nuværende tidspunkt fravalgt af ansøger. Der er flere grunde til dette.

Gylleforsuring og gyllekøling vil ikke være relevant, da der ikke er tale om et spaltegulv. Separation af gyllen er fravalgt, da det nødvendige harmoniareal er tilstede og der ikke pt er et biogasanlæg i nærheden, som vil kunne aftage den faste del fra separeringen. Endvidere er der brug for det meste af husdyrgødningen til grovfoderproduktionen.

Overdækning af gyllebeholdere er fravalgt, da det med kvæggylle almindeligvis ikke er problematisk at etablere et godt flydelag og der er derfor begrænset effekt. Det er endvidere ikke sikkert, at de eksisterende tanke kan overdækkes pga. deres konstruktion og etablering. I forhold til den miljømæssige gevinst er det vurderet, at investeringen i en overdækning ikke er rentabel, da en overdækning ca. koster 100 kr. pr m³.

Miljømyndighedens vurdering

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr - stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

Udvidelsen af malkekvægholdet sker for langt hovedparten i nyopførte bygninger. De nye stalde etableres med præfabrikeret drænet gulv eller noget tilsvarende.

Det maksimale antal DE på 475,5 DE (udvidelse efter etape 1) og 663,6DE (udvidelse efter etape 2) må ikke overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, m.m.), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det tilladte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor tilsynsmyndigheden og det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

Miljøstyrelsen har udgivet 3 nye teknologiblade for staldindretning:

-Svovlsyrebehandling af kvæggylle, revideret 19.05.2010

-Skrabere, i forbindelse hhv. gangarealer og gyllekanaler, dateret 30.06.2010

-Faste drænedede gulve, dateret 30.06.2010.

Ansøger har redegjort for, at fravalg af gylleforsuring, gyllekøling og gylleseparation sker af praktiske og økonomiske hensyn. Ansøger har også redegjort for, at de nyeste staldbygninger lever op til krav i teknologibladet, samt kommende gennemførelse af BAT.

Sønderborg Kommunes BAT-niveau for dybstrøelse er følgende:

Staldsystemer, som bruger strøelse, kan ikke udelukkes at være BAT, hvis det sker sammen med god praksis, herunder at der:

- anvendes tilstrækkelig strøelse
- gulvet har passende udformning

Denne vurdering er baseret på at det ikke er proportionelt at lave nyt gulvsystem i eksisterende stalde.

Se også afsnit 5.1 og 7.2.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning. Der stilles dog vilkår om, at gulvareal med skrabeanlæg skrubes mindst 12 gange i døgnet.

Ændringer af f.eks. staldindretning eller ventilationsarrangementer, må kun ske efter forudgående accept fra miljømyndigheden.

3.3 Ventilation

Der er naturlig ventilation i samtlige stalde.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der ikke er baggrund for at stille vilkår til anvendelse af BAT i forhold til ventilation jf. afsnit 3.6, idet der ikke anvendes mekanisk ventilation, men alene naturlig ventilation i alle stalde.

Desuden er naturlig ventilation kommunens BAT-niveau for ventilation i nye stalde.

3.4 Fodring

Bedriftens forbrug af foderstoffer til køer og opdræt er ca. 500 tons kraftfoder pr. år. Efter udvidelsen (etape 2) vil der anvendes ca. 1.000 ton kraftfoder pr. år, således at foderforbruget stiger med 100 %. Andelen af grovfoder og halm stiger tilsvarende med ca. 100 %. Hovedsageligt produceres al grovfoder på ejet og forpagtet jord, mens halm indkøbes. Der kan forekomme indkøb af grovfoder. Indkøbt foder opbevares flere steder: i den eksisterende sengestald, i maskinhus samt i siloer ved den nye stald.

Ensilage oplagres på ensilageplads med fast bund og afløb til gyllebeholder. I forbindelse med udvidelsen af dyreholdet udvides ensilagepladsen og vand fra pladsen ledes til særskilt beholder.

Den øvrige foderopbevaring sker i siloer. Her opbevares soja, raps, kraftfoder. Vitaminer og mineraler leveres i bigbøge og opbevares i foderrum i eksisterende sengestald.

Der kan forekomme støvgener ved indkøring af halm som dels opbevares i lade og maskinhus på ejendommen. Der ændres ikke på dette i forbindelse med udvidelsen.

Derudover kan der forekomme støv ved indblæsning af foder i siloer.

Der forventes ikke støvgener udenfor ejendommens arealer.

Ansøger har oplyst, at der på ansøgningstidspunktet ikke er pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normalt.

Ansøger oplyser følgende om BAT for foder:

BAT indenfor kvægbrug er ikke nærmere defineret, da der ikke er noget, der tilsvare referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion.

Det må dog anses for BAT, at udarbejde foderplaner.

Miljøministeriet har udarbejdet teknologiblade om reduceret tildeling af råprotein til malkekøer (AAT-PBV-teknologi). Teknologibladet er dateret 24.11.2010.

Foder til kvæg består af ca. 55 % hjemmeavlet grovfoder, hovedsageligt majs og græs, samt indkøbt tilskuds foder i form af færdigblandinger alene eller i kombination med forskellige råvarer som f.eks. sojaskrå, rapsprodukter, korn, roepiller m.m. Foderplanen afstemmes med en mineralblanding for at tilgodese kreaturenes behov for næringsstoffer.

Fodersammensætningen afstemmes i forhold til dyrenes biologiske behov (kalv, kvie, malkende ko, goldko, slagteko og evt. slagtekalv). For at opnå så præcis en næringsstofsammensætning som muligt, udtages der analyser af grovfoderet, som ligger til grund for sammensætning af det indkøbte foder. Optimeringen af foderplanen sker bl.a. på protein, så overforsyning såvel som underforsyning undgås. Overforsyning med protein medfører en belastning på miljøet, men det overbelaster også koen.

På mineralsiden kan der ud fra bedriftens aktuelle grovfoderanalyser af mineralstofproducenten udarbejdes specielt sammensatte mineralblandinger, der opfylder normerne til dyrenes behov for alle mikro- og makromineraler, heriblandt fosfor, samt vitaminer. Ansøger er interesseret i, at ovenstående er i orden, da ubalance i foderets sammensætning betyder forringelse af foderudnyttelsen og dermed forringelse af det økonomiske udbytte.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Ansøger har fravalgt at anvende AAT-PBV teknologien, da denne kan medføre større risiko ift. omkostninger sammenlignet med den valgte løsning, hvor etableringsomkostningerne er de væsentlige omkostninger. Ligeledes kan der opstå begrænsninger omkring råvarevalget ved indkøbte proteinkilder som ofte vil medføre risiko for nedgang i mælkeproduktionen. Ved en høj græsandel vil det i år med dårlig græskvalitet medføre omkostninger til indkøb af foder. Omkostningerne til dokumentation ved valg af denne teknologi er også en stor usikkerhedsfaktor, idet omkostningerne er anslået at variere mellem 32 til 317 kr/DE. AAT-PBV teknologien kan godt være et alternativ på denne ejendom, men ansøger har som tidligere nævnt fravalgt denne teknologi pga. usikkerheden til de reelle omkostninger ved metoden. Dette harmonerer også fint med lovgivningens muligheder for metodefrihed til at opnå kravene.

Det generelle krav om ammoniakreduktion fra anlægget, er opnået ved valg af gulvtype med lav ammoniakfordampning. BAT-niveauet jf. vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af malkekvæg i gyllebaserede staldsystemer overholdes.

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner

på baggrund af normtal. Der indtastes ingen oplysninger om foder i ansøgt drift, da der ikke ønskes unødige restriktioner på disse områder.

På baggrund af ovenstående vurderer ansøger, at han bruger BAT indenfor fodring.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlige øget påvirkning af omgivelserne.

For at sikre en god udnyttelse af foder som ressource, stilles der vilkår om mængden af forbrugt foder og opstået spild skal noteres i en driftsjournal.

Ansøger har redegjort for, at fravalg af foder med reduceret råprotein til malkekøer hovedsagelig sker af økonomiske årsager, og at ansøger opfylder Miljøstyrelsens BAT niveau på anden vis.

Sønderborg Kommune vurderer, at ansøger anvender BAT i tilstrækkeligt omfang, hvis ovennævnte vilkår overholdes.

3.5 Ensilage

Der bliver maksimalt opbevaret 5.000 m³ ensilage pr. år. Ensilagen opbevares i eksisterende køresilo på ca. 2.400 m². Den eksisterende silo udvides til 4.181 m². I etape 1 vil der blive opbevaret ensilage i markstakke indtil ensilagepladsen er udvidet.

Overfladevand fra ensilageplads afledes til særskilt beholder (beholder nr. 6, den lille eksisterende gyllebeholder), hvorfra vandet vil blive udbragt på nærliggende græsarealer med gyllevogn.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at håndteringen og opbevaring af ensilage sker i overensstemmelse med Husdyrgødningsbekendtgørelsens regler – herunder udbringning på græsarealer med gyllevogn.

Det vurderes at opbevaringskapaciteten på 850 m³ i den valgte beholder er tilstrækkelig i forhold til, at der stort set må udbringes ensilagesaft året rundt (dog ikke på sort jord). Afløb fra ensilagepladsen på 4181 m² er beregnet til en årlig mængde på 2927 m³ i etape 2. Øvrige befæstede arealer med afløb til særskilt beholder er på 1700 m² svarende til en årlig mængde på 1190 m³. Der stilles vilkår om at udvidelse af ensilagepladsen skal ske i overensstemmelse med byggebladet nr. 103.09-02. Desuden stilles der vilkår om, at der ikke må opbevares husdyrgødning på ensilagepladsen, samt at den valgte beholder skal rengøres inden brug til opbevaring af ensilagesaft/overfladevand fra ensilageplads m.v.

Udbringning af ensilagesaft ville også kunne ske i overensstemmelse Landbrugets byggeblad om udsprinkling af overfladevand fra ensilagesilo og ensilageplads (nr. 103.09-05). Nødvendig beholderkapacitet kan i så fald beregnes til 168 m³, hvilket svarer til en halv måneds nedbør. Den pågældende beholder har et volumen på 850 m³.

3.6 Energi- og vandforbrug

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af råvarer og hjælpestoffer som i tabel 6.

Tabel 6. Forbrug af energi og vand.

Middel	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
El til produktionen	166.000 kWh	350.000 kWh
Vandforbrug, drikkevand i produktionen	7.000 m ³	15.000 m ³
Vandforbrug til vask af stalde	5 m ³	10 m ³
Rengøring af malkebotter	1.100 m ³	1.825 m ³
Rengøring af maskiner	30 m ³	50 m ³
Sprøjtning	25 m ³	25 m ³

BAT for energi- og vandforbrug

Det er BAT at reducere energiforbruget ved at gøre samtlige tiltag herunder:

- anvende lavenergi-belysning
- nye stalde: anvende naturlig ventilation hvor det er muligt, ved at:
 - o udforme bygninger korrekt
 - o fremme luftstrømmen ved at placere bygninger under hensyntagen til fremherskende vindretninger
- mekanisk ventilerede stalde:
 - o optimere udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren
 - o undgå modstand i ventilationssystemer gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og fans

Det er BAT at reducere vandforbruget ved at gøre samtlige tiltag herunder:

- rengøre stalde og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus eller batch. Spulevand løber typisk ned i gyllesystemet, og det er derfor vigtigt at finde en balance mellem rengøring og brug af så lidt vand som muligt.
- Udføre regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild
- Registrere vandforbrug gennem måling af forbrug
- Detektore og reparere lækager

Ansøger oplyser følgende om energibesparende foranstaltninger (BAT):

Energiforbruget pr. DE er generelt lavt i en kvægbesætning, idet staldene ikke opvarmes og der ventileres naturligt. Med naturlig ventilation er der sikret et stort luftskifte, hvilket betyder, at staldgulvene er forholdsvis tørre, hvilket igen betyder en lavere koncentration af ammoniak og lugt.

Endvidere bruges solen som lyskilde i videst muligt omfang. Dette sker ved at have ovenlysplader i taget og lyse farver i stalden. Stalden kan ikke etableres med kun ovenlystagplader, da stalden så vil få karakter af drivhus med dertilhørende problemer for besætningen.

For at spare på energien anvendes lavenergibelysning med lysstofrør. Om dagen er der intet lys i staldene, men lyset tændes automatisk når det bliver mørkt udenfor. Mængden af lys er afhængig af om der arbejdes i stalden eller ej. Om natten er der vågelys i staldene. Udendørs er en del af belysningen sensorstyret, mens kun 2 lamper på hhv. maskinhuset tændes manuelt efter behov.

Der anvendes frekvensstyret vakuumpumpe som er energibesparende.

Der er installeret varmegenindvindingsanlæg, hvorved varmen fra nedkøling af mælken anvendes til opvarmning af vand og opvarmning af kontor og mandskabsrum samt opvarmning af bolig på Lillemadevej 9b.

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Drikkekar tømmes og renses ca. 1 gang om ugen. Maskiner vaskes med højtryksrensere med koldt vand. Der anvendes ingen rengøringsmidler i forbindelse med vask af maskiner.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Der er ingen oplysninger om fravalg i ansøgningen.

Miljømyndighedens vurdering

Elektricitet anvendes til malkning, hegning, nedkøling af mælk, gyllepumpning samt belysning. Bedriftens årlige elforbrug til gårdens drift forventes at stige fra 166.000 kWh til 350.000 kWh efter udvidelsen/ændringen. Det svarer til en forøgelse på 111 %.

Stalden forsynes med vand fra Guderup-Sjellerup Vandværk. Bedriftens årlige vandforbrug til gårdens drift forventes at stige fra 8.160 m³ til 16.910 m³ efter udvidelsen/ændringen. Det svarer til en forøgelse på 107 %.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at hvis elforbruget stiger over 350.000 kWh årligt, skal ejendommen gennemgås ved et energieftersyn. Energieftersynet er gratis og fås ved henvendelse hos elselskabet.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energieftersyn skal fremsendes til miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis en eventuel besøgsrapport viser mulige energiforbedringer, som via besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal de udføres senest 2 år efter modtagelsen af rapporten.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget, skal elforbruget dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og fremvises miljømyndigheden på forlangende. Derudover stilles der vilkår om at vandforbruget en gang årligt skal registreres i driftsjournalen.

Det er miljømyndighedens vurdering af virksomheden lever op til kravene til BAT for energi og vandforbrug, hvis ovenstående vilkår overholdes og virksomheden i øvrigt drives som beskrevet.

3.7 Spildevand

I ansøgningen er der omkring spildevand oplyst følgende: Mængden af rengøringsvand til vask af stalde og drikkevandsspild er skønnet ud fra kapacitetsberegningens normtal (omkring gyllemængder, se i afsnit 4.1). Tabel 7 viser en oversigt over spildevand.

Tabel 7. Oversigt over spildevand.

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter etape 1	m ³ /år efter udvidelse (etape 2)	Afledes til	Renseforanstaltning
Gylle og ajle inkl. rengøringsvand, drikke-	Ca. 4.000 m ³	5223 m ³ +	9.577 m ³ ** +	gyllebeholder	ingen

vandsspild mv.)		262 m ³	8 m ³		
Vand fra vask af maskiner	50 m ³	50 m ³	50 m ³ *	gyllebeholder	ingen
Overfladevand fra påfyldningsplads 325 m ³	0 m ³	0 m ³	235 m ³ *	gyllebeholder	ingen
Overfladevand mv. fra ensilagepladser (2400 m ² i nudrift udvides til 4181 m ²)	1.680 m ³	1.680 m ³	2.927 m ³ *	Særskilt beholder i etape 2.	ingen
Overfladevand fra befæstede arealer (1700 m ²)	1.190 m ³	1.190 m ³	1.190 m ³	Særskilt beholder i etape 2.	ingen
Sanitært spildevand fra stald	10 m ³ ***	0 m ³	0 m ³	Gyllekanal i stald ***	trixtank
Sanitært spildevand fra stuehusene	170 m ³	170 m ³	170 m ³	Havet	Septiktanke
Tagvand	4451 m ² / 3116 m ³	4451 m ² / 3116 m ³	8477 m ² / 5934 m ³	Havet	ingen

*Overfladevand fra ensilageplads afledes til særskilt beholder hvorfra vandet vil blive udbragt på nærliggende græsarealer. Vask af maskiner foregår på påfyldningsplads samt påfyldning og vask af sprøjteudstyr. Pladsen får afløb til gyllebeholder.

** Når udvidelsen (etape 2) er foretaget produceres der årligt 9.577 m³ kvæggylle + 8 m³ ajle.

*** Ansøger foranlediger, at afløb fra trixtank ved stald ledes til havet, i stedet for til gyllekanal i stald, primo april 2011.

Bilag 4 viser et oversigtskort med angivelse af afløbsforhold for ejendommen.

Spildevandet fra staldene består primært af vand fra tank- og teknikrum, vaskevand og drikkevandsspild. Spildevandet ledes til gyllebeholder.

Møddingplads har afløb til beholder under møddingpladsen.

Generelt vaskes alle mobile maskiner ca. 2 gange om året (traktor, gummiged, minilæsser mv.).

Der er toilet og bad i eksisterende sengestald. Afløb herfra er hidtil ledt til trixtank og herfra til gyllekanal. Ansøger mener, det var ifølge anvisning fra Sønderborg Kommune, at dette blev etableret. Ansøger har efterfølgende oplyst, at han har truffet aftale med en entreprenør til primo april 2011, om ændring af afløb fra trixtanken, således det får afløb til havet, ligesom fra spildevand fra stuehuset.

Vask og påfyldning af sprøjte vil foregå på påfyldningsplads ved gyllebeholdere. Der anvendes vandværksvand og påfyldning sker med slange påmonteret kontraventil, så tilbageløb ved trykfald ikke er mulig.

Tagvand ledes til dræn og videre til havet. Beregninger af samlede tagfladeareal viser, at der er 4.451 m² i nudrift og 8.477 m² i ansøgt drift. Ansøger har indsendt en ansøgning om tilladelse til udledning af overfladevand. Ansøgningen er behandlet af Vand og Jord afdelingen, som har meddelt spildevandsudledningstilladelse.

Miljømyndighedens vurdering

Indretningen af vaskepladsen, som etableres mellem de store gyllebeholdere, er ikke nærmere beskrevet i ansøgningen. Det findes imidlertid hensigtsmæssig, hvis pladsen indrettes i overensstemmelse med Landbrugets byggeblad nr. 103.11-03 om vaskeplads til landbrugsmaskiner. Der stilles vilkår herom, samt at pladsen minimum skal være to m bredere og to m længere, end den største maskine der vaskes på pladsen samt at vaskepladsen skal indrettes i henhold til førnævnte byggeblad. Vilkåret stilles for at sikre mod risikoen for forurening med gødningsrester eller lignende. Rengøring af sprøjteudstyr må ikke ske på steder, hvor der er risiko for afløb til overfladevand.

Derudover stilles der vilkår om håndteringen af vaskevand fra vaskeplads og stalde samt overfladevand fra befæstede oplagspladser og omfangsdræn, idet disse spildevandstyper skal afledes til gyllebeholder.

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at afledning af sanitært spildevand og tagvand fra driftsbygninger samt andet overfladevand til dræn/vandløb, nedsivning eller lignende ikke er omfattet af denne miljøgodkendelse, men kræver særskilt tilladelse fra Sønderborg Kommune. Ejer har den 15. marts 2011 ansøgt om tilladelse til udledning af tagvand m.v. Sønderborg Kommune, afdeling Vand & Jord, har behandlet ansøgningen og tilladelsen er givet. Dette er en forudsætning for miljøgodkendelsen.

Med hensyn til bortskaffelse af det sanitære spildevand fra den eksisterende sengestald bliver vurderet nærmere af afdeling Vand & Jord, da bortskaffelsen ikke sker efter sædvanlige forskrifter.

Vurdering af spildevandsafledning til overfladevand (tagvand o.l.) sker i henhold til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, men det indgår i vurdering af ansøgningen, om det kan forventes, at der kan findes en tilfredsstillende løsning for spildevandshåndteringen.

Med bekendtgørelse 268 af 31/3 2009 om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler er der stillet krav om, at landbrugsbedrifter skal anmelde til kommunen, at de udbringer gylle indeholdende vand fra vask af sprøjter eller spild fra påfyldning af sprøjter. I og med påfyldning og vask af sprøjte vil foregå på vaskepladsen, skal dette anmeldes til kommunen, og der skal indhentes tilladelse til at udbringe gyllen på arealerne. Plantedirektoratet har dog i 2010 meddelt, at omtalte bekendtgørelse skal ændres, og at pligt til at underrette kommunen da vil bortfalde.

Rengøring af sprøjteudstyr må ikke ske på steder, hvor der er risiko for afløb til overfladevand. Der må ikke tages vand til påfyldning direkte fra boring eller overfladevand.

Endelig i tilfælde af dræn tættere end 15 m fra gyllebeholder, stilles der vilkår om at disse skal sløjfes af hensyn til mulig tilledning af gylle til vandløb eller kystvand.

3.8 Affald

Tabel 8 viser en redegørelse for håndtering af affald. Alle mængder er skønnede.

Tabel 8. Affald.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	Tromle i værksted	Ejer	Containerplads	5 l	13.02.08	06.01
Kanyler i særlig beholder	I kontor / forrum	Dyrlæge	-	1 l	18.02.02	66.00
Batterier – alle typer	I kontor	Ejer	Containerplads	0,5 l	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Lysstofrør og elsparepærer	I værksted	Ejer	Containerplads	50 stk.	20.01.21	79.00
Overdækningsplast + tomme sække af plast	I container	Marius Petersen	Forbrænding	1.000 kg	15.01.02	52.00
Jern og metal	Udenfor	Skrothandler	-	2.000 kg	02.01.10	56.20
Diverse brændbart	Container	Marius Petersen	Forbrænding	600 kg	Afhængig af indhold	19.00
Tomme medicin-glas	Container	Marius Petersen	Forbrænding	10 kg	15..01.07	51.00
Gamle personvognsdæk fra af-dækning	Container	A/S Ovethi Ullerup	-	50 stk.	16.01.03	57.00
Paller	Container	Marius Petersen	Forbrænding	10 stk.	15.01.03	62.00
Asbestplader	Værksted	Ejer	Containerplads	20 stk.	17.06.05	75.00
Døde dyr	Plads udenfor maskinhus ved nr. 9	DAKA	-	15 stk.	02.01.02	66.00

Det fremgår af ansøgningen, at der primært anvendes den alm. dagsrenovation til husholdningsaffald og 2 industricontainere á 800 l til affald fra driften. Industricontainere tømmes hver uge af firmaet Marius Petersen.

Affald omfatter primært tom emballage fra vaskemidler, skyllemidler, foderminerale, pattesalve, mælkefiltre, gummihandsker, plasthandsker, vat, papir, pap og plast fra emballage, overdækningsplast, lysstofrør, papir, medicinrester, emballage fra medicin og andre medikamenter (ormekur, fluestrips osv.). Tom kemikalieemballage leveres til leverandør.

Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug. Rester og andre veterinære midler afleveres/medtages af dyrlægen.

Om opbevaring af døde dyr er der oplyst, at de lægges på betonspalte ved maskinhus. Døde dyr overdækkes med kadaverkappe. Nærmeste nabobeboelse, som ikke ejes af familien Rasmussen, er Stolbro Nørregade 17, som ligger i en afstand af ca. 300 m fra pladsen, som ikke er synlig fra offentlig vej.

Døde dyr afhentes af DAKA. Tilmelding til DAKA sker straks og DAKA afhenter snarest muligt på hverdage.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at der ikke sker forurening i forbindelse med opbevaring af farligt affald, stilles der vilkår om opbevaring af farligt affald på ejendommen.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ for husholdningsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal afleveres på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Reglerne i Bekendtgørelsen om opbevaring af døde dyr nr. 439 af 11. maj skal efterleves.

Ligeledes kan tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage bortskaffes med dagrenovationen, mens emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald – fx på en af Sønderborg forsynings containerpladser. Alternativt kan tømt emballage fra såvel medicin som pesticider afleveres på containerpladsen som erhvervsaffald.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses anlæg.

3.9 Råvarer og hjælpestoffer

Forbruget af energi og vand er beskrevet i afsnit 3.6. Tabel 9 viser en oversigt over forbruget af råvarer og hjælpestoffer, herunder brændstof til maskiner.

Tabel 9. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

Middel	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Fyringsolie til produktionen	0 l	0 l
Dieselolie til produktionen	17.000 l*	17.000 l*
Fyringsolie til beboelse, stuehus på Lillemadevej 9	8.500 l	8.500 l
Handelsgødning (type)	**))tons	**))tons

* Dieselforbruget øges ikke. Maskinstation skal passe en større del af markerne, men til gengæld vil der blive brugt mere brændstof til kørsel med foder.

***) Forbruget af handelsgødning er afhængig af sædskiftet og kvælstofprognosen, idet handelsgødning anvendes til at gøde op til kvælstofnormen.

Kemikalier til brug i stalden opbevares i rum ved eksisterende sengestald.

Olieskift på maskiner foretages normalt ved serviceeftersyn hos Holger Jensens Maskinforretning i Stevning, hvorfor der kun er et mindre oplag af olie og spildolie på ejendommen.

Der opbevares savsmuld eller kattegrus i nærheden af olieopbevaring til at opsuge et eventuelt mindre spild med det samme.

Sprøjtemidler opbevares i aflåst container i maskinhus.

Der anvendes gængse rengøringsmidler til rengøring af malkeroboter mv.

Ejendommens tankanlæg og placering fremgår af tabel 10.

Tabel 10. Tankanlæg

Olietanke:	Volumen	Fremstillingsår	Tanknr.	Godkendelsesnr.
Nedgravet fyringsolie-tank til bolig på nr. Lillemadevej 9b	1200 l	1979 (tanken er taget ud af brug og afblændes eller opgraves)	-	-
Dieselolietank	2500 l	2009	01MM15124	55-5820
Fyringsolietank ved stuehus (9)	1200 l	2009	019428-14	5323

Det fremgår af ansøgningen, at boligen på Lillemadevej 9b opvarmes med indvunden varme fra mælkekølingen.

Miljømyndighedens vurdering

Forbruget af energi og vand behandles i afsnit 3.6.

Der er ikke angivet hvilke typer bekæmpelsesmidler og kunstgødning, der anvendes på virksomheden. For at sikre mod forurening fra spild af flydende handelsgødning, stilles der vilkår om, at det skal opbevares i tanke på fast plads med afløb til opsamlingsbeholder. Plantedirektoratet varetager forhold omkring opbevaring mv. af bekæmpelsesmidler.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne og at eventuelle uregelmæssigheder opdages, stilles der vilkår om, at der skal føres journal over energiforbrug (el, fyringsolie, dieselolie).

For at minimere risikoen for forurening, stilles vilkår i forhold til håndtering af smøremidler, kemikalier, medicin samt tankning af diesel.

Der stilles vilkår om, at håndtering af brændstof skal foregå på en måde, således at der ikke opstår risiko for forurening af jord, overfladevand eller grundvand.

Hvis der senere skal etableres nye olietanke på ejendommen, skal disse anmeldes jf. Olietankbekendtgørelsen inden opstilling, og kommunen skal foretage en vurdering af, hvorvidt det udløser miljøgodkendelse.

3.10 Driftsforstyrrelser eller uheld

Ansøger har redegjort for mulige driftsforstyrrelser eller uheld, som følger:

Anlæg og arbejdsgange er tilrettelagt med henblik på at minimere risiko for uheld og udslip af gylle og kemikalier.

Sprøjtemidler opbevares i aflåst container i maskinhus, og kemikalier til brug i stalden opbevares i rum ved eksisterende sengestald.

Der opbevares savsmuld eller kattegrus i nærheden af olieopbevaring til at opsuge et eventuelt mindre spild med det samme.

Gyllebeholdere er tilmeldt 10 års beholderkontrol, og kontrolleres da for utætheder eller skader. Eventuelle fejl og mangler udbedres løbende.

Der er ingen afløb i nærheden af gylletankene, det tjekkes om der er plads i gylletankene, før der pumpes til beholder og der kan ikke ske overløb fra fortank. Fra gyllebeholdere er der ca. 170 m til strandeng mod nord. Hvis beholderne mod forventning springer læk, vil gyllen fordele sig omkring beholderne. Terrænforholdene omkring gyllebeholderne forhindrer evt. spild i at løbe over markerne og videre til havet.

Der anvendes gyllevogn med læssekran (gylletårn), som sikrer, at der ikke sker spild i forbindelse med fyldning af gyllevogn.

Terrænet er relativt fladt. Det medfører, at der kun er lille risiko for at vælte med gyllevogn.

Det kan selvfølgelig ikke garanteres, at der ikke kan ske uheld, såsom en gyllevogn vælter, eller der kommer skybrud efter gylleudbringning, som sker med slæbeslanger. Maskinstation står for udbringningen. Generelt køres der hensigtsmæssigt, og vejret vurderes før udbringning, så sandsynligheden for disse uheld er meget små. Hvis en gyllevogn vælter – eller en gyllebeholder sprænger – vil opsamling af gylle øjeblikkeligt blive iværksat og beredskabet tilkaldt.

I 2009 er der installeret nye olietanke overalt. Dieseltank står i foderlade på betongulv uden afløb.

Området mellem eksisterende sengestald og ensilageplads er asfalteret og der er afløbsriste til overfladevandet, som ledes til havet via dræn / overfladevandsledning. På dræn / overfladevandsledning er der etableret afspærringsspjæld, som aktiveres i forbindelse med ensilering. Herved minimeres risikoen for tilledning af forurenende stoffer til vandmiljøet yderligere.

Ved pumpning af gylle fra stald til fortank aktiveres kontakt i staldene. For pumpning af gylle fra fortank til gyllebeholder aktiveres ligeledes kontakt i stalden.

Eksisterende gyllebeholder på 3.500 m³ har omfangsdræn, som bl.a. inspiceres i forbindelse med tømning af beholderen. Også ny beholder vil blive forsynet med omfangsdræn.

Omfangsdrænenes primære formål er at tjekke grundvandsstanden, så beholderen ikke tømmes i niveau under grundvandsstand, idet tømning under grundvandsstand vil kunne forårsage brud på gyllebeholderens bundplade og dermed utæthed.

Sandsynligheden for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med påfyldning og brug af olie forventes at være meget lille.

Beredskabsplanen fremsendes i forbindelse med byggeanmeldelsen.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger er gjort bekendt med, at de eksisterende nedløbsriste/dræn indenfor en afstand af 15 m fra stald, ensilageplads m.v. ikke overholder Husdyrbrugslovens afstandskrav. Ansøger har derfor indsendt en ny afløbsplan den 11.04.2011, hvor afløbsforholdene ændres. Det befæstede areal mellem ensilageplads og stald samt nord for stalden fra 2008 gives i stedet afløb til gyllebeholderen på 850 m³, som fra gennemførelse af etape 2 udelukkende skal indeholde spildevand. Afspærringspældet flyttes udenfor det befæstede areal.

Herved vil risiko for forurening ved overløb fra ensilagepladsen o.l. være minimeret.

Sønderborg Kommune vurderer herefter, at der er følgende risici for forurening:

- Håndtering af kemikalier
- Olietanke
- Påfyldning af diesel
- Uheld med transport af husdyrgødning, herunder overlæs som kan medføre spild på transportveje
- Brand
- Udslip og spild af kemikalier eller olie
- Spild af pesticider og sprøjtevæske ved opbevaring, håndtering eller fejlbetjening af sprøjteudstyr.

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af olie og bekæmpelsesmidler. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. For at sikre det, stilles det som vilkår. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Der er stillet vilkår om håndtering af olietanke og påfyldning af diesel i tidligere afsnit.

For at mindske risikoen for uheld som følge af spildt husdyrgødning, stilles vilkår om at et eventuelt spild skal fjernes.

Der er ikke udarbejdet en beredskabsplan i forbindelse med ansøgningen om godkendelse. Der stilles derfor vilkår om, at der skal udarbejdes og indsendes en beredskabsplan til Sønderborg Kommune senest tre måneder efter meddelelse af denne godkendelse. Beredskabsplanen skal være udformet på et sprog, som de ansatte forstår, og den skal være kendt af virksomhedens ansatte. Beredskabsplanen skal være let tilgængelig og opdateres efter behov, dog mindst andet 2. år.

3.11 Biaktivitet/bivirksomhed

Landbruget drives som et konventionelt landbrug med husdyrproduktion. Ud over husdyrbruget på Lillemadevej 9 omfatter Kragroi I/S husdyrbruget på Lillemadevej 7, som ved kommunen er registreret med 140 søer, 1.500 smågrise og 1.500 slagtesvin svarende til ca. 78 DE (nye DE). Nærværende ansøgning omfatter ikke ejendommen på Lillemadevej 7.

4 Gødningsproduktion og –håndtering

4.1 Gødningstyper, mængder og opbevaring

I den ansøgte produktion for etape 2 produceres 9.577 m³ gylle inkl. drikkevandsspild og vaskvand og 8 m³ ajle. Desuden produceres der årligt 306 tons dybstrøelse til markstak /direkte udbringning samt 75 tons dybstrøelse til møddingsplads og 7 tons fast gødning ligeledes til møddingsplads. I etape 1 produceres 5.757 m³ gylle og 262 m³ ajle. Derudover produceres der årligt 744 tons dybstrøelse til markstak/direkte udbringning samt 53 tons dybstrøelse til møddingsplads og 383 tons fast gødning til møddingsplads. Tabel 11 viser en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning, der produceres, samt det vand der tilledes gyllebeholder.

Tabel 11. Oversigt over årlige mængder produceret husdyrgødning samt vand, som tilledes gyllebeholder.

Gødnings-typer	Etape 1			Etape 2		
	Flydende m ³	Fast t	Dybstrøelse t	Flydende m ³	Fast t	Dybstrøelse t
Gylle	5757	-	-	9577	-	-
Staldgødning		383	-	-	7	-
Ajle	262	-	-	8	-	-
Dybstrøelse			797			381
Vand fra ensilageplads	1680	-	-	0*	-	-
Vand fra befæstede arealer 1.700 m ²	1190	-	-	0*	-	-
Vand fra vask af maskiner	50	-	-	50	-	-
Vand fra påfyldplads	235	-	-	235		-
I alt	9174	383	797	9870	7	381
Pr. måned	765			822,5		

Kapacitet	10645		9895	
Kap. måneder	13,9		12,0	

* til særskilt beholder i etape 2

Tabel 12 viser en oversigt over kvælstof og fosfor, som produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion.

Der afsættes desuden gødning ved græsning, idet andelen af dyr er oplyst til at være den samme i nudrift og i ansøgt drift. Det er videre oplyst, at det drejer sig om ca. 14,5 % af den samlede kvælstofmængde.

Tabel 12. Oversigt over husdyrgødning, etape 2.

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	DE
Gylle	44.614	7.458	515,28
Dybstrøelse	4.199	571	43,17
Fast gødning	72	22	1,00
Ajle	66	2	0,81
Modtaget anden organisk gødning (type)	0	0	
Afsat husdyrgødning (ved græsning indenfor udbringningsarealer)	7.547	1.379	93,35
Afsat husdyrgødning (ved græsning udenfor udbringningsarealer)	-	-	9,98 DE
I alt produceret			663,6
Afsat husdyrgødning til tredjemand (gylleaftaler)	8.609	1.439	-100,00

Der er indsendt en kapacitetserklæring i forbindelse med ansøgningen. Den beregnede gødningsmængde for etape 2 (inklusive rengøringsvand, drikkevandsspild og regnvand) er i alt 9.585 m³ pr. år. Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på 9.500 m³, hvilket svarer til 12 måneders opbevaring. Der findes 2 gyllebeholdere

på ejendommen. Deres placering kan ses på situationsplan, bilag 1.

Tabel 13 viser en oversigt over opbevaringen af husdyrgødningen. % før og efter er de oplysninger om procentvis fordeling i de forskellige beholdere, der er indtastet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 13. Oversigt over anlæg til gødningsopbevaring

Anlæg	Kapacitet i m ³ før udvidelse	Kapacitet i m ³ efter udvidelse etape 1	Kapacitet i m ³ efter udvidelse etape 2	Opførelsesår	Beholderkontrol udført år	Overdækning
Gyllebeholder	850	850	o (kun til ensilagesaft og vand fra befæstede arealer efter udvidelse)	1991	1998 og 2010	-
Gyllebeholder	3.500	3.500	3.500	2008	-	flydelag
Gyllebeholder	-	6.000	6.000	-	-	flydelag
Sandfang og fortank	90	90	90	2007	-	flydelag
Kanaler i eksisterende sengestald	100	100	100	2007/8	-	-
Kanaler under ny sengestald	0	100	100	-	-	-
Ajlebeholder	80	80	80	ukendt	< 100 m ³	Fast låg
Møddingvandsbeholder	25	25	25	ukendt	< 100 m ³	Fast låg
I alt	4.645	10.645	9.895			

Der fraføres gødning til fire aftagere: Kim Jacob Wrang, Stolbro Gade 30, 6430 Nordborg, Johannes Good, Midtvej 1, 6430 Nordborg, Hans J. Thomsen, Stolbro Gade 17, 6430 Nordborg og Christian Jensen, Spanbro 10, 6430 Nordborg.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

Vand fra ensilageplads ledes efter udvidelsen til særskilt beholder på 850 m³. Ny og eksisterende beholdere på ejendommen udgør i alt en kapacitet på 9.500 m³, hvortil kommer kapacitet i kanaler, fortanke m.v.. Der produceres årligt 9.577 m³ gylle + 8 m³ ajle pr år (etape 2). Vandmængden fra påfyldplads og vand fra vask af maskiner udgør i alt 285 m³. Sammen med kapaciteten i staldene er der en opbevaringskapacitet i ansøgt drift på ca. 12 måneder.

Med hensyn til BAT og gødningsopbevaring vurderer ansøger, at BAT indenfor kvægbrug kan sammenlignes med BAT for intensiv fjerkræ- og svineproduktion. BAT er ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF):

- en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger
- lageret skal tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, fortrinsvis hvert år
- beholderens bund og vægge skal være tætte og beskyttet mod tæring
- der skal være dobbelte ventiler ved alle ventiludgange fra lageret
- gyllen omrøres kun lige før tømning af beholderen
- beholderen skal dækkes med fast låg, tag eller telt - eller der skal være flydelag, som f.eks. snittet halm, naturlig udtørringsskorpe, leca eller flydedug
- en lagune med tæt bund og vægge og med plastikdække.

Gyllen opbevares i stabile og tætte beholdere, som kun omrøres forud for udbringning. Beholderne tømmes årligt og har tæt naturligt flydelag. Beholdere bliver tilmeldt 10 års beholderkontrol, når tiden er inde.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Miljøstyrelsen har udgivet et Teknologiblad dateret 11.11.2010, om overdækning af gyllebeholdere.

Overdækning af gyllebeholdere er fravalgt, da det med kvæggyllende almindeligvis ikke er problematisk at etablere et godt flydelag og der er derfor begrænset effekt. Det er endvidere ikke sikkert, at de eksisterende tanke kan overdækkes pga. deres konstruktion og etablering. I forhold til den miljømæssige gevinst er det vurderet, at investeringen i en overdækning ikke er rentabel, da en overdækning ca. koster 100 kr. pr m³.

Med opbevaring i gyllebeholderne som beskrevet, vurderer ansøger, at der anvendes BAT.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå under opsyn og på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne. Således skal bl.a. påfyldning af gylle til vogn ske på en tæt plads. Desuden skal pumpe og gyllevogn ved brug altid være under opsyn og eventuelt spild skal opsamles og ledes til gyllebeholder. Efter udbringning på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på veje.

Kommunens niveau for BAT, opbevaring af flydende husdyrgødning tager udgangspunkt i reglerne i Husdyrgødningsbekendtgørelsen og Miljøstyrelsens Teknologiblad af 11.11.2010.

Hvis alle af de følgende krav til opbevaring er opfyldt vurderes opbevaringen at leve op til BAT:

- Beholderen opfylder kravene i § 15 i husdyrgødningsbekendtgørelsen dvs. at:
- Det er en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- Beholderens bund og vægge er tættest og beskyttede mod tæring.
- Lageret tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse – fortrinsvist hvert år.

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevaringsteknik og fravalg af overdækning af gyllebeholdere. Det vurderes, at gyllebeholdere som udgangspunkt sikrer en god og sikker op-

bevaring af gyllen og at der med veletablerede flydelag sikres en god næringsstofudnyttelse og tilstrækkelig begrænsning af lugtgener. Det vurderes, at der med 12 måneders opbevaringskapacitet i gyllebeholdere sikres en god bufferkapacitet på ejendommen. På dette grundlag vurderer kommunen, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring af husdyrgødning.

4.2 Fast gødning og dybstrøelse

Møddingplads er på 500 m² og kan rumme mindst 600 tons gødning. Der er således tilstrækkelig opbevaringskapacitet på møddingpladsen.

Resterende del af dybstrøelsen udbringes direkte på marken eller opbevares midlertidigt i overdækket markstak.

Etape 2:

Dybstrøelse fra småkalve (0 - 2 måneder), opbevares på møddingplads, hvortil der er daglig tilførsel af gødning og foderrester. Dybstrøelse fra aflastningsområde og fra kalve 2-6 mdr., udmuges fra stalden ca. hvert halve år og udbringes direkte på marken. Ca. 57 + 18 tons dybstrøelse fra småkalvene og 7 tons fast gødning opbevares på møddingpladsen, som desuden vil blive anvendt til opbevaring af kasseret foder. 21 % af den faste gødning opbevares på møddingplads, mens 79 % bringes direkte ud eller opbevares i markstak.

Etape 1:

Dybstrøelse fra småkalve (0 - 2 måneder), opbevares på møddingplads, hvortil der er daglig tilførsel af gødning og foderrester. Dybstrøelse fra aflastningsområde og fra kalve 2-6 mdr. udmuges fra stalden ca. hvert halve år og udbringes direkte på marken. Ca. 40 + 13 tons dybstrøelse fra småkalvene og 383 tons fast gødning opbevares på møddingpladsen, som desuden vil blive anvendt til opbevaring af kasseret foder.

Ansøger oplyser følgende om bedste opbevaringsteknik – fast gødning:

I etape 2 produceres der årligt 381 t dybstrøelse og 7 tons fast gødning. Langt den største del af dybstrøelsen udbringes som oftest direkte på marken eller undtagelsesvis kortvarig opbevaring i markstak. Der strøs med rigelig halm så tørstofprocenten er på mindst 30 %.

Den faste gødning fra den gamle stald (7 tons) opbevares på møddingspladsen sammen med dybstrøelsen fra de små tyrekalve (18 tons) samt dybstrøelsen fra kviekalvene indtil 2 mdr. (ca. 1/3 af 172 tons). I alt ca. 75 tons.

I etape 1 produceres der årligt 797 t dybstrøelse og 383 tons fast gødning. Langt den største del af dybstrøelsen udbringes som oftest direkte på marken eller undtagelsesvis kortvarig opbevaring i markstak. Der strøs med rigelig halm så tørstofprocenten er på mindst 30 %.

Den faste gødning fra den gamle stald (383 tons) opbevares på møddingspladsen sammen med dybstrøelsen fra de små tyrekalve (13 tons) samt dybstrøelsen fra kviekalvene indtil 2 mdr. (ca. 1/3 af 121 tons). I alt ca. 436 tons.

Møddingplads er på 500 m² og har muret afgrænsning eller bygning på de fleste sider og randzone på resterende del. Pladsen har afløb til fortank og tømmes ca. 2 gange om året. Pladsen anvendes til dybstrøelse fra kalve op til 2 mdr., dybstrøelse fra kalve i det gamle staldanlæg og fast gødning fra ungdyr i den gamle stald samt foderrester. Der tilføres dagligt gødning til pladsen.

Miljømyndighedens vurdering

Til sikring af en tør dybstrøelsesmåtte stilles der vilkår om, at der skal strøes med halm eller lignende i passende mængder.

For at begrænse gener og minimere risiko for forurening af jord, overfladevand og grundvand, stilles der vilkår om, at kompoststakke (dybstrøelse) højst må være placeret på samme sted i 12 måneder. Der skal derefter gå 5 år, før kompost igen må placeres på samme sted.

Dybstrøelse må placeres i markstakke, når det kan kategoriseres som kompost, dvs. når det har ligget på stald eller lignende i minimum 3-4 måneder i gennemsnit, dvs. i alt 6 måneder, og tørstofprocenten er minimum 30 %. Derudover stilles der vilkår om logbog over placeringen af markstakke.

Markstakke bør ikke placeres indenfor sø og å-beskyttelseslinjer eller kirkebeskyttelseslinjer.

Markstakke med kompost bør ikke være placeret nærmere end 300 meter fra sårbar natur (§ 3 områder m.v.) og 100 meter fra nabobeboelse.

Sønderborg kommune vurderer, at ovenstående er tilstrækkelig beskyttelse mod forurening af ammoniak fra markstakke til nærliggende, højt værdisat naturområde eller habitatområde.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn til opbevaring af fast husdyrgødning for den aktuelle størrelse og type af husdyrbrug, når der anvendes:

- opbevaring af fast staldgødning på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder
- opbevaring af dybstrøelse i markstak, hvor dybstrøelsen er kompostlignende (med et tørstofindhold på minimum 30 %) og ikke giver anledning til udsivning. Dybstrøelsen skal overdækkes med plast eller lignende materiale. Det vurderes, at ansøgeres beskrivelse af praksis omkring fast gødning/dybstrøelse i kombination med vilkår gør, at der anvendes BAT.

4.3 Anden organisk gødning

Der modtages ikke gødning eller slam fra andre.

4.4 Udbringning af husdyrgødning

Det fremgår af ansøgningen, at ansøger råder over 71,73 ha ejede, 169,39 ha forpagtede udbringningsarealer og gylleaftaler på 88,84 ha. I alt 241,12 ha dyrkede arealer + 88,84 ha gylleaftaler.

Ingen af ejendommens arealer er beliggende indenfor nitratfølsomme indvindingsområder. En del af de forpagtede arealer ligger i Nitratklasse 1. For at overholde kravene til N-udvaskningen etableres ekstra efterafgrøder på 0,01 %.

Ansøger oplyser følgende om bedste udbringningsteknik:

Miljøstyrelsen har udarbejdet 3 teknologiblade vedr. nedfældning i hhv. sort jord, vinterafgrøder og i græsmarker. Teknologiblade er dateret hhv. 30. juni 2010, 30. juni 2010 og 24. november 2010.

Med hensyn til BAT og gødningsopbevaring, må BAT inden for kvægbrug kunne sammenlignes med BAT for intensiv fjerkræ- og svineproduktion. BAT for udbringningsteknik er beskrevet

vet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag.

En del af disse tiltag er dækket af Husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage), udbringningsmetoder (f.eks. ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle), krav om nedfældning af gylle på visse arealer tæt på sårbar natur samt på græsmarker og sort jord, krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter, krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer, krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha, krav til efterafgrøder), hvorfor det er et lovkrav at følge dem.

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding og planternes udbytte.

Det er maskinstation som forestår for udbringningen af husdyrgødning. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør).

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer, og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene, hvor der er krav om dette.

Udbringning af husdyrgødning sker kun på hverdage og aldrig op til store fester (for så vidt, at der er kendskab hertil).

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik og placering i sædskiftet, så fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Da bedriften søger under ordningen med 2,3 DE/ha bliver sædskiftet låst i det digitale ansøgningskema. Dette betyder dog ikke, at det faktiske sædskifte er identisk med det, der bruges i modellen.

Da gældende lovgivning overholdes, vurderer ansøger at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Der er ingen yderligere oplysninger om fravalg.

Miljømyndighedens vurdering

Det er kommunens vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje for produkter til og fra gården.

Samlede bebyggelser, der berøres af gyllekørsel er Stolbro, Dyndved, Guderup og Elstrup. Der stilles vilkår om, at der ikke må køres gylle fra ejendommen ud gennem disse landsbyer på lør-, søn- og helligdage for at reducere generne for omboende.

Kommunens BAT-niveau for udbringning af husdyrgødning er, at udgangspunktet herfor er husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at det er BAT ikke at køre gødning ud på frossen jord. Der stilles derfor vilkår om, at der ikke må køres gylle ud på et vandmættet, oversvømmet, bundfrossen eller snedækket areal.

Der vurderes, at ejendommen lever op til kravene for BAT for udbringningsteknik, når ovenstående vilkår efterleves.

Vi gør opmærksom på, at transport af gylle er omfattet af EU's biproduktforordning (1774/2002EF, bilag II, kapitel II, pkt. 1). Som følge heraf skal gylle transporteres i hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer. Undtaget fra bestemmelsen er dog transport mellem to steder på samme gård. Bestemmelsen administreres af Fødevarestyrelsen.

For at undgå, at der u hensigtsmæssigt spredes gylle på privat eller offentlig vej eller anden mands jord, tolker Fødevarestyrelsen dette således, at landmanden må transportere gyllen uden at leve op til kravet om hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer, hvis han kun transporterer gyllen på sin egen jord. Hvis han under samme CVR-nr. har flere ejendomme, der ligger langt fra hinanden, og det betyder, at transporten skal ske over en længere strækning ad privat eller offentlig vej eller anden mands jord, så skal gylle transporteres som anført i bilag II, kapitel II, pkt. 1. Transport af gylle til aftalearealer på 3. mands ejendom er også omfattet af bilag II, kapitel II, pkt. 1. Kun, hvis der er tale om transport af gylle mellem to naboer, og gyllen kan transportere direkte fra den ene ejendom til den anden, kan der undtages fra reglen.

Sønderborg Kommune vurderer, at når ovenstående regel efterleves, er det ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår til transportformen.

5 Forurening og gener fra husdyrbruget

5.1 Ammoniak og natur

Fordampningen af ammoniak vil primært ske fra stalde og som ammoniaktab fra lagre af husdyrgødning.

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem viser, at fordampningen af ammoniak fra førdriften er 1542,23 kg kvælstof pr. år og i ansøgt 3220,14 kg kvælstof pr. år i ansøgt drift (etape 2, tabel 14).

Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 1677,91 kg kvælstof.

Disse beregninger er fratrukket den generelle reduktion i fordampningen, som husdyrgødkendelsesloven har fastlagt. Kravet er, at der skal ske en reduktion på 20 % for de stalde, hvor indretningen ændres, og for nye stalde – i forhold til et fastlagt reference-staldsystem.

Tabel 14. Ammoniak-emission fra anlæg

	Samlet emission fratrukket det generelle reduktionskrav Kg N/år	Max emission, jf. Miljøstyrelsens BAT standardvilkår Kg N/år	For meget udledt Kg N/år	Overholder med Kg N/år
Tilladt dyrehold (nudrift)	(1542,23)			
Etape 1 (skema 23384)	2420,9	2415,36	5,5	
Etape 2 (skema 22390) hovedansøgning	3220,14	3220,66		0,52

Miljømyndighedens vurdering

Da etape 1, er en forudsætning for etape 2, som opfylder miljøstyrelsens vejledende BAT-emissionsniveau, vurderer Sønderborg kommune, at det ikke er proportionalt at iværksætte tiltag for at reducere emissionen, som fx at etablere fast overdækning på gyllebeholderen eller at forsure gyllen, for at reducere de 5,5 kg, der mangler at blive reduceret i forhold til miljøstyrelsens vejledende emissionsniveau for etape 1. Ammoniakemissionsniveauet for etape 2 lever op til miljøstyrelsens vejledende emissionsniveau.

Sønderborg Kommune vurderer derfor at kravet om generel ammoniakreduktion samlet set er opfyldt. Vurderingen er foretaget på baggrund af de emissioner, som fremgår af ansøgnings-skemaet. Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at der ikke skal stilles yderligere vilkår om reduktion af ammoniakemission. Se også afsnit 7.2.

Beskyttet natur

§ 3 natur

Den beskyttede natur inden for 1000 meter fra anlægget, er vist på bilag 17.

For at vurdere anlæggets påvirkning af beskyttet natur (ifølge naturbeskyttelseslovens § 3 – de såkaldte § 3-områder), har Sønderborg Kommune besigtiget naturen i en zone på 1000 meter fra anlægget.

Ved den aktuelle gennemgang af 1000 meter zonen er der nyregistreret 0,78 ha fordelt på 3 arealer, der vurderes at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. I forbindelse med en nærliggende sag er der i 2009 nyregistreret 1,63 ha beskyttet natur i bufferzonen. Inden for bufferzonen findes der i alt op mod 14,51 ha beskyttet natur, hvoraf ca. 2,4 ha er nyere registreringer.

Skov- og Naturstyrelsen har i deres "Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbårent kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug" fra 2003 (2005) vurderet, at en merbelastning på mindre end 0,5 – 1 kg N / ha/år kan antages at være uvæsentlige. Det gælder såfremt der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet.

Naturtyper, som påvirkes af kvælstof fra luften, kan ændre fysisk karakter som følge af ændringer i plantesamfundene. Ofte vil en næringsberigelse resultere i en øget biomasseproduktion. Ved manglende naturpleje er resultatet tilgroning.

Sønderborg Kommunes Naturafdeling har udarbejdet en udtalelse vedr. projektets indvirkning på den omgivne natur.

Tabel 15 viser en oversigt over naturtyper inden for 1000 meter fra anlægget. Ammoniakpåvirkningen i udvalgte naturpunkter fremgår også af tabellen.

Tabel 15. Beregninger af den samlede deposition og merbelastning med ammoniak på udvalgte punkter i naturområder omkring Lillemadevej 9. Naturpunkterne kan genfindes på kortbilag 17.

Id.	UTM	UTM		nbl	nbl	Merbelast-	Bilag IV	Bilag IV
nr.	X	y	Naturtype		ny	ning N. dep	tidligere registrering	yngle- levested
687	551191	6093593	Sø/skovsump	X	(X)			X
691	551000	6093993	Mose og stævningskov	X	(X)	0,6		X
692	551276	6094010	Mose og stævningskov	X	(X)		X	
694	551473	6094168	sø	X	(X)			
695	550940	6094478	Mose og stævningskov	X	(X)	0,36		X
696	550827	6094490	Strandeng	X	(X)			
699	550774	6094833	Sø	X	(X)		X	
700	550940	6094662	Sø	X	(X)			
715	550898	6093903	Sø			1		
717	551262	6094139	Sø	X			X	
809	550764	6094648	Strandeng	X				
812	551175	6093874	Stævningskov					X
1428	550211	6093318	Sø	X				
1429	550228	6093376	Strandeng	X				
1430	550061	6093634	Sø	X				
1431	550015	6093649	Strandeng	X				
1432	550843	6093347	Skov					
1433	550762	6093361	Sø	X				X
1434	550459	6094604	Overdrev	X	X			
1435	550178	6094553	Sø	X	X			X
1436	549893	6094626	Sø	X				X
1437	550112	6094398	Strandeng	X				
1439	550592	6094706	Skov					
1440	550428	6094226	Strandeng	X		0,78		

1441	550217	6094163	Overdrev	X	(X)			
1442	550256	6094363	Sø	X	X			X
1443	551105	6094246	Sumpskov					X
1444	550469	6094540	Strandeng	X		0,22		

Danmarks miljøundersøgelser har i notatet "Usikkerheder i modeller for ammoniak i forbindelse med VVM og tærskelværdi for beregnet kvælstofafsætning for en enkelt kilde til særlig følsomme naturområder" 26.6.2005 vurderet, at en merbelastning på 0,5-1 kg N/ha/år ikke vil have en påviselig effekt under de nuværende belastningsniveau.

Der er 3 besigtigelsespunkter med en merbelastning på mellem 0,5-1 kg N/ha/år. Det drejer sig om punktet 1440, 715 og 691. Naturlokaliteterne er nærmere beskrevet i bilag 17.

Lokalitet 715 består af en lille sø (andedam) der er meget eutrofieret. Søen ligger ca. 420 meter øst for ejendommen er der beregnet en samlet deposition på 1,72 kg N/ha/år og en merdeposition på ca. 1,00 kg N/ha/år.

Der er desuden foretaget beregninger i punkt 1440 og 691

Lokalitet 1440 består af en fin og meget artsrig strandeng med mere eller mindre temporære strandsøer på. Langs kanten af området er der et smalt, stejlt og forholdvist artsrigt overdrev på den gamle kystskrænt. Merdepositionen til lokalitet 1440 er 0,78 kg N/ha/år.

Lokalitet 691 består af en fin lille skovsump med stævningsdrift samt med forekomst af den fredede orkidé Tyndakset Gøgeurt. Der er flere mindre vandhuller tæt på området og der er tidligere fundet Løvfrø og Stor Vandsalamander mindre end 500 meter sydøst for skovsumpen.

Merdepositionen til lokalitet 691 er 0,60 kg N/ha/år. I besigtigelsespunkt 715 (sø) der ligger ca. 420 meter øst for ejendommen er der beregnet en samlet deposition på 1,72 kg N/ha/år og en merdeposition på ca. 1,00 kg N/ha/år. Det vurderes ikke at der er bilag IV-arter, fredede arter eller andre væsentlige naturinteresser knyttet til søen. Merdepositionen til lokalitet 715 er 1,00 kg N/ha/år.

Baggrundsniveauet for kvælstofbelastningen er 16-18 kg N/ha/år på naturområderne indenfor 1000 m radius fra ejendommen, jf. beregninger fra Conterra.

Tålegrænser for de forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald varierer betydeligt (se tabel 16) jf. Faglig rapport fra DMU, nr. 568, 2006..

Tabel 16. Tålegrænser for forskellige naturtyper. (Faglig rapport fra arbejdsgruppen om ammoniak - Faglig rapport fra DMU, nr. 568, 2006).

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	Sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	10-25	klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25
Hede	10-25	tør hede 10-20, våd hede 15-25
Fersk eng	15-25	
Strandeng	30-40	
Mose (og kær)	5-25	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-20	
Nåleskov	10-20	

Baggrundsniveauet for kvælstofbelastningen ligger således nær den øvre tålegrænse for flere naturtyper.

§ 7 natur

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. Der kan forventes væsentlige ændringer i disse økosystemer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Der er derfor udlagt bufferzoner omkring disse naturområder for at beskytte dem. Bufferzone I er en bufferzone på 300 meter omkring særligt ammoniakfølsomme naturområder. Indenfor denne zone og i selve naturområdet kan husdyrbrug ikke udvides eller ændres, hvis det medfører en øget udledning af ammoniak til naturområdet.

I en yderligere bufferzone (Bufferzone II) af en afstand af 300-1000 meter om disse særligt ammoniakfølsomme naturområder afhænger den tilladte merbelastning af antallet af andre husdyrbrug over 75 DE. Der må maksimalt udledes 0,7 kg N per ha, hvis der ikke er andre husdyrbrug i bufferzone II. Der må maksimalt udledes 0,5 kg N per ha, henholdsvis 0,3 kg N per ha afhængig af, om der er to eller flere ejendomme.

Sønderborg Kommune har besigtiget naturen i en zone på 1000 meter fra anlægget. Ved den aktuelle gennemgang af 1000 meter zonen blev der ikke registreret naturarealer omfattet af § 7 i lov om miljøgodkendelse.

De nærmeste registrerede § 7 arealer til Lillemadevej 9 er en beskyttet hede/overdrev der ligger ca. 10 km vest for ejendommen ved Adsbøl.

Miljømyndighedens vurdering

Besigtigelsespunkt 715 vurderes ikke at være leve, yngle, retested for bilag IV-arter eller levested for fredede arter. Det vurderes ligeledes at der ikke er andre væsentlige naturinteresser knyttet til søen. Merdepositionen til lokalitet 715 er 1,00 kg N/ha/år.

Der er desuden foretaget beregninger i punkt 1440 og 691

Merdepositionen til lokalitet 1440 er 0,78 kg N/ha/år.

Det vurderes at skovsumpen lokalitet 691, er et potentielt levested for Løvfør og Stor Vandsalamander. Merdepositionen til lokalitet 691 er 0,60 kg N/ha/år. Som udgangspunkt stilles der ikke vilkår om, at depositionen til en naturlokalitet skal nedsættes, hvis merdepositionen er

mindre end 1 kg N/ha/år. Da merdepositionen er under 1 kg N/år, vurderer kommunen at projektet ikke påvirker levevilkårene for Løvfrø og Stor Vandsalamandar.

Merdepositionen 1 kg N/ha/år i lokalitet 715. Lokalitetens naturværdi er lav og det vurderes, at vandhullet ikke er levested for særligt beskyttede arter, derfor stilles der ikke vilkår om, at depositionen nedsættes.

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrproduktionen gennem deposition af ammoniak ikke vil påvirke naturlokaliteter inden for 1000 m i negativ retning, da naturlokaliteterne ikke er af særligt næringsstoffølsomme typer og ammoniakdepositionen i alle beregningspunkter er under det niveau, hvor der er påviselige effekter for næringsstoffølsomme lokaliteter

Med hensyn til § 7 arealerne vurderer Sønderborg Kommune, at disse på grund af den store afstand ikke vil blive påvirket af deposition af ammoniak fra anlægget.

Natura 2000

De nærmeste terrestriske Natura 2000 områder til det ansøgte projekt på Lillemadevej 9 er Habitatområde H 200 Augustenborg Skov, som ligger ca. 6,3 km mod sydøst. Det næstnærmeste område er H189, Lilleskov og Troldsmose der ligger 7,5 km øst for ejendommen.

Bedriftens påviselige andel af den luftbåren N-belastning af terrestriske naturtyper i habitatområderne vil være marginal og et nedsat ammoniaktab som følge af etableringen medfører ikke nogen beregningsmæssig øget N-deposition i habitatområderne.

Bedriften bidrager dog som en væsentlig punktkilde til den samlede baggrundsbelastning som samlet set er væsentlig over flere naturtypers tålegrænse.

I tabel 17 er en skematisk beskrivelse af de naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget for H200, de enkelte naturtypers tålegrænseinterval samt depositionsberregning.

Tabel 17. Naturtyper på udpegningsgrundlaget for H200 samt udvalgte nøgletal for belastning med luftbåren kvælstof, Faglig Rapport fra DMU. 774 2010..

Naturtype Nr.		Tålegrænse kg N/ha/år	Samlede areal - ha med naturtypen	Baggrundsdep. kg N/ha/år for H200	Areal - m ² som påvirkes med mere end 0,1 kg N/ha/år fra anlægget	Areal - % som påvirkes med mere end 0,1 kg N/ha/år fra anlægget
Løvskov	9160	10-20	2	26	0	0
Elle- og askeskov	91E0*	10-20	5,1	26	0	0
Næringsrige søer og vandhuller	3150	5 – 10	0,8*		0	0

Bøgeskov på muldbund	9130		20	25	0	0

* Da der kun er lavet en beregning i det punkt af skoven som ligger nærmest ejendommen, er der tale om et vurderet areal på maksimalt 2000 kvadratmeter. Ca. 1 ha af Naturtype 9160 ligger langs kysten og er således skovbrynet.

Kvælstof fra lokale kilder

Med henvisning til Kammeradvokatens notat fra 2009 vurderer Sønderborg Kommune, at der i forbindelse med Natura 2000 arealer skal vurderes på den totale påvirkning fra det enkelte projekt samt de kumulative effekter af alle lokale kilder.

I vurderingen af kvælstofbelastning fra Lillemadevej 9 er der beregnet en lokaldeposition til punktet med den korteste afstand fra Lillemadevej 9 til H200

Beregningerne viser at der i det nærmeste punkt er en teoretisk totaldeposition på 0,09 kg N/ha/år fra Lillemadevej 9. Det er væsentligt mindre end grænseværdien fra bilag 3 i bekendtgørelsen til husdyrgodkendelsesloven på 0,7 kg N/ha/år i merdeposition.

I samme punkt har Sønderborg Kommune fået beregninger af depositionen fra DMU. Disse beregninger viser at der er en teoretisk samlet tørafsætning på 3 - 5 kg N/ha/år fra lokale kilder, 12 kg N/ha/år fra øvrige kilder samt 8 kg N/ha/år i vådafsætning – primært fra udenlandske kilder. Samlet set en deposition på 26 kg N/ha/år

Disse beregninger bekræfter basisanalysens vurdering af, at opnåelse og fastholdelse af gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget kan være truet pga. eutrofiering.

Sønderborg Kommune har endvidere anvendt depositions kort fra Conterra. Kortet er fremkommet vha. data fra GHI, herunder oplysninger om husdyrart, besætningstype og stalddtype samt data fra gødningsregnskabet.

Depositions kortet viser en gennemsnitlig deposition på habitatområdet skovnaturtyper på ca. 24 kg N/ha/år.

Husdyrgodkendelsesloven lægger op til, at kommunerne skal anvende de beregnede værdier, som fremkommer vha. indtastning i regneark på hjemmesiden: www.husdyrgodkendelse.dk

Sønderborg Kommune anvender yderligere beregninger fra DMU samt data fra Conterra for at sikre sig det bedste videnskabelige grundlag at træffe afgørelser ud fra ved vurdering af planer og projekter, hvor der kan være en risiko for væsentlig påvirkning af Natura 2000 områder.

Miljømyndighedens vurdering

Naturtyperne på udpegningsgrundlaget til H200 har tålegrænser i intervallet 10 – 20 kg N/ha/år. Tålegrænserne for samtlige naturtyper i H200 er overskredet. DMU beregninger viser, at de lokale kilder kan udgøre op mod 3 - 6 kg N/ha/år. Ved at fjerne bidrag fra lokale kilder nærmer depositionen sig tålegrænseintervallernes øvre grænseværdi. Der er således ikke tvivl om at lokale kilder er et vigtigt indsatsområde ved opnåelse af gunstig bevaringsstatus.

Europa-Kommissionen skriver i dokumentet: "Forvaltning af Natura 2000-områder Habitatdirektivets artikel 6 92/43/EØF, Generaldirektoratet for Miljø side 31", at et tab på 100 m² af

en naturtype kan være væsentligt for et lille område for en sjælden orkidé, mens et tilsvarende tab i et udstrakt steppeområde kan være uvæsentligt.

Den beregnede påvirkning med N deposition fra Lillemadevej 9 af skovnaturtypen i H200 viser, at der teoretisk set ikke sker en belastning. Den beregnede værdi viser en deposition på maksimalt 0,09 kg N/ha/år nærmest Lillemadevej 9.

Denne deposition aftager endvidere hurtigt ind i habitatområdet pga. skovens ruhed og den deraf afledte øgede depositions hastighed samt øget opblanding i luften i takt med afstanden til kilden forøges.

Med baggrund i usikkerheden i selve beregningsmetoden vurderes det, at H200 maksimalt påvirkes med 0,004 kg N/ha/år og langt største delen af området vil modtage under 0.04 kgN/ha/år fra Lillemadevej 9.

Således er det teoretisk set ikke muligt at påvise nogen negativ effekt på naturtypernes integritet som følge af det ansøgte projekt på Lillemadevej 9.

Sønderborg kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet ved Lillemadevej 9 ikke udgør nogen væsentlig trussel mod udpegningsgrundlaget idet påvirkningen er 0,09 kg N/år og da en beregnet påvirkning kan være tæt på nul som følge af stor usikkerhed i modellerne.

Europa-Kommissionen skriver i 2007, at det er indenfor det enkelte område, at naturtypernes integritet skal bevares. Integritet er et områdes modstandsdygtighed og evne til at udvikle sig i retning af en gunstig bevaringsstatus. Når det skal afgøres om en plan eller et projekt påvirker et områdes integritet skal der således kun tages hensyn til bevaringsmålsætningerne for området.

Med baggrund i forsigtighedsprincippet og ud fra ovenstående vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke foreligger nogen rimelig tvivl om, at det ansøgte projekt ved Lillemadevej 9 ikke påvirker naturtypernes integritet i H200. Det kan således ud fra objektive kriterier og eksisterende viden udelukkes, at projektet kan påvirke H200 væsentligt og således vil der ikke ske en negativ påvirkning af udpegningsgrundlaget.

Der er således ikke basis for at foretage en egentlig konsekvensvurdering af det ansøgte projekt da en væsentlig negativ påvirkning kan udelukkes som værende sandsynlig.

Bilag IV arter og fredede dyr og planter

En række dyr og planter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde, ynglested eller sporadisk levested på ejendommens arealer. På baggrund af faglig rapport 635 fra Danmarks Miljøundersøgelser samt kommunens øvrige kendskab, vurderes det umiddelbart at der er tale om følgende arter: Vandflagermus, Langøret Flagermus, Sydflagermus, Dværgflagermus, Stor Vandsalamander og Løvfrø.

Ifølge habitatdirektivets artikel 12 stk. d, må yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges.

Truslerne mod de bilag IV arter, som er nævnt ovenfor er for flagermusene primært ugler, for Stor Vandsalamander at blive ædt af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer og for løvfrøer overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår, at følgende arter er registreret i nærområdet til Lillemadevej 9.

- *Dværgflagermus (Pipistrellus pipistrellus)*
- *Brunflagermus (Nyctalus noctula)*
- *Sydflagermus (Eptesicus serotinus)*
- *Markfirben (Lacerta agilis)*
- *Stor Vandsalamander (Triturus cristatus)*
- *Løvfrø (Hyla aborea)*
- *Spidssnudet Frø (Rana arvalis)*
- *Strandtudse (Bufo calamita)*

Levesteder og ynglelokaliteter

Ved naturafdelingens besigtigelse blev der ikke registreret bilag IV arter. Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter. Endvidere har det ikke været muligt at registrere dyrene pga. årstiden.

Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter, tabel 18.

Tabel 18. Naturbeskrivelse

Id. nr.	Naturtype	Naturtypebeskrivelse	Merbelastning
687	Sø/skovsump	Området er et potentielt levested for Løvfrø og Stor Vandsalamander.	-
691	Skovsump/ stævningsskov	Mose/sumpskov med stævningsdrift. Der er en fin skovbundsflora med forekomst af Gul Anemone og Tyndakset Gøgeurt. Området er et potentiel levested for Løvfrø og Stor Vandsalamander.	0,60
692	Skovsump/ stævningsskov	Fin ellesump med permanente vandflader. Området har en fin flora bl.a. med forekomst af Tyndakset Gøgeurt. Der er tidligere fundet ynglende Løvfrø i området og området er en potentiel ynglelokalitet for Stor Vandsalamander.	-
694	sø	Lille næringsstofbelastet vandhul. Vandhullet udgør dog et potentielt le-	-

		vested for Løvfør og Stor Vandsalamander.	
695	Skovsump/ stævningsskov	Lille skovsump med stævningsdrift. Området har en forholdsvis varieret vegetation med forekomst af Tyndakset Gøgeurt. Området vurderes at være et potentielt levested for Løvfør og Stor Vandsalamander.	0,36
696	Strandeng	Området består af en forholdsvis artsfattig strandrørsump. Området vurderes ikke, at være et potentielt levested for padde.	-
699	Sø	Området består af en lille sø med en moderat naturkvalitet. Der er tidligere fundet ynglende Løvfør i søen og området vurderes ligeledes at være en potentiel ynglelokalitet for Stor Vandsalamander	-
700	Sø	Søen er ikke besigtiget. Det vurderes at søen er et potentielt yngle- og levested for Løvfør og Stor Vandsalamander	-
715	Sø	Lille sø med en dårlig naturkvalitet. Det vurderes ikke at området er egnet som levested for padde.	1,02
717	Sø	Fin sø omgivet af en mosaik af lysåbne moseområder og stævningsskove. Der er tidligere fundet ynglende Løvfør og Stor Vandsalamander i søen og samlet set vurderes det at området fungerer som kernelokalitet for både Løvfør og Stor Vandsalamander i området.	-
809	Strandeng	Området består af en forholdsvis artsfattig strandrørsump. Området vurderes ikke, at være et potentielt levested for padde.	-
812	Stævningsskov	Fin stævningsskov med forekomst af orkidéerne Tyndakset Gøgeurt og Skov-Hullæbe og Ægbladet Fliglæbe samt med forekomst af en række mere eller mindre sjældne arter som f.eks. Gul Anemone.	-
1428	Sø	Stor lavvandet strandsø der er meget påvirket af jagt, andefodringer m.m. Området er ikke et egnet levested for padde.	-
1429	Strandeng	Strandengen er meget påvirket af periodiske opdyrknings, vildtag, fodrin-	-

		ger, andeopdræt m.m. der er dog stadig enkelte partier med en fin vegetation og længst mod nord er der mindre partier med karakter af fersk eng/mose. Strandengen vurderes ikke at være levested for padder	
1430	Sø	Meget ødelagt sø i bunden af et lille inddæmmed strandengsområde. Området vurderes ikke at være et egnet levested for padder.	-
1431	Strandeng	Meget lille inddæmmed og meget ødelagt strandeng. Området vurderes ikke at være egnet som levested for padder	-
1432	Skov	Lille næringsbelastet askeskov som ligger tæt på intensivt husdyrbrug. Området vurderes ikke at være levested for padder.	-
1433	Sø	Området består af en sø med en moderat naturkvalitet. Det vurderes at området er et potentielt levested for Stor Vandsalamander men næppe for Løvfør.	-
1434	Overdrev	Overdrev på en gammel kystskrænt. Området virker noget næringsstofbelastet og har en dårlig naturkvalitet.	-
1435	Sø	Lille næringsstofbelastet og helt tilgroet vandhul. Vandhullet har en forholdsvis dårlig naturkvalitet, det vurderes dog at kan være levested for Stor Vandsalamander.	-
1436	Sø	Noget ødelagt og næringsstofbelastet sø. Det vurderes at søen kan være et potentielt levested for Løvfør og Stor Vandsalamander.	-
1437	Strandeng	Meget fin og artsrig strandeng med en ok zonerings og en fin stor strandsø. Dele af strandengen er inddiget af et lavt dige. Diget har en fin overdrevsvegetation. Det vurderes umiddelbart at området er for salt til at kunne fungere som ynglelokalitet for padder.	-
1439	Skov	Højstammet løvskov med dominans af Bøg og Ask. Området har en moderat naturkvalitet. Der er dog en mindebestand af den fredede orkidé Skov-Hullæbe	-

1440	Strandeng	Meget fin og artsrig strandeng med en fin zonerings og en større strandsø på. Langs den gamle kystskrænt er der stedvist vældpåvirkede partier med en fin mosevegetation. Området har en meget fin naturkvalitet. Det vurderes dog at området er for salt til at være egnet som ynglested for padder.	0,65
1441	Overdrev	Fin overdrevsskrænt langs et strandengsområde. Området er noget tilgroet men har dog stedvist en meget fin og artsrig vegetation. Området er stedvist noget trykvandspåvirket.	-
1442	Sø	Meget fin sø er omgivet er stævningskov. Vegetationen langs søen er meget fin bl.a. med forekomst af den fredede orkidé Tyndakset Gøgeurt samt med forekomst af Storblomstret Kodriver. Det vurderes, at området har et meget stort potentiale som ynglelokalitet for Løvfrø og Stor Vandsalamander.	-
1443	Sumpskov	Mindre sumpskov med en moderat naturkvalitet. Der er dog enkelte eksemplarer af den fredede orkidé Tyndakset Gøgeurt.	-
1444	Strandeng	Fint lille inddiget strandengsområde med en forholdsvis artsrig vegetation bl.a. med forekomst af Strand-Siv der er relativt sjælden.	0,22

Kommunens egne artsregistreringer for det pågældende område er veldokumenteret for specielt Løvfrø. Endvidere er flere vandhuller blevet undersøgt for forekomster af Stor Vandsalamander.

Artsregistreringerne viser, at der er en række bestande af Løvfrø samt enkelte bestande af Stor Vandsalamander øst for ejendommen.

Besigtigelsen viste samtidig, at der er mange potentielle levesteder og enkelte potentielle ynglelokaliteter for Løvfrø og Stor Vandsalamander i området. I området omkring 9 er der mange skove, strandenge, mindre søer og beskyttede sten- og jorddiger. Paddebestandene ved Stolbro Løkke er isoleret fra bestandene ind mod Guderup da der kun er sparsomt med egne ynglelokaliteter imellem disse to bestande. De beskrevne bestande øst for ejendommen er således meget isolerede bestande. Området huser derfor potentielt set en lokal meget vigtig bestand af løvfrøer og Stor Vandsalamander. Begge arter har dele af deres livscyklus i skove og krat.

Indenfor bufferzonen, er der tidligere fundet leve- og ynglesteder for Løvfrø ved lokalitet 692, 699 og 717. Der er desuden fundet Stor Vandsalamander ved lokalitet 717. Derudover vurderes det at der er potentielle levesteder for Løvfrø og Stor Vandsalamander i lokalitet 691, 694,

695, 687, 700, 1433, 1435, 1436 og 1442. Ved Naturafdelingens besigtigelse blev der registreret enkelte padder. Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter.

Stævningsskove

Sønderborg Kommune har særligt fokus på de gamle stævningsskove, som er unikke for landsdelen. Mange af skovene huser bestande af flere fredede planter – herunder i særlig grad Orkideer.

Stævningsskovene er en kulturpræget skovtype, der er opstået gennem vedvarende stævning af den oprindelige naturskov og har ofte potentiale for at rumme store naturværdier og en høj artsdiversitet. Årsagen til stævningsskovens høje naturværdi skal findes i skovens århundrede lange historie og en ekstensiv drift, hvor der typisk ikke har været foretaget dyrkningstiltag som anvendelse af pesticider, kørsel med tunge maskiner eller dræning og den direkte menneskelige påvirkning har været begrænset til de gennemførte stævninger, der giver lys til skovbunden og skaber en artsrig bundflora. Selvom skoven ikke har været stævnet i mange år, mener man, at skovens naturværdier kan genskabes ved at gennemføre stævning i op til 60-70 år efter seneste stævning. Frøene ligger i skovbundens frøpulje, og når der igen kommer lys til bunden, vil arterne atter spire og blomstre. Visse orkidéarter trives nogenlunde i selv kraftig skygge.

Stævningsskoven udgør en meget lille andel af Danmarks samlede skovareal. Als er sammen med Fyn og Langeland de steder i landet, hvor man mener, der findes mest bevaret stævningsskov. På Als kan 364 ha, hvilket svarer til 15 % af øens samlede skovareal karakteriseres som stævningsskov, men stævningen sker kun i meget begrænset omfang. Stævningsskovene på Als, kan derfor betegnes som værende af national betydning.

Naturafdelingen vurderer, at der i mange af kommunens stævningsskove findes forskellige arter af orkidéer. Orkidéen risikerer at blive udkonkurreret af mere skyggetålende arter, når lystilgangen til skovbunden forsvinder og trues derved af skovens tilgroning. Tilførslen af næringsstoffer bør begrænses mest muligt til de lokaliteter, hvor der enten er kendskab til forekomst af orkidéer eller hvor det vurderes, at det er sandsynligt, at arten findes.

Stævningsskove i forbindelse med denne godkendelse fremgår af tabel 19. Stævningsskovene nær lokaliteterne består overvejende af stævninger af Ask og Elm på mere eller mindre kupe-ret bund. Der er en række våde og fugtige områder i skovene og der er generelt en meget artsrig skovbundsflora med forekomst af en række sjældne arter herunder bl.a. Gul Anemone. I alle de gamle stævningsskove er der enten ved besigtigelsen eller ved tidligere registreringer fundet forekomster af orkidéer herunder bl.a. Tyndakset Gøgeurt, Ægbladet Fliglæbe, Skov-Hullæbe og Skov Gøgelilje.

Tabel 19: Stævningsskov registreringer, fra Faglig Rapport fra DMU. 774 2010.

Lokalitet	Stævningsskovregistrerings nr.	Retning fra lokalitet
1443	65	På lokalitet
1442	70	Nord for lokalitet
1442	69	Ved lokalitet

691	64	Ved lokalitet
692	66	Ved lokalitet
687	62	Ved lokalitet
699	71	Ved lokalitet
700	72	Øst for lokalitet

Miljømyndighedens vurdering

Tabel 18 indeholder en beskrivelse af de naturlokaliteter indenfor 1000 meter fra anlægget, hvor det er vurderet at lokaliteten er eller kan være ynglested eller levested for bilag IV arter.

Sønderborg Kommune vurderer, at det ansøgte projekt på kort sigt umiddelbart kun kan påvirke forekomsten af padder. De øvrige bilag IV arter vurderes at være mindre påvirkelige af projektet i forhold til levested og fødesøgning.

Merdepositionen er så lille at der ikke vil være tale om målbare ændringer i tilstanden af de pågældende naturområder og derfor vil bilag IV arterne yngle og levesteder heller ikke forringes, som følge af projektet.

På baggrund af ovenstående vurderinger stilles der ikke vilkår til ejendommen af hensyn til Bilag IV arter og andre fredede planter og dyr

Den nærmeste stævningskov lokalitet 691 vurderes, at blive påvirket med en samlet deposition på 1,01 kg N/ha/år og en merdeposition på ca. 0,60 kg N/ha/år. Ingen af stævningskovene vurderes således, at modtage en merbelastning på mere end 1 kg N/ha/år og vurderes således ikke at blive væsentligt påvirket alene af N-emissionen fra stald og lager fra det ansøgte projekt.

Merdepositionen af luftbårent kvælstof som følge af projektet vurderes at være så lave på stævningskovene at der ikke vil være tale om målbare negative påvirkninger på skovene eller deres eventuel bestand af flagermus.

Ved kommunens besigtigelse er der ikke fundet grundlag til etablering af bræmmer optil vandhuller og stævningskovene.

5.2 Lugt

Tabel 20 viser resultatet af lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget i www.husdyrgodkendelse.dk. Der er ingen husdyrbrug større end 75 DE indenfor 300 m.

Tabel 20. Beregnet lugtemission fra anlægget via www.husdyrgodkendelse.dk. Etape 2

Område-type	Beregnings-model	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Vægtet geneafstand	Genekriterie overholdt?

Byzone	Ny	326 m	-	-	-	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand
Samlet bebyggelse	Ny	217 m	-	-	-	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand
Enkelt bolig	Ny	94 m	-	-	-	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand

Af tabel 21 fremgår afstande fra staldanlægget til relevante områder

Tabel 21. Afstande fra staldanlægget til relevante områder. Etape 2

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav*
Nabo	Ca. 200 m	Fra ny sengestald til Stolbro Nørregade 17	94 m
Samlet bebyggelse i landzone	Ca. 2.000 m	Fra ny sengestald til Stolbro by	217 m
Byzone	Ca. 1.800 m	Fra ny sengestald til byzone i Stevning	326 m
Sommerhusområde	Ca. 9 km	Fra staldanlægget til sommerhusområdet ved Lavensby Strand	326 m

* Afstandskravet er opgivet som de beregnede geneafstande. Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde.

Lugtgeneafstandene er beregnet som for fuld besætning i etape 2. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

I tabel 22 ses samme beregning foretaget for situationen i etape 1.

Tabel 22. Beregnet lugtemission fra anlægget via www.husdyrgodkendelse.dk, etape 1.

Område-type	Beregnings-model	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret gene-	Geneafstand	Vægtet geneafstand	Genekriterie overholdt?

			afstand	nudrift		
Byzone	Ny	250 m	-	-	-	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand
Samlet bebyggelse	Ny	164 m	-	-	-	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand
Enkelt bolig	Ny	79 m	-	-	-	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand

Lugtens udbredelse i nærområde, afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen.

I bilag 1 ses hvilke punkter for byzone/sommerhusområde, nærmeste beboelse indenfor samlet bebyggelse samt nærmeste nabo uden landbrugspligt, der indgår i lugtberegningen.

Der er i www.husdyrgodkendelse.dk beregnet en konsekvensradius på 371 m (etape 2). Der kan rent undtagelsesvist forekomme registrerbar, men ikke genegivende lugt fra landbruget uden for konsekvensområdet.

Miljømyndighedens vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelse, samlet bebyggelse og byzone er overholdt. Det gælder både for udvidelsen efter etape 1 og efter etape 2. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger blandt andet af antallet af dyr, typen af husdyr og den geografiske placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget med udgangspunkt i perioder med maksimal belægning i staldene. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Der har ikke tidligere været problemer med lugtgener fra ejendommen, og der forventes ikke lugtmæssige påvirkninger.

Det vurderes, at godkendelsen ikke vil medføre øgede lugtgener for naboejendomme, da nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt ligger udenfor den beregnede geneafstand på 94 meter. Det vurderes derfor, at husdyrbrugets lokalisering er tilfredsstillende for et landbrug af denne størrelse.

Derudover har alle stalde naturlig ventilation.

For at sikre omkringboende mod opståede gener, fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal husdyrbruget lade foretage en undersøgelse af forskellige lugtkilder og/eller behandling af staldlugt emissionen, således at lugten udenfor ejendommen bliver formindsket.

Konsekvensradius for lugt er beregnet til 371 meter for etape 2 i ansøgningen. Det betyder, at i en afstand af ca. 371 m fra staldene vil staldlugt kun undtagelsesvis kunne registreres. Den største lugtafgivelse er i sommerperioden, hvorfor det er denne beregning der lægges til grund for vurderingen. Der ligger nogle få ejendomme indenfor konsekvensområdet. Den beregnede konsekvensradius vil indgå som en parameter i vurderingen af, hvilke parter der skal høres i forbindelse med behandlingen af ansøgningen.

I den eksisterende gyllebeholder samt den nye gyllebeholder skal der være det lovpligtige intakte flydelag, der effektivt stopper for lugtafgivelse. Det er derfor kommunens vurdering, at lugt fra gyllebeholderne ikke vil være til gene for naboerne.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid være lugtgener. Det er kommunens vurdering, at ansøger med sin praksis i forbindelse med udbringning (udbringning kun på hverdage og aldrig op til store fester, som kendes) tager udbredt og tilstrækkeligt hensyn til de naboer, der kunne blive mest generet af dette.

Derudover stilles der for at minimere lugtgener ved opbevaring af komposteret dybstrøelse i markstakke vilkår om, at disse ikke må placeres tættere end 100 m fra naboer samt 300 m fra samlet bebyggelse og byzone.

På baggrund af IT-ansøgningssystemets beregninger på lugt, vil den planlagte udvidelse, med den nye sengestald og den nye gyllebeholder, ikke medføre overskridelse af de i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, bilag 3*, fastlagte afskæringskriterier.

5.3 Lys

I ansøgningen er der oplyst, at behovet for kunstig lys i bygningerne generelt er lavt, da der er et højt naturligt lysindfald gennem lysplader i tagene samt gennem kip og de åbne sider i staldene.

Der er sensorstyrede lamper ved stald og mælkerum. Ingen udendørs lamper er tændt om natten. Ved maskinhus er der udendørs lampe som tændes manuelt. På ansøgt sengestald monteres sensorstyrede lamper på gavl og side.

Udendørs lyskilder er angivet på situationsplan bilag 3.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at forholdene omkring lys ikke vil være til gene for naboer eller andre. Det er derfor ikke relevant på nuværende tidspunkt at stille vilkår til lys.

5.4 Støj og vibrationer

I ansøgningen er der følgende oversigt over støjklenderne, jf. tabel 23.

Tabel 23. Støjklender.

Støjkilde	Placering	Driftstid

Lastbiler mv.	Siloer og staldanlæg	Hverdage i dagtimerne 07.30 - 18.00
Ensilering	Ensilageplads	Ca. 15 dage om året, 08.00 – 22.00 *
Mælkebil	Mælkerum	Døgnet rundt
Indblæsning af foder	Siloer og staldanlæg	Hverdage i dagtimerne 07.30 - 18.00
Mikservogn	Ensilageplads	Hverdage i dagtimerne 07.30 - 18.00

* Hvis vejret driller, kan det undtagelsesvist blive tale om at ensilere i døgndrift.

Ansøger oplyser videre, at indblæsning af foder i siloer kan give anledning til mindre støjgener.

Der forventes ikke støjgener udenfor ejendommens arealer. Der er ikke foretaget særlige tiltag for at dæmpe støjkilder. Dette er ikke skønnet nødvendigt grundet anlæggets placering i forhold til naboer og arten af støjkilderne.

Miljømyndighedens vurdering

Der vurderes ikke at være behov for specifikke vilkår for støjbegrænsning. Der fastsættes dog de generelle støjgrænser for virksomheden i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

5.5 Støv

Det fremgår af ansøgningen, at der kan forekomme støvgener ved indkøring af halm som dels opbevares i lade / maskinhus på nr. 9 og dels i lade på nr. 7. Der ændres ikke på dette i forbindelse med udvidelsen.

Derudover kan der forekomme støv ved indblæsning af foder i siloer.

Der forventes ikke støvgener udenfor ejendommens arealer.

Miljømyndighedens vurdering

Der er en nabobeboelse ved adgangsvejen til ejendommen.

Der stilles vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

Med hensyn til støvgener fra ejendommen forventes dette ikke at give væsentlige problemer. Dog bør al transport til og fra bedriften for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt. Der stilles vilkår herom.

5.6 Skadedyr

Det er i ansøgningen oplyst, at ansøger vurderer, at der ikke er store problemer med fluer på ejendommen, da der anvendes sand i langt de fleste sengebåse. I dybstrøelseskåse bekæmpes fluelarver med et middel fra Mortalin, idet midlet sprøjtes ud over dybstrøelseskåsen hver anden uge.

Der er heller ikke observeret problemer med rotter. Ejendommen får regelmæssigt besøg af kommunens skadedyrsbekæmper samt privat firma (Mortalin) til forebyggende bekæmpelse.

I øvrigt holdes ejendommen ryddelig, og evt. foderspild m.v. opsamles med det samme, så risikoen for tilhold af rotter minimeres.

Miljømyndighedens vurdering

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt. Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende.

For at sikre hensynet til omkringliggende nabobeboelser stilles der vilkår om, at fluer bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium, og/eller at opbevaring af foder sker på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium opdateres en gang årligt. Derudover stilles der vilkår om at der skal muges ud ved småkalvene minimum hver 14. dag i perioden maj-september til minimering af fluegener.

5.7 Transport

Transport til og fra ejendommen foregår via Lillemadevej, Spanbro og Stolbro Gade eller via Stolbro Nørregade. Af bilag 6 fremgår transportvejene med gylle til udbringningsarealerne.

Af nedenstående tabel 24 fremgår antallet af transporter til og fra ejendommen (efter gennemførelse af etape 2). Antallet af transporter er skønnede.

Tabel 24. Antallet af transporter

Transporter i etape 2	Før udvidelse antal/år	Efter udvidelse antal/år
Foder mv.	12	12
Fyringsolie/brændstof	4	4
Afhentning af mælk	182	182
Afhentning af døde dyr	10	15
Afhentning af dyr til slagting	12	12
Udbringning af gylle /ajle (gennemsnitlig 25 t/læs)	0	395
Udbringning af vand fra ensilageplads (gennemsnitlig 25 t/læs)	0	165
Udbringning af dybstrøelse / fast gødning (9,5 t/læs)	Ca. 30	28
Udbringning af gylle inkl. overfladevand fra ensilagepladser	227	0

Indkøring af halm	40	40
Indkøring af græs og majs	250	450
Diverse sækkevarer mv.	12	12
Maksimalt i alt	779	1306
Heraf maksimalt med fast og flydende husdyrgødning	257	462

Der anvendes 20-30 tons gyllevogn med læssekran, mens dybstrøelsen udsprede med en 9,5 tons møgspreader.

Antallet af kørsler forbundet med husdyrgødning er ca. 257 pr. år i nudrift og dette forventes at stige til ca. 462 transporter efter udvidelsen. Antallet af transporter med husdyrgødning øges lidt, men ikke proportionalt med udvidelsen. Det skyldes at overfladevand fra ensilagepladser samles i en beholder og ikke blandes med gyllen.

Samlet set øges antallet af transporter til og fra ejendommen fra 779 til 1306, svarende til en stigning på 60 %.

Husdyrgødning udbringes i planternes vækstsæson, som strækker sig fra 15. februar og til og med september måned. Udbringningen forventes at tage 8-10 dage fordelt over året og foregår primært i dagtimerne. En del af gylletransporterne foregår ad interne markveje, dette er især arealerne beliggende tæt på anlægget. Det er maskinstation der står for udbringning af husdyrgødning.

Antallet af transporter med grovfoder stiger, og derudover øges antallet af leveringer af de andre foderstoffer ligeledes, da antallet af dyr stiger. Kraft- og proteinfoder mm. leveres normalt i dagtimerne, mens grovfoderet lægges i stak i løbet af vækstsæsonen, som strækker sig fra maj til oktober. Ved udvidelsen vil alt grovfoder blive lagt på ensilageplads ved slæt (græs) og majsnitning. Der ensileres 3-5 gange årligt, afhængig af antal slæt græs der tages. Kraftfoderet blæses ind i siloer, der er placeret ved nuværende og ny sengestald og der kan forekomme mindre støvgener ved dette.

Der anvendes lidt halm til strøelse og i foderet. I den nuværende situation køres 40 træk hjem og dette vil være uændret efter udvidelsen. Der kan forekomme støv og støjgener i forbindelse med indkøring af halm, som opbevares i lade på Lillemadevej 7, hvorfra det transporteres til Lillemadevej 9, når lageret der er tomt.

Ifølge aftale med Arla kan mælken afhentes døgnet rundt.

Omfanget af kørsel i forbindelse med transport af mælk og dyr, samt levering af diverse råvarer ændres ikke væsentligt i forbindelse med udvidelsen. Der vil i mange tilfælde medtages større mængder pr. kørsel.

De fleste af transporterne sker indenfor normal arbejdstid (ml. kl. 7 og 18), mens der i forbindelse med ensilering og udbringning af gylle vil kunne foregå transporter i aftentimerne. Afhentning af mælk kan ske døgnet rundt.

Der kommer desuden dyrlæge og inseminør jævnligt på ejendommen. Dyrlægen kommer ca. 2 gange om ugen og inseminøren kommer dagligt, men disse kører i alm. biler.

Alt i alt skønnes det, at de ekstra transporter ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende.

Se bilag 6 med anvendte veje til transport af gylle.

Antallet af transporter i etape 1 fremgår af tabel 25.

Tabel 25. Antallet af transporter i etape 1.

Transporter i etape 1	Før udvidelse antal/år	Efter udvidelse antal/år
Foder mv.	12	12
Fyringsolie/brændstof	4	4
Afhentning af mælk	182	182
Afhentning af døde dyr	10	15
Afhentning af dyr til slagtning	12	12
Udbringning af gylle /ajle (gennemsnitlig 25 t/læs)	0	0
Udbringning af vand fra ensilageplads (gennemsnitlig 25 t/læs)	0	0
Udbringning af dybstrøelse / fast gødning (9,5 t/læs)	Ca. 30	115
Udbringning af gylle blandet med overfladevand fra ensilagepladser	227	366
Indkøring af halm	40	60
Indkøring af græs og majs	250	350
Diverse sækkevarer mv.	12	12
Maksimalt i alt	779	1128
Heraf maksimalt med fast og flydende husdyrgødning	257	481

I etape 1 udvides dyreholdet i eksisterede stalde herunder den gamle bindestald. Malkekøerne er i sengestald, mens kalve og ungdyr går i den gamle bindestald. I etape 1 vil der således blive produceret langt mere fast gødning og dybstrøelse end i etape 2.

Antallet af kørsler generelt øges fra 779 ved nudrift til 1128 i etape 1.

Antallet af kørsler forbundet med husdyrgødning er ca. 257 pr. år i nudrift og dette forventes at stige til ca. 481 transporter i etape 1. Antallet af kørsler med husdyrgødning vil således i etape 1 være lidt højere som i etape 2, hvor overfladevandet ledes til særskilt beholder og dermed reducerer antallet af transporter med gødning.

Miljømyndighedens vurdering

Det er kommunens vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje for produkter til og fra Lillemadevej 9.

Sønderborg Kommune vurderer, at kørsel som ovenfor beskrevet ikke vil medføre væsentlige gener for omboende. Vi vurderer dog, at der kan opstå gener ved udbringning af husdyrgødning. Der stilles derfor vilkår om, at transport af gylle fra ejendommen ikke må finde sted på lør-, søn- og helligdage, gennem landsbyerne Stolbro, Dyndved, Guderup og Elstrup.

Vi gør opmærksom på, at transport af gylle er omfattet af EU's biproduktforordning (1774/2002EF, bilag II, kapitel II, pkt. 1). Som følge heraf skal gylle transporteres i hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer. Undtaget fra bestemmelsen er dog transport mellem to steder på samme gård. Bestemmelsen administreres af Fødevarestyrelsen.

For at undgå, at der u hensigtsmæssigt spredes gylle på privat eller offentlig vej eller anden mands jord, tolker Fødevarestyrelsen dette således, at landmanden må transportere gyllen uden at leve op til kravet om hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer, hvis han kun transporterer gyllen på sin egen jord. Hvis han under samme CVR-nr. har flere ejendomme, der ligger langt fra hinanden, og det betyder, at transporten skal ske over en længere strækning ad privat eller offentlig vej eller anden mands jord, så skal gylle transporteres som anført i bilag II, kapitel II, pkt. 1. Transport af gylle til aftalearealer på 3. mands ejendom er også omfattet af bilag II, kapitel II, pkt. 1. Kun, hvis der er tale om transport af gylle mellem to naboer, og gyllen kan transportere direkte fra den ene ejendom til den anden, kan der undtages fra reglen.

Sønderborg Kommune vurderer, at når ovenstående regel efterleves, er det ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår til transportformen.

6 Udbringningsarealer

I forbindelse med vurderingen af projektets mulige indvirkning på miljøet er der vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af grundvandsressourcerne, vandmiljøet og beskyttet natur i forhold til fosfor, nitrat og ammoniak. Beskyttet natur indebærer naturarealer beskyttet af § 7 i Husdyrloven, § 3 i Naturbeskyttelsesloven, Natura 2000 områder og arter, som er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV (bilag IV arter) samt andre relevante artsfredninger. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger.

Ændringer i husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer skal anmeldes til kommunen og have kommunens accept, før ændringen kan finde sted jf. §§ 15-16 i *Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*. Anmeldelsen skal ske før planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer om de aktuelle ændringer af udbringningsarealerne kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse.

6.1 Udbringningsarealerne

Ansøger råder over 71,73 ha ejede, 169,39 ha forpagtede udbringningsarealer og gylleaftaler på 84,84 ha. Se tabel 26.

Husdyrbruget er omfattet af undtagelsen om 2,3 DE/ha og sædskiftet på alle arealer er derfor K12. K12 sædskiftet defineres som 10 % efterafgrøder 70 % kløvergræs eller vedvarende græs, samt 30 % helsæd + majs.

Bilag 6 viser udspretningsarealernes geografiske beliggenhed samt fordelingen mellem ejede/forpagtede arealer og gylleaftaler.

Tabel 26: Fordeling af udbringningsarealer

Ejer	Udbringningsareal (ha)	Mulig udbringning. Sum	Græsning uden for udbringningsarealet (ha)
Eget areal	71,73	-	2,37
Forpagtet areal ved Moos, Stolbro Gade 14, 6430 Nordborg	20,6	-	-
Forpagtet areal ved Egen Menighedsråd v. fmd. Odin Møller, Egen Kirkevej 8, 6430 Nordborg	0,77	-	-
Forpagtet areal ved Anne Birgit Schmidt, Stolbro Gade 43, 6430 Nordborg	25,82	-	-
Forpagtet areal ved Nicolai Christensen, Dyndved Gade 13, 6430 Nordborg	0,71	-	-
Forpagtet areal ved Anne Marie Hansen, Dyndved Nørregade 7, 6430 Nordborg	7,29	-	0,96
Forpagtet areal ved Jørn Anders Jørgensen, Stolbro Gade 34, 6430 Nordborg	24,63	-	1,59
Forpagtet ved Bjarne Petersen, Elstrup Nederby 8, 6430 Nordborg	89,58	-	-
I alt x 2,3 DE/ha	241,12 x 2,3	554,57 DE	-
Udbringningsaftale med Hans J. Thomsen, Stolbro Gade 17, 6430 Nordborg	19,83	-	-
Udbringningsaftale med Christian Jensen, Spanbro	13,65	-	-

10, 6430 Nordborg			
Udbringningsaftale med Johannes Good, Midtvej 1, 6430 Nordborg	16,63	-	-
Udbringningsaftale med Kim Jacob Wrang, Stolbro Gade 30, 6430 Nordborg	38,75		
I alt x 1,4 DE / ha	88,84 x 1,4	124,37 DE	-
I alt mulig husdyrproduktion til ovenstående udbringningsarealer	-	677,94 DE	-
Græsningsaftale med Hans Ejnar Hansen, Veerbækvej 10 6430 Nordborg	-	-	10,16
Græsningsaftale med Jens Jørgen Jensen, Gammel Guderup 23, 6430 Nordborg	-	-	3,73
I alt arealer til afgræsning udenfor udbringningsarealet			13,89

§ 16 godkendelse

Det er i denne godkendelse ikke været anledning til at stille vilkår til aftalearealer igennem en § 16 godkendelse.

6.2 Lokalisering og planmæssige forhold

Bilag 11 viser de planmæssige forhold på og i nærheden af udbringningsarealerne.

Ejendommens udbringningsarealer ligger i området omkring Guderup. En stor del ligger ved Stolbro vest for Guderup og resten nær Elstrup, øst for Guderup. Der er et enkelt aftaleareal vest for Svenstrup samt 4 aftale arealer ved Stolbro. Arealerne ligger forholdsvist samlet.

Zonestatus:

Alle udbringningsarealer for Lillemadevej 9 på nær mark 124, mark 26-1 ligger i landzone.

I området ved Stolbro og Dyndved, ligger Mark 124 og aft. HJT 4 delvist i, samt Mark 28, 29-2, aft. HJT3, 27-3, 26-1, 26 og 25-1 opad et område der i følge kommuneplanen er udlagt til blandet bolig og erhvervsområde.

Vest for Svenstrup, i landzone ligger mark aft. JG-1.

I området omkring Elstrup, ligger mark BP 12-1 opad et område der i følge kommuneplanen er udlagt til blandet bolig og erhvervsområde.

Mark 25-1 ligger indenfor en afstand af 200 meter til byzone.

For udbringningsarealer beliggende i eller inden for 200 meter til byzone eller lokalplan udlagt til boligformål, gælder der ifølge Husdyrgødningens bekendtgørelse, at udbringning af husdyrgødning ikke må finde sted på lørdage, søn- og helligdage.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold i forbindelse med udbringningsarealerne.

Harmoniareal

Ifølge den gældende husdyrgødningens bekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 2,3 DE pr. ha pr. planperiode for kvæg, når. Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

57,16 ha af udspretningsarealerne ligger i nitratklasse 1, hvilket betyder, at der maksimalt må udbringes 85 % kvælstof i forhold til de generelle regler. Der er i ansøgningen indtastet 0,01 % efterafgrøder for at kompensere for de arealer der ligger i nitratklasse 1.

Udbringningsarealerne bliver tilført gylle fra kvæg, samt dybstrøelse fra kvæg. Der modtages ikke slam eller andre affaldsprodukter til udbringning på udspretningsarealet.

Nudrift: Det nuværende kvæghold er indtastet i IT-systemet under anlægsdelen, og føres i www.husdyrgodkendelse automatisk over under produceret gødning.

Husdyrgødning fra dyreholdet på Lillemadevej 7 er også udbragt på bedriftens arealer. De 78,01 DE fra bedriften indeholder 7028,97 kg N og 1757 kg P.

Ansøgt drift: Under ansøgt drift fremgår at 515,28 DE kvæggylle indeholder 44.614,29 og 7457,97 kg P. Gyllen indeholder således 86,58 kg N og 14,47 kg P / DE.

En del af det forpagtede areal (57,16 ha) i Elstrup ligger i område med nitratklasse 1. For at overholde krav som følge heraf er det valgt at etablere ekstra efterafgrøder på 0,01 %, udover plantedirektoratets generelle krav.

Der afsættes kvæggylle fra i alt 100 DE til gyllemodtagere. 100 DE kvæggylle indeholder 8609,25 kg N og 1438,64 kg P.

Der produceres husdyrgødning fra 515,28 DE + 43,17 DE + 1 DE + 1,81 DE + 93,35 DE = 653,61 DE som skal udbringes på arealerne i ansøgningen. Der er ansøgt om udvidelse til 663,6DE.

Udenfor udbringningsarealet afsættes ved afgræsning 663,6DE – 653,61DE = 9,96 DE.

Der er søgt om godkendelse til produktion af	663,6DE
Afsat ved græsning udenfor udbringningsarealet	9,96 DE
<u>Afsat til gyllemodtagere</u>	<u>100 DE</u>
Tilbage på bedriften	553,61 DE
Nødvendigt areal hertil =	553,61 DE / 2,21 = 240,7 ha

I ansøgning er medtaget et større harmoniareal (254,23 ha) end det er nødvendigt i forhold til harmonikravet.

I forbindelse med arealer i oplandet til Ketting Nor, er 3,19 ha sat i fosforklasse 2. Beregningen er foretaget i et selvstændigt regneark, bilag 16. Beregningen viser at med de 3,19 ha i fosforklasse 2 må det samlede dyretryk være 2,3 DE/ha. Det vil således ikke ændre på De/ha at de 3,16 ha behandles særskilt i en § 16 godkendelse.

Miljømyndighedens vurdering

Der er kompenseret for de 57,16 ha i nitratklasse 1 ved at der i ansøgningen er der indsat 0.01 % ekstra. Med disse forudsætninger kan der afsættes 2,3 DE/ha på de arealer i ansøgningen som er indsat som ejede og forpagtede arealer i ansøgningsskemaet.

Beregninger i selvstændigt regneark (bilag 16) viser at fosforoverskuddet samlet set er så lille at ved at sætte 3,19 ha i fosforklasse 2, ændrer dette ikke på de 2,3 DE/ha der må udbringes.

Beregningen viser at med de 3,19 ha i fosforklasse 2 må det samlede dyretryk være 2,3 DE/ha. Det vil således ikke ændre på DE/ha at de 3,16 ha behandles særskilt i en § 16 godkendelse.

Ved at alle arealer er K12 sædskifte vil der altid vil være plantemateriale til optagelse af fosfor på markerne. Beregningen (bilag 16) viser at det ikke vil ændre på hvilket dyretryk der må udbringes med, at behandle de 3,19 ha i en § 16 godkendelse. På den baggrund vurderer kommunen at markerne i denne ansøgning, kan indgå i harmoniarealet med fuldt husdyrtryk.

Da husdyrbrugets samlede udbringningsareal er større end det mindst tilladte jf. Bek. om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. vurderer miljømyndigheden, at harmonikravet er opfyldt.

6.3 Påvirkninger af søer og vandløb

Forhold omkring overfladevand samt terrænhældninger kan ses på bilag 14.

Opland til søer

Ketting Nor:

Markerne BP(11,12,12-1,5) og delvist 25 ligger i oplandet til Ketting Nor.

Ketting Nor er en næringsrig brakvandssø. Søen er en ren sø efter danske forhold, den har en god udbredelse af undervandsplanter.

Ketting Nor her et overfladeareal på 38 ha. Søen er i Regionplanen 2005-2016 nu ophøjet som Landsplandirektiv målsat med en generel målsætning om et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv. Der er krav til en sommersigtedybde på 1,3 meter dvs. helt til bunden. Målsætningen i søen er ikke opfyldt.

Søen er en af Danmarks bedste fiskevande, når det drejer sig om Aborre. Gennemsnitsdybden i søen er 1 meter med en maksimumsdybde på 1,3 meter Ketting Nor indgår i den nationale overvågning af vandmiljøet. Derfor er der langt flere og mere valide data til rådighed for Ketting Nor end for kommunens øvrige søer. Overvågningen viser at 55 % af fosforbelastningen kommer fra landbruget mens kvælstofbelastningen fra landbruget udgør mellem 70 – 82 % med et gennemsnit på 76%. Fosfor- og kvælstoftilførslen følger vandtilførslen og er størst i januar og februar og lavest i september.

Søen og arealerne omkring er levested for en række relativ sjældne arter.

Relativt sjældne plantearter fundet i 2008:

- Butfinnet Mangeløv (*Dryopteris cristata*)
- Butblomstret Siv (*Juncus subnodulosus*)
- Maj-Gøgeurt (*Dactylorhiza majalis* ssp. *majalis*)
- Ægbladet Fliglæbe (*Neottia ovata*)
- Strand-Kvan (*Angelica archangelica* ssp. *litoralis*)
- Vinget Perikon (*Hypericum tetrapterum*)

Følgende fugle fra rødlisten er observeret i Ketting Nor:

Hvinand, Isfugl, Blå Kærhøg, Bramgås, Havørn, Rørdrum, Spidsand, Stor Skallesluger, Pibeand og Hejle.

Løvfrøen, Syd-, Dværg- og Brunflagermus anvender Ketting Nor som leve-, yngle-, raste- eller fourageringsområde.

Søen spiller således en vigtig rolle for sammenbindingen af den ellers så fragmenterede natur i det intensivt dyrkede landskab. Udover at have stor landskabelig og rekreativ værdi, så giver Ketting Nor og de tilhørende småbiotoper rum til den naturlige flora og fauna.

Det samlede opland til Ketting Nor er på 1953 ha. Det ansøgte areal udgør 35 ha af det samlede opland svarende til 1,79 %. Der er lavbundsarealer på i alt 3,19 ha i oplandet til Ketting Nor. De 3,19 ha er i særskilt regneark, sat i fosforklasse 2, jf. bilag 16.

Vandløb

Mark 29-4 og 28-1 grænser op til et § 3 beskyttet vandløb med målsætning A, Særligt naturområde, målsætningen er opfyldt. Vandløbet leder via en strandeng ud til Augustenborg fjord. Vandløbet er omfattet af kravet om bræmmer. Der er ikke skrånende arealer over 6 ° til vandløbet.

Mark 13 grænser op til et § 3 beskyttet vandløb med målsætning A, Særligt naturområde, målsætningen er opfyldt. Vandløbet leder ud til Augustenborg fjord. Der er ikke skrånende over 6 ° arealer til vandløbet.

Mark BP 6 grænser op til et § 3 beskyttet vandløb med målsætning B3, Karpesikevand. Vandløbet skal fungere som opvækst- og opholdsområde for ål, aborre, gedde og karpesik, målsætningen er ikke opfyldt. Terrænet skråner ikke over 6 ° fra marken mod vandløbet. Der er en ca. 3 meter bred naturlig bræmme fra marken mod vandløbet,

Mark 27-1 grænser op til et vandløb med målsætningen B2, Laksefiskevand. Vandløb skal kunne fungere som opvækst- og opholdsområde for ørred og andre laksefisk. Målsætningen er ikke opfyldt. Terrænet fra marken mod vandløbet skråner ikke over 6 ° mod vandløbet.

Under mark 25 løber et rørlagt vandløb.

Langs mark BP11, løber et § 3 beskyttet B3 målsat vandløb, Karpesikevand. Vandløbet skal kunne fungere som opvækst- og opholdsområde for ål, aborre, gedde og karpesik, målsætningen er ikke opfyldt. Terrænet fra marken mod vandløbet skråner ikke over 6 °.

Mellem mark BP7, BP 8 og BP 10 løber et §3 beskyttet, B3 målsat vandløb, Karpesikevand. Vandløbet skal kunne anvendes som opvækst- og opholdsområde for ål, aborre, gedde og karpesik, målsætningen er ikke opfyldt. Terrænet fra markerne mod vandløbet skråner ikke over 6 °.

Langs mark aft. JG-1 løber et beskyttet vandløb. Vandløbet er B3 målsat og målsætningen er opfyldt. Terrænet skråner ikke mod vandløbet over 6 ° og der er en naturlig bræmme på ca. 3-9 meter mellem vandløb og marken.

Miljømyndighedens vurdering

Opland til søer

Ketting Nor er fosforfølsom og udpeget som særlig regional eller lokal naturinteresse jf. § 11 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Der stilles derfor vilkår til arealerne i oplandet, i lighed med arealer beliggende i opland til Natura 2000 område overbelastet med fosfor. Se bilag 3 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 294 af 31. marts 2009*.

Markerne BP(11,12,12-1,5) og 25 ligger i oplandet til Ketting Nor.

Kravet til fosforoverskuddet afhænger af jordbundstype, dræningsforhold og fosfortal. Fosforprøver kan tidligst udtages efter høst 2011. Arealerne i oplandet er drænedede og har JB 6. Der foreligger ikke nye fosfortal.

Der er lavbundsarealer på samlet set 3,19 ha i oplandet til Ketting Nor. Det drejer sig om små områder på mark BP11, BP12 og 25. De 3,19 ha er i selvstændigt regneark, sat i fosforklasse 2 jf. bilag 16.

Øvrige lavbundsarealer ligger i områder, hvor der ikke er risiko for okkerudledning. Se bilag 14.

Da det kun er små dele af markerne i oplandet til Ketting Nor der er lavbund (ca. 3,19 ha), er det kun de 3,19 ha der er sat i fosforklasse. Den samlede regulering sker på bedriftsniveau, se afsnit 6.3.

Da øvrige lavbundsområder ikke har forbindelse til et åbent vandsystem, vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke er grundlag for at sætte disse områder i fosforklasse 2.

Der stilles vilkår om, at fosfortallene til markerne BP(11,12,12-1,5) og 25 skal undersøges inden for 6 måneder fra godkendelsestidspunktet. Fosfortallene skal beregnes ud fra et repræsentativt antal jordprøver taget på de nævnte marker. Resultatet skal meddeles kommunen inden for en frist på 6 måneder fra godkendelsestidspunktet.

Der stilles desuden vilkår om, at der skal tages nye fosfortal hvert femte år. Resultatet skal indsendes til Sønderborg Kommune.

Ved fosfortal under 4,0 stilles der ikke vilkår, der rækker ud over de generelle harmoniregler, for udledning af fosfor til Ketting Nor.

Der stilles vilkår om, at ved fosfortal mellem 4,0 og 6,0 må overskuddet af fosfor højst være 4 kg/ha/år.

Der stilles vilkår om, at ved fosfortal over 6,0 skal der være fosforbalance.

For at kunne dokumentere om de nævnte vilkår til fosforoverskud overholdes, stilles vilkår til, at Sønderborg Kommune på forlangende kan se bedriftens markplan og gødningsregnskab.

Det er Sønderborg Kommunens samlede vurdering, at de anførte vilkår sikrer, at projektets udledning af fosfor til Ketting Nor ikke vil have en væsentlig indvirkning på søens tilstand.

Vandløb

Da ingen marker skråner kraftigt mod de nævnte vandløb, vurderes det, at transport af udbragt husdyrgødning til vandløbene under kraftige regnskyl, ikke udgør en risiko, såfremt der opretholdes en dyrkningsfri bræmme på minimum 2 m jf. Vandløbslovens § 69 mellem marker og vandløb.

Ved gennemgangen af arealerne er der ikke fundet stejle skråninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant. Der er stejle skrænter uden for enkelte af udbringningsarealerne ned mod vandløb, men det vurderes at der ikke er risiko for negative påvirkninger på vandløbene som følge af driften af arealerne.

6.4 Påvirkning af fjord & hav

Ca. 63,5 ha af udbringningsarealerne (Delvist: 2, 3, 4, 5, 5-1, 22, aft. HJT1, 127. Helt: 27-1, aft. HJT2, aft. JG-1, 110-2, 22, 25-1 og 26) afvander til Als Fjord. Als Fjord er i Landsplandirektivet målsat med en generel målsætning og en skærpet målsætning/naturgivent iltsvindsområde. Målsætningen er ifølge basisanalyse for vanddistrikt 50 del II ikke opfyldt.

Oplandet til Als Fjord er 100 km². Ifølge udkast til vandplan for hovedopland 1.11 (Lillebælt/Jylland) udgør den nuværende påvirkning til Als Fjord (2001-2005) 235 tons N/år.

Den målsatte påvirkning er opgjort til 69 tons N, svarende til et indsatsbehov på 70 %. Det forventes ikke, at mål opfyldelse kan nås inden 2015.

Ca. 199 ha af udbringningsarealerne (Delvist: 3, 5, 5-1, aft. HJT 1, aft. HJT 3, 27-2. Helt 25, 26-1, aft HJT 4, 27,3,13,21,20,29-1,28,29-2,124,29-3,29-4,28-1,26,1, BP6, BP 11, BP12-1, BP12, KJW7-1, KJW8-0, KJW7-0, KJW4-0 og KJW3-0 afvander til Augustenborg Fjord. Augustenborg Fjord er i Landsplandirektivet målsat med en generel målsætning og en skærpet målsætning/naturgivent iltsvindsområde. Målsætningen er ifølge basisanalyse for vanddistrikt 50 del II ikke opfyldt. Oplandet til Augustenborg Fjord er 95 km².

Ifølge udkast til vandplan for hovedopland 1.11 (Lillebælt/Jylland) udgør den nuværende påvirkning til Augustenborg Fjord (2001-2005) 155 tons N/år. Den målsatte påvirkning er opgjort til 65 tons N, svarende til et indsatsbehov på 70 %. Det forventes ikke, at mål opfyldelse kan nås inden 2015.

Ingen arealer skråner mere end 6 grader mod kyster.

Påvirkning af marine Natura 2000 områder, er beskrevet i afsnit 7.9 om arealernes påvirkning af Natura 2000.

Udvaskningen fra rodzonen er i den nuværende situation beregnet til 33 kg N/ha/år og i den ansøgte situation 35,9 kg N/ha/år. Den samlede udvaskning fra rodzonen stiger således med 2,9 kg N/ha/år.

Als Fjord

Af de 63,5 ha af udbringningsarealerne der afvander til Als Fjord ligger de 47 ha i et område hvor reduktionspotentialet, ifølge Danmarks Arealinformation, er 0-50 %. De resterende 16,6 ha ligger i et område hvor reduktionspotentialet er 51-75 %. Den samlede udvaskning fra rodzonen er ifølge Farm-N beregnet til 2,9 kg N/ha. Udvaskningen af kvælstof til Als Fjord kan beregnes til 118,4 kg N/år, svarende til 0,05 % af den samlede udvaskningen til vandom-

rådet. Beregningen er foretaget med et reduktionspotentiale for det samlede opland på 35,7 % svarende til det gennemsnitlige reduktionspotentiale for hele oplandet.

Miljøstyrelsen har fastlagt følgende afskæringskriterium for skadesvirkning af nitratudvaskning til overfladevande:

Et projekt for husdyrbrug kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter) **Pkt. 1:** Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv)

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Den samlede udvaskning fra Lillemadevej 9 til Als Fjord kan på baggrund af notatet beregnes til følgende:

Samlet udvaskning fra Lillemadevej 9:	
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	35,7 %
Samlet udspretningsareal	63,5ha
Udvaskning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	2,9 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Als Fjord	118,4 kg N/år

Den totale udvaskning til Als Fjord kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat. Notatet indeholder en række eksempler med flere forudsætninger. I den nedenstående beregning er disse forudsætninger medtaget. Oplande til vandområder er delt i dyrkede og udyrkede arealer. Fordelingen er ca. 60-40. Der er også indsat standardudvaskninger for dyrkede og udyrkede arealer.

Samlet udvaskning fra oplandet til Als Fjord :

Samlet opland til Als Fjord	9972,9 ha
Dyrket areal i oplandet til Als Fjord – standard fordeling	5983,74 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	0-50 (middel 25)
Standardudvaskning fra rodzonen	60 kg N/h/år
Udvaskning fra dyrket areal i oplandet til Als Fjord, (60*0,75*5983,74)	230.852 Kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland (10*0,75*3989,16)	25650,25 kg N/år
I alt for Als Fjord	256.502 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Als Fjord.	0,05 %

I henhold til tal fra CHR-registeret, som er tilgængelige på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> er udviklingen i husdyrtrykket i oplandet til Als Fjord som vist i tabel 27.

Tabel 27: Udviklingen af husdyrtrykket baseret på data fra CHR-registeret i oplandet til Als Fjord

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	10491
2008	10615
2009	10710
2010	10603

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning anbefales det, at kommunen supplerer med lokal viden om udviklingen i oplande, hvor antallet af dyreenheder er mindre end 10.000. Sønderborg Kommune har derfor bedt Conterra lave udtræk af husdyrtrykkets udvikling ifølge gødningsregnskaberne – se tabel 28.

Tabel 28: Udviklingen i husdyrtrykket baseret på data fra gødningsregnskabet i oplandet til Als Fjord.

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	11773
2008	8054
2009	9602
2010	-

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til øget påvirkning fra andre kilder i oplandet.

Antallet af dyreenheder på ophørte brug har kommunen ingen umiddelbare oplysninger om, da disse ofte ikke indberettes til kommunen. Det er kommunens erfaring, at landmændene registrerer ophør af produktionen i CHR, og at tallene fra CHR derfor viser et realistisk billede af udviklingen. Ophørte brug kan frit indenfor 3 år genoptage deres produktion.

Det antages derfor, at ophørte DE automatisk forsvinder ud af CHR løbende og at det nogenlunde er det samme antal ophørte DE i registeret årene imellem.

Augustenborg Fjord

Af de 199 ha af udbringningsarealerne der afvander til Augustenborg Fjord ligger samtlige ha i et område hvor reduktionspotentialet, ifølge Danmarks Arealinformation, er 0-50 %. Den samlede udvaskning fra rodzonen er ifølge Farm-N beregnet til 2,9 kg N/ha. Udvasningen af kvælstof til Augustenborg Fjord beregnes til 432,8 kg N/år svarende til 0,17 % af den samlede udvaskningen til vandområdet.

Den samlede udvaskning fra Lillemadevej 9 til Augustenborg Fjord kan på baggrund af notatet beregnes til følgende:

Samlet udvaskning fra Lillemadevej 9:	
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentialt i området	25 %
Samlet udspretningsareal	199 ha
Udvasning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	2,9 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Augustenborg Fjord	432,8 kg N/år

Den totale udvaskning til Augustenborg Fjord kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat.

Samlet udvaskning fra oplandet til Augustenborg Fjord:	
Samlet opland til Augustenborg Fjord	9457,189 ha
Dyrket areal i oplandet til Augustenborg Fjord – standard fordeling	5674,31 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentialt i området	0-50 (middel 25)
Standardudvasning fra rodzonen	60 kg N/h/år
Udvasning fra dyrket areal i oplandet til Augustenborg Fjord, $(60 \cdot 0,75 \cdot 5674,31)$	255.344 Kg N/år
Udvasning fra øvrige opland $(10 \cdot 0,75 \cdot 3782,88)$	28371,57 kg N/år
I alt for Augustenborg Fjord	283.716 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Augustenborg Fjord	0,17 %

I henhold til tal fra CHR-registeret, som er tilgængelige på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> er udviklingen i husdyrtrykket i oplandet til Augustenborg Fjord som vist i tabel 29.

Tabel 29: Udviklingen af husdyrtrykket baseret på data fra CHR-registeret i oplandet til Augustenborg Fjord

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	9339
2008	7496
2009	6852
2010	7412

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning anbefales det, at kommunen supplerer med lokal viden om udviklingen i oplande, hvor antallet af dyreenheder er mindre end 10.000. Sønderborg Kommune har derfor bedt Conterra lave udtræk af husdyrtrykkets udvikling ifølge gødningsregnskaberne – se tabel 30.

Tabel 30: Udviklingen i husdyrtrykket baseret på data fra gødningsregnskabet i oplandet til Augustenborg Fjord.

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	8149
2008	8744
2009	8182
2010	-

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til øget påvirkning fra andre kilder i oplandet.

Antallet af dyreenheder på ophørte brug har kommunen ingen umiddelbare oplysninger om, da disse ofte ikke indberettes til kommunen. Det er kommunens erfaring, at landmændene registrerer ophør af produktionen i CHR, og at tallene fra CHR derfor viser et realistisk billede af udviklingen. Ophørte brug kan frit indenfor 3 år genoptage deres produktion.

Det antages derfor, at ophørte DE automatisk forsvinder ud af CHR løbende og at det nogenlunde er det samme antal ophørte DE i registeret årene imellem.

Miljømyndighedens vurdering

Udbringningsarealerne er ikke beliggende i opland til marine Natura-2000 områder, der er overbelastet med fosfor og der er ikke arealer med hældning større end 6 grader mod kyster, hvor der kan være risiko for overfladeafstrømning. Det vurderes derfor, at projektet ikke giver anledning til en væsentlig påvirkning af omgivelserne med fosfor, som ligger ud over de krav som er gældende i medfør af gældende lovgivning.

Udbringningsarealerne BP(1,3,7,8,9,5) er beliggende i Nitratklasse 1, hvor der er risiko for udvaskning af nitrat til overfladevand. Dette fremgår ligeledes af den elektroniske ansøgning hvori det er taget højde for med hensyn til dyretryk mm.

Kvælstof

Miljøstyrelsen har fastlagt følgende afskæringskriterium for skadevirkning af nitratudvaskning til overfladevande:

Et projekt for husdyrbrug kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter) **Pkt. 1:** Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv)

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Sønderborg Kommune har beregnet nitratudvaskningen til overfladevande på baggrund af den samlede belastning fra husdyrbruget. Udvasningspotentialet er beregnet som et gennemsnit af det samlede opland.

Sønderborg Kommune vurderer, at den beregnede nitratudvaskning fra det enkelte husdyrbrug viser den maksimale udvaskning. Dermed sker vurderingen af påvirkning på den baggrund. Den reelle udvaskning kan dog være mindre.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskningen end husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra de aktuelle oplande siden 1. januar 2007.

Miljøstyrelsen skriver desuden i det omtalte notet følgende: ”Det anbefales, at kumulationen opgøres for perioden fra 2007 og frem til godkendelsesåret, idet vandplanerne tager udgangspunkt i 2007”.

Als Fjord

Ifølge Miljømålslovens § 16 og § 19, skal der reduceres med 158 tons N/år for at målsætningen for Als Fjord er opfyldt. Det forventes ikke at kunne ske inden 2015.

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør 0,05 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Als Fjord i 2010. Det vurderes på baggrund heraf at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til Als Fjord. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på vandområdet.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Als Fjord baseret på tal fra CHR har været meget svagt stigende i perioden 2007 til 2010 med 112 DE. Antallet af udbragte dyreenheder i oplandet ifølge gødningsregnskabet faldet markant perioden 2007-2009 med 2171 dyreenheder.

Ifølge Miljøstyrelsens notat må dyreholdet i oplandet være stigende med maksimalt 5 % i forhold til CHR fra 2007. Stigningen ifølge CHR data er under 5 %.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i kumulation med andre planer og projekter ikke medfører en skadevirkning på overfladevande.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at udspreddingen af husdyrgødning fra Lillemadevej 9 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke Als Fjord.

Augustenborg Fjord

Ifølge Miljømålslovens § 16 og § 19, skal der reduceres med 84 tons N/år for at målsætningen for Augustenborg Fjord er opfyldt. Det forventes ikke at kunne ske inden 2015.

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør 0,17 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Augustenborg Fjord i 2010. Det vurderes på baggrund heraf at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til Augustenborg Fjord. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på vandområdet.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Augustenborg Fjord baseret på tal fra CHR har været meget stærkt faldende i perioden 2007 til 2010 med 1927 DE. Antallet af udbragte dyreenheder i oplandet ifølge gødningsregnskabet er steget en smule 2007-2009 med 33 dyreenheder.

Ifølge Miljøstyrelsens notat må dyreholdet i oplandet være stigende med maksimalt 5 % i forhold til CHR fra 2007. Stigningen ifølge gødningsregnskabsdata er under 5 %.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i kumulation med andre planer og projekter ikke medfører en skadevirkning på overfladevande.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at udspreddingen af husdyrgødning fra Lillemadevej 9 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke Augustenborg Fjord

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Da kravene til P-overskud samtidig er overholdt ifølge ansøgningsskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk, samt at sædskiftet er et K12 sædskifte med 70 % afgræsning og der derfor altid er plantevækst på arealerne til optagelse af fosfor, vurderer Sønderborg Kommune, at ingen af vandområderne vil blive påvirket væsentligt i negativ retning ved udvaskning af fosfor.

6.5 Nitrat til grundvand

Grundvandsdata kan ses på bilag 15.

Der er ingen udspretningsarealer beliggende i nitratfølsomt indvindingsopland jf. den sidste kortlægning fra Danmarks Arealinfo.

Markerne øst for Guderup samt arealet vest for Svenstrup er beliggende i områder med særlige drikkevandsinteresser. Øvrige arealer ligger i område med drikkevandsinteresse.

Arealer inden for indvindingsoplande til vandværker

Arealerne BP6, BP7, BP8, BP10 samt BP11 (BP12-1 kun delvist) befinder sig inden for indvindingsområdet til Guderup vandværk. Ingen af arealerne befinder sig boringsnært eller inden for nitratfølsomt indvindingsområde (NFI) jf. seneste viden. Alle nævnte arealer er jævnfør nyeste kortlægning godt beskyttede af > 20 meter lerdække, og grundvandsdannelsen i de pågældende områder er relativt lav.

JG1

Arealet er beliggende indenfor området til indsatsplan Nordals, som er under udarbejdelse. Det forventes, at der søges indgået aftaler om begrænsning i nitrat- og pesticidbelastningerne i de boringsnære beskyttelsesområder for vandværkerne (BNBO) og i de nitratfølsomme områder.

Det ansøgte areal er beliggende indenfor område med særlige drikkevandsinteresser og indenfor indvindingsoplandene til flg. 6 vandværker:

Havnbjerg vandværk
Lavensby vandværk
Langesø vandværk
Sønderborg Forsyning Havnbjerg
Sønderborg Forsyning Nordborg
Oksbøl Vandværk

Disse vandværkers kildepladser ligger dog relativt langt fra det ansøgte areal.

Nærmeste vandforsyningsboringer tilhører Svenstrup vandværk der ligger ca. 600 m mod nordøst. Ca. 600 m mod sydøst ligger vandforsyningsboring nr. 162.131 for enkeltindvinding.

Arealet er beliggende udenfor nitratfølsomt indvindingsområde og udenfor indsatsområde mht. nitrat.

Den naturlige beskyttelse af det primære grundvandsmagasin i området består af ca. 50-80 m moræneler og smeltevandsler. Beskyttelsen betragtes som god. Grundvandets strømningsretning er mod nordvest

Miljømyndighedens vurdering

Udbringningsarealerne er ikke beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder. Der er endnu ikke vedtaget nogen indsatsplaner for udbringningsarealerne i denne godkendelse. Baggrund af dette samt at arealerne hverken befinder sig boringsnært eller inden for NFI, og da grundvandsdannelsen er forholdsvis lav i området, er der ingen anledning til at stille særlige vilkår til grundvandsbeskyttelsen for de pågældende arealer.

Grundvandet i området under JG1, er velbeskyttet og afstanden til vandværkernes kildepladser er relativt stor.

På baggrund af ovenstående, vurderes det, at projektet ikke medfører væsentlige problemer i forbindelse med nitratbelastning af grundvandsressourcer, og der stilles derfor ikke vilkår.

6.6 Beskyttet natur

Ingen udspretningsarealer indeholder natur, som er beskyttet i henhold til § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Der er ca. 10,5 km fra mark 3 til en beskyttet hede/overdrev beliggende på Broagerland, Se bilag 12. Det er den nærmeste naturtype, der er beskyttet i henhold til § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Ingen af udspretningsarealerne afvander til naturområder, der er beskyttede i henhold til § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

§ 3 arealer i forbindelse med egne eller forpagtede arealer:

Nogle af udspretningsarealerne er natur beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3, og flere af arealerne grænser op til natur beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3, se tabel 31. Beskyttelsen betyder, at man ikke må foretage ændringer eller indgreb, der kan forringe de beskyttede områders tilstand.

Tabel 31: § 3 beskyttet natur i forbindelse med udbringningsarealerne.

Mark	§ 3 naturtype	Ejet/ forpagtet	Aftalearealer	Type samt beskrivelse
25	sø	x		Mark 25 grænser op til et skovområde med en sø. Marken skråner ikke i retning af § 3 arealet med mere end 5°. Der ligger desuden et skovagtigt bræmme mellem marken og søen. Bræmmen er på det smalleste sted 15 meter.
26	Vådområde/eng	x		Mark 26 grænser op til en beskyttet eng.
20	mose	x		Mark 20 og 13 grænser op til en beskyttet mose. Terrænet skråner på midten af mark 20 med 6-12° mod mosen. Terrænet flader dog ud de sidste 8 meter mod mosen. Mark 13 har en terrænhældning på under 5°
13				
12-1	sø	x		Mark 12-1 ligger op til en nyregistreret sø. Randzonen er ca. 7 m bred og der er træbevoksning mellem søen og marken. Terrænet skråner få steder på marken med 6-12° mod bevoksningen, men

				flader ud inden søen
110-2	Eng	x		Mark 110-2 grænser op til en beskyttet eng. Terrænet skrånere ikke på selve marken ned til engen med mere end 5°.
BP11	mose		x	Mark BP11 ligger op til en beskyttet mose mod vest og en beskyttet eng mod øst. På markens midte skrånere terrænet med 6-12 ° mod mosen men terrænet flader ud inden mosen. På markens østlige side er terrænet skrånende med 6-12 ° men ikke direkte mod engen. Ca. 7 meter inde på engen er en beskyttet sø. Areal BP 11: Jeg har tjekket for forekomst af muligt vandhul ved arealets sydøstlige del. Der ligger et vandhul med sumpvegetation omkring.
22	Nyregistreret eng	x		Mark 22 ligger op til en beskyttet eng mod nord og en beskyttet sø mod vest. På markens midte skrånere terrænet mod engen mere end 12 ° det skånende stykke er under 5 meter. Skråningen grænser op til en bræmme med træer på ca. 5 meter. På markens vestlige side er terrænet fladt mod søen.
28-1	strandeng	x		Mark 28-1 og 29-4 grænser op til en strandeng. Terrænet skrånere ikke på markerne mod strandengen med mere end 5°. Mellem mark 28-1 og strandengen er der træer. I den vestlige ende af mark 29-4 er der ligeledes træer mellem marken og strandengen.
29-4				
29-3+29-2	sø	x		Mark 29-3+29-2 grænser op til en beskyttet sø. Terrænet skrånere ikke på markerne mod søen med mere end 5°. Mellem markerne og søen er der træer. Randzonen fra markerne til søen er ca. mellem 2 og 6 m.
2	Stran-	x		Mark 2 og 4 grænser op til en strandeng mod nord. Terrænet

4	deng/overdrev			skråner flere steder mellem 6-12 ° på markerne mod strandengen. Mellem markerne og strandengen er der træer. Terrænet er ikke skrånende mod strandengen med mere end 5 °.
5	Mose med sø	x		Mellem mark 5 og 5-1 ligger en beskyttet nyregistreret mose med en beskyttet sø. Ingen af arealerne skråner mod mosen med mere end 5 grader.
5-1				
Aft HJT 2	Nyregistreret eng	x	x	Ved mark HJT 2 og 27-1 er en nyregistreret eng. Terrænet skråner fra ca. midten af mark HJT2 mod engen med 6-12 grader. Terrænet flader dog ud de sidste ca. 10-20 meter inden engen. På mark 27-1 skråner terrænet med 6-12 grader men hældningen er ikke mod engen.
27-1				
Aft HJT 4	mose		x	Mark HJT 4 ligger op til en beskyttet mose mod sydøst. På markens midte mod mosen skråner terrænet meget svagt.
Aft. JG-1	Eng		x	Mark aft. JG-1 grænser op til en eng. Marken skråner ikke i retning af engen.
BP 12	Nyregistreret sø og mose		x	Mark BP12 grænser op til en nyregistreret mose med en sø. Marken skråner i retning af § 3 arealet med 6-12 grader.

Vandløb

Der løber § 3 beskyttede vandløb langs markerne 110-2, 13,28-1, 29-4, 27-1, BP8, BP7, BP10, BP11, aft. JG-1 og BP6. Vandløbene er beskrevet og vurderet i afsnit 6.4.

Stævningsskove

Stævningsskovene er vist på bilag 13.

Stævningsskovene er en kulturpræget skovtype, der er opstået gennem vedvarende stævning af den oprindelige naturskov og har ofte potentiale for at rumme store naturværdier og en høj artsdiversitet. Årsagen til stævningsskovens høje naturværdi skal findes i skovens århundrede

lange historie og en ekstensiv drift, hvor der typisk ikke har været foretaget dyrkningstiltag som anvendelse af pesticider, kørsel med tunge maskiner eller dræning og den direkte menneskelige påvirkning har været begrænset til de gennemførte stævninger, der giver lys til skovbunden og skaber en artsrig bundflora. Selvom skoven ikke har været stævnet i mange år, mener man, at skovens naturværdier kan genskabes ved at gennemføre stævning i op til 60-70 år efter seneste stævning. Frøene ligger i skovbundens frøpulje, og når der igen kommer lys til bunden, vil arterne atter spire og blomstre. Visse orkideéarter trives nogenlunde i selv kraftig skygge.

Stævningsskoven udgør en meget lille andel af Danmarks samlede skovareal. Als er sammen med Fyn og Langeland de steder i landet, hvor man mener, der findes mest bevaret stævningsskov. På Als kan 364 ha, hvilket svarer til 15 % af øens samlede skovareal karakteriseres som stævningsskov, men stævningen sker kun i meget begrænset omfang. Stævningsskovene på Als kan derfor betegnes som værende af national betydning.

Naturafdelingen vurderer, at der i mange af kommunens stævningsskove findes forskellige arter af orkidéer. Orkidéen risikerer at blive udkonkurreret af mere skyggetålende arter, når lystilgangen til skovbunden forsvinder og trues derved af skovens tilgroning. Tilførslen af næringsstoffer bør begrænses mest muligt til de lokaliteter, hvor der enten er kendskab til forekomst af orkidéer eller hvor det vurderes, at det er sandsynligt, at arten findes. Stævningsskov registreringer nær arealerne fremgår af tabel 32.

Tabel 32: Stævningsskov registreringer nær arealerne, fra Faglig Rapport fra DMU. 774 2010.

Mark nr.	Stævningsskovregistrerings nr.
Imellem mark 5, 5-1 og 22	69
22 grænser op til	68
Imellem markerne 5-1 og aft. CJ2, aft CJ1 og aft. CJ3	66 og 61
Sydvest for mark aft. CJ2	63
Mellem mark aft CJ1 og 12-1	62
Syd for aft CJ3 og 29-0	60
Mark 25 grænser op til	56 og 57
Mark BP8 grænser op til	44 og 45

Alle stævningsskove er besigtiget af Sønderborg Kommunens Naturafdeling i forbindelse med ansøgningen.

Miljømyndighedens vurdering

§ 3 natur

Det vurderes, at søen, som grænser op til mark 25, ikke vil påvirkes væsentligt af brugen af marken, da terrænet ikke skrån timer mod søen og da der desuden ligger et levende hegn mellem marken og søen der danner en 15 meter bred bræmme. Der stilles derfor ikke vilkår til driften på mark 25.

Terrænet på mark 26 skrån timer ikke med over 5 ° mod den beskyttede eng, som ligger midt på marken. Det vurderes, at der ikke er risiko for, at engen påvirkes af overfladeafstrømning fra marken idet arealet ikke skrån timer mod engen samt at der ikke dyrkes i en randzone på ca. 2-3 meter fra engens kant.

Mark 20 og 13 grænser op til en beskyttet mose. Da terrænet kun svagt skrån timer med under 6° på midten af mark 20 mod mosen og mark 13 stort set er flad, vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er risiko for, at mosen påvirkes af overfladeafstrømning fra markerne.

Mark 12-1 ligger op til en nyregistreret sø. Terrænet skrån timer få steder på marken mod bevoksningen men flader ud inden søen. Området er af naturafdelingen beskrevet som et potentielt levested for Løvfrø og Stor Vandsalamander.

Da randzonen er ca. 7 m bred og der er træbevoksning mellem søen og marken, vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er risiko for, at søen påvirkes af overfladeafstrømning fra marken.

Mark 110-2 grænser op til en beskyttet eng. Da terrænet ikke skrån timer mere end 6 grader ned til engen, vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er risiko for, at engen påvirkes af overfladeafstrømning fra marken.

Mark BP11 ligger op til en beskyttet mose mod vest og en beskyttet eng mod øst. På markens midte skrån timer terrænet mod mosen. Da terrænet flader ud inden mosen vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er risiko for, at mosen påvirkes af overfladeafstrømning fra marken. Afstanden til mosen er omtrent 10-12 m så det vurderes at det ikke er nødvendigt at stille vilkår om bræmmer. Ved arealets sydvestlige hjørne ligger et moseområde der hænger sammen med en fersk eng. Mosen fremstår som meget tilgroet/sprunget i skov og det vurderes at der ikke er behov for bræmmer

Mark 22 ligger op til en beskyttet eng mod nord og en beskyttet sø mod vest. På markens midte skrån timer terrænet mod engen mere end 12 grader på en strækning på ca. 10 m. På markens vestlige side er terrænet fladt mod søen. Det skån timer stykke er under 5 meter bred. Skråningen grænser op til en bræmme med træer på ca. 5 meter. Den naturlige bræmme er vurderet til at yde tilstrækkelig beskyttelse for overfladeafstrømning fra marken. Der stilles derfor ikke vilkår.

Mark 28-1 og 29-4 grænser op til en strandeng. Terrænet skrån timer ikke på markerne mod strandengen. Da der ikke er skrån timerende terræn, og der mellem mark 28-1 og strandengen er træer og ligeledes i den vestlige ende af mark 29-4, vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er risiko for, at strandengen påvirkes af overfladeafstrømning fra markerne. Endvidere er strandenge ikke er specielt næringsstoffølsomme.

Mark 29-3+29-2 grænser op til en beskyttet sø. Da terrænet skråner ikke på markerne mod søen, at der mellem markerne og søen er der træer og at randzonen fra markerne til søen er ca. mellem 2 og 6 m, vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er risiko for, at søen påvirkes af overfladeafstrømning fra markerne.

Mark 2 og 4 grænser op til en strandeng mod nord. Ved strandengen er et overdrev. Terrænet skråner flere steder mellem 6-12 grader på markerne mod strandengen. Naturafdelingen har ved besigtigelse beskrevet, overdrevet som: Fin overdrevsskrænt langs et strandengsområde. Området er noget tilgroet men har dog stedvist en meget fin og artsrig vegetation. Området er stedvist noget trykvandspåvirket.

Naturafdelingen beskriver strandengen som: Meget fin og artsrig strandeng med en fin zoning og en større strandsø på. Langs den gamle kystskrænt er der stedvist vældpåvirkede partier med en fin mosevegetation. Området har en meget fin naturkvalitet. Det vurderes dog at området er for salt til at være egnet som ynglested for padder.

Mellem markerne og strandengen er der træer. Kommunens naturafdeling har besigtiget strandengen og overdrevet og ikke fundet anledning til at stille vilkår om bræmmer.

Mellem mark 5 og 5-1 ligger en beskyttet nyregistreret mose med en beskyttet sø. Ingen af arealerne skråner mod mosen med mere end 5 grader. Naturafdelingen har ved besigtigelse beskrevet mosen som: Fin ellesump med permanente vandflader. Området har en fin flora bl.a. med forekomst af Tyndakset Gøgeurt. Der er tidligere fundet ynglende Løvfrø i området og området er en potentiel ynglelokalitet for Stor Vandsalamander. Om søen skriver naturafdelingen: Lille næringsstofbelastet vandhul. Vandhullet udgør dog et potentielt levested for Løvfrø og Stor Vandsalamander. Da der ikke er skrånende terræn mod mosen, vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er risiko for, at mosen påvirkes af overfladeafstrømning fra markerne. Det er dermed ikke afstrømning fra marken der er årsag til søens tilstand. Der stilles derfor ikke vilkår til drift af arealerne 5 og 5-1.

Mark HJT 2 og 27-1 en nyregistreret eng en. Terrænet skråner fra ca. midten af mark HJT2 mod engen med 6-12 grader. Da terrænet flader ud de sidste ca. 10-20 meter inden engen, vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er risiko for, at engen påvirkes af overfladeafstrømning fra markerne.

På mark 27-1 skråner terrænet med 6-12 grader men hældningen er ikke mod engen. Derfor vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er risiko for, at engen påvirkes af overfladeafstrømning fra markerne

Mark aft. JG-1 grænser op til en beskyttet eng. Da terrænet ikke skråner mere end 6 grader ned til engen, vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er risiko for, at engen påvirkes af overfladeafstrømning fra marken.

Mark BP12 grænser op til en nyregistreret mose med en sø. Marken skråner i retning af § 3 arealet med 6-12 grader. Da mosen og marken er adskilt af bevoksning og der er mere end 5 meter fra marken til vandspejlet vurderer kommunen at området er tilstrækkeligt beskyttet og stiller derfor ikke vilkår om bræmmer.

Mark HJT 4 ligger op til en beskyttet mose mod sydøst. Da markens midte mod mosen kun skråner meget svagt, vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er risiko for, at mosen påvirkes af overfladeafstrømning fra markerne.

Af kommunens kort materiale fremgår det at på mark BP3 vest ligger et lavt område. Dette er ikke registreret som § 3 natur- Marken grænser dog op til en mark med et § 3 beskyttet vandhul hvor der er konstateret forekomst af Løvfør. Ved naturafdelingens besigtigelse af området, blev det vurderet at lavningen ikke er egnet til levested for bilag VI arter og der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer.

Stævningsskove

Kommunen har besigtiget stævningsskove i forbindelse med udarbejdelsen af denne godkendelse. Alle stævningsskove vurderes at være tilstrækkeligt beskyttet af naturlige bræmmer. Der stilles der for ikke yderligere vilkår i forbindelse med stævningsskove.

6.7 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

I habitatdirektivets Bilag IV er opført en række arter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, ifølge habitatdirektivets artikel 12d, at yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

I faglig rapport fra DMU nr. 637 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) findes en oversigt over arters udbredelse i felter på 10 X 10 km fordelt over hele landet. Af listen og af Sønderborg Kommunes egne notater fremgår at følgende arter er registreret i forbindelse med udringningsarealerne:

Brunflagermus	(<i>Nyctalus noctula</i>)
Langøret flagermus	(<i>Plecotus auritus</i>)
Sydflagermus	(<i>Eptesicus serotinus</i>)
Dværgflagermus	(<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)
Markfirben	(<i>Lacerta agilis</i>)
Stor vandsalamander	(<i>Triturus cristatus</i>)
Løvfør	(<i>Hyla arborea</i>)

Indenfor 1000 meter zonen fra anlægget, er der tidligere fundet leve- og ynglesteder for Løvfør ved mark 5-1 se bilag 17. Der er desuden fundet Stor Vandsalamander ved mark 5-1. Alle øvrige registreringer ses på bilag 12.

Flagermus trues generelt af mangel på hule træer, hvor de lever, samt dårligere fødegrundlag som følge af tilgroede vandhuller.

Stor Vandsalamander trues af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer.

Løvfør trues af overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

I vurderingen af, om padder kan have levested og fødesøgningssted på arealerne, er der vurderet på tilstedeværelsen af vandhuller på og ved markerne. Ved vandhuller, er der vurderet

på vandhullets egnethed som levested og fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted. Der er ydermere vurderet på vandhullets placering i forhold til kendte populationer.

Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter.

Kommunens registreringer viser at der er fundet løvfrø ved mark BP3 vest, omtrent 45 m fra et vandhul som marken grænser op til.

Kommunens registreringer viser at der er fundet løvfrø ved mark aft. HJT 4, omtrent 30 m fra et vandhul som marken grænser op til.

Der er også fundet løvfrø indenfor 100 meter af mark BP9 og BP5, se bilag 12.

Miljømyndighedens vurdering

I forbindelsen med projektet ændres der ikke på flagermusenes levesteder i træer og udhuse.

Markfirbenet levesteder fjernes ikke som følge af projektet.

I vurderingen af, om padde kan have levested og fødesøgningssted på arealerne, er der vurderet på tilstedeværelsen af vandhuller på og ved markerne. Ved vandhuller, er der vurderet på vandhullets egnethed som levested og fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted. Der er ydermere vurderet på vandhullets placering i forhold til kendte populationer.

Løvfrøer trues af overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

Kommunens registreringer viser at der er fundet løvfrø ved mark BP3 vest, omtrent 45 m fra et vandhul som marken grænser op til. Vandhullet er ikke egnet som yngle eller levested for bilag IV-arter. Det vurderes at den våde plet på marken er som følge af et lækt drænrør og at prikken med løvfrø er fortegnet så der stilles derfor ikke vilkår om bræmme.

Der er ligeledes fundet Løvfrø og Stor Vandsalamander på naturarealet mellem mark 5, 5-1 og aft. CJT2. Her er arealerne dog ikke skrånende mod naturområdet, og beplantning udgør en naturlig barrierer mellem mark og naturområde. Det vurderes at denne barriere er tilstrækkelig beskyttelse mod erosion og afstrømning, og derfor stilles der ikke vilkår om bræmmer.

Kommunens registreringer viser at der er fundet løvfrø ved mark aft. HJT 4, omtrent 30 m fra et vandhul som marken grænser op til. Der er en naturlig bræmme mellem marken og vandhullet og derfor stilles der ikke vilkår.

Øvrige vandhuller ved arealerne vurderes at være tilstrækkeligt beskyttet, af dyrkningsfrie randzoner samt bevoksning.

6.8 Natura 2000

Natura 2000 områderne kan ses på bilag 13.

Terrestriske Natura 2000 områder

Fra mark 25 og til det nærmeste Natura 2000 område, som er Augustenborg Skov (Habitat-område 200), er der ca. 3000 meter. Udpegningsgrundlaget for Augustenborg Skov (H 200) er:

- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks,
- Bøgeskove på muldbund,
- Ege- og blandingsskove på mere eller mindre rig jordbund og
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Habitatområdet er følsomt over for påvirkning med næringsstoffer og fosfor. Ansøgers marker afvander ikke til Augustenborg Skov. Markerne ligger med større afstand til øvrige Natura 2000 områder og ingen af arealerne afvander hertil. Næstmesteste Natura 2000 områder er Lilleskov og Troldmose (Habitatområde 189), som ligger ca. 5000 meter fra nærmeste mark.

Marine Natura 2000 områder

Udbringningsarealerne er ikke beliggende i opland til marine Natura-2000 områder, der er overbelastet med fosfor og der er ikke arealer med hældning større end 6 grader mod kyster, hvor der kan være risiko for overfladeafstrømning.

BP(1,3,7,8,9,5) ligger helt i oplandet til det marine internationale naturbeskyttelsesområde Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als H173. Det samlede areal af arealerne er i oplandet er ca. 54,5 ha.

Udpegningsgrundlaget for Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) er:

- Marsvin (*Phocoena phocoena*)
- Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- Rev

Den primære trussel mod marsvin og andre små hvaler er fiskeri, sætning af garn og støj fra bådmotorer. Målsætningen mht. næringsalte, vurderes ikke at være opfyldt i habitatområdet.

Den oprindelige habitatudpegnning af Bredgrund blev lavet for at beskytte naturtyperne sandbanker og rev. Revne er værdifulde som levested for mange forskellige havorganismer (alger, muslinger, snegle, børste-orme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og Bredgrund er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit.

Kortlægningen af naturtyperne indenfor habitatområdet H173 varetages af Miljøcenter Ribe. Kortlægningen er ikke tilendebragt på nuværende tidspunkt. I udpegningsgrundlaget for det tidligere habitatområde Bredgrund indgik naturtypen rev så naturtypen findes indenfor dette område. Kortlægningen er ikke færdig for det nye habitatområde og der er derfor ikke sikker viden om, hvor naturtypen findes. I Regionplan 2005-2016 er dog angivet en række marine områder der har naturvidenskabelig målsætning på baggrund af forekomst af stenrev. Miljøcenter Ribe oplyser, at de endnu ikke har begyndt kortlægningen af naturtyperne og, at de derfor ikke mener, at der skal tages hensyn til stenrevne, da det ikke er sikkert, at de er omfattet af udpegningsgrundlaget. Miljøcentret begynder kortlægningen af områderne i foråret 2011.

Den primære trussel mod sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev, er kvælstofpåvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer.

Der er ikke kendskab til beliggenheden af naturtypen sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev indenfor habitatområdet.

En del af H 173 er desuden udpeget som fuglebeskyttelsesområde Flensborgs Fjord og Nybøl Nor (Fuglebeskyttelsesområde 64) blev lavet for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er troldand, bjergand, hvinand og toppet skallesluger.

Miljøstyrelsen har fastlagt følgende afskæringskriterium for skadesvirkning af nitratudvaskning til overfladevande:

Et projekt for husdyrbrug kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter) Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv)

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Den samlede udvaskning fra Lillemadevej 9 til habitatområde H173 kan på baggrund af notatet beregnes til følgende:

Samlet udvaskning fra Lillemadevej :

Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	25 %
Samlet udspretningsareal	54,4ha
Udvaskning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	2,9 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til H173	118,32 kg N/år

Den totale udvaskning til H173 kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat. Notatet indeholder en række eksempler med flere forudsætninger. I den nedenstående beregning er disse forudsætninger medtaget. Oplande til Natura 2000 områder er delt i dyrkede og udyrkede arealer. Fordelingen er ca. 60-40. Der er også indsat standardudvaskninger for dyr-

kede og udyrkede arealer.

Samlet udvaskning fra oplandet til Ydre Flensborg Fjord H173:	
Samlet opland til H173	10.904 ha
Dyrket areal i oplandet til H173 – standard fordeling	6542 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	0-50 (middel 25)
Standardudvaskning fra rodzonen	60 kg N/h/år
Udvaskning fra dyrket areal i oplandet til H173, (60*0,75*6542)	294.390 Kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland (10*0,75*4362)	32.715kg N/år
I alt for H173	327.105 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til H173.	0,036 %

I henhold til tal fra CHR-registeret, som er tilgængelige på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> er udviklingen i husdyrtrykket i oplandet til Ydre Flensborg Fjord som vist i tabel 33.

Tabel 33: Udviklingen af husdyrtrykket baseret på data fra CHR-registeret i oplandet til Ydre Flensborg Fjord

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	8450
2008	8653
2009	7260
2010	7632

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning anbefales det, at kommunen supplerer med lokal viden om udviklingen i oplande, hvor antallet af dyreenheder er mindre end 10.000. Sønderborg Kommune har derfor bedt Conterra lave udtræk af husdyrtrykkets udvikling ifølge gødningsregnskaberne – se tabel 34.

Tabel 34: Udviklingen i husdyrtrykket baseret på data fra gødningsregnskabet i oplandet til Ydre Flensborg Fjord.

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	8149
2008	8744

2009	8182
2010	-

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til øget påvirkning fra andre kilder i oplandet.

Antallet af dyreenheder på ophørte brug har kommunen ingen umiddelbare oplysninger om, da disse ofte ikke indberettes til kommunen. Det er kommunens erfaring, at landmændene registrerer ophør af produktionen i CHR, og at tallene fra CHR derfor viser et realistisk billede af udviklingen. Ophørte brug kan frit indenfor 3 år genoptage deres produktion.

Det antages derfor, at ophørte DE automatisk forsvinder ud af CHR løbende og at det nogenlunde er det samme antal ophørte DE i registeret årene imellem.

Miljømyndighedens vurdering Terrestriske Natura 2000 områder

Da ingen af udbringningsarealerne afvander til Augustenborg Skov eller øvrige terrestriske Natura 2000 områder, vurderes det, at arealanvendelsen ikke har negativ indflydelse på disse Natura 2000 områder. Det vurderes også, at afstanden fra markerne til de terrestriske Natura 2000 områder er så stor, at der ikke vil være nogen påviselig ammoniakpåvirkning fra udbringningsarealerne.

Marine Natura 2000 områder

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør 0,036 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Ydre Flensborg Fjord i 2010. Det vurderes på baggrund heraf at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til Ydre Flensborg Fjord. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på habitatområdet.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Ydre Flensborg Fjord baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2010 med 818 DE. Antallet af udbragte dyreenheder i oplandet ifølge gødningsregnskabet er i perioden 2007-2009 steget med 33 dyreenheder.

Ifølge Miljøstyrelsens notat må dyreholdet i oplandet være stigende med maksimalt 5 % i forhold til CHR fra 2007. Stigningen i antal DE jf. gødningsregnskabet er under 5 %.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i kumulation med andre planer og projekter ikke medfører en skadevirkning på overfladevande.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at udspreddingen af husdyrgødning fra Lillemadevej 9 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke habitatområde H173 eller fuglebeskyttelsesområde nr. 64.

6.9 Beskyttede sten- og jorddiger

De beskyttede sten- og jorddiger fremgår af bilag 12.

Der er beskyttede sten- og jorddiger langs markerne 22, HJT 2, 21, 20 HJT 1, 27-2, 27-3, HJT 4, 26, 29-2, 29-3, 3, BP1 og BP11. På mark 3 er der også registreret et beskyttet sten- og jorddige, som går tværs over marken og som ikke fremgår af kommunens luftfotos.

De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

6.10 Kultur- og fortidsminder

De registrerede fortidsminder og fredninger fremgår af bilag 12.

Der er registreret fortidsminder nær markerne BP12, 22, 29-0 og aft, CJ3. Der er en 100 meter beskyttelseszone til et fortidsminde, som overlapper markerne BP12, 22, 29-0 og aft, CJ3.

Fortidsminder, der er omfattet af bestemmelserne i Museumslovens § 29 e må ikke ændres. Dette vil sige, at alle foranstaltninger der indebærer en påvirkning af fortidsmindernes indhold og overflade ikke er tilladt. Endvidere må der, inden for en afstand af 2 meter fra fortidsmindets bund, ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes jf. § 29 f i museumsloven. Ved fortidsminder, som har en beskyttelseslinje på 100 meter, må der ikke ændres i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsmindet. Det betyder bl.a. at der ikke må heges, beplantes, nedgraves ledninger m.v.. Beplantning og hegning som en del af landbrugsdriften er dog undtaget fra bestemmelsen indtil 2 meter fra fortidsmindet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de kultur- og fortidsminder, der findes i forbindelse med udbringningsarealerne, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

7 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Der er BAT for følgende områder:

- Foder, se afsnit 3.4
- Staldindretning, se afsnit 3.2
- Forbrug af vand og energi, se afsnit 3.6
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning, se afsnit 4.1 og 4.2
- Udbringning af husdyrgødning, se 4.4
- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) behandles herunder.

BAT for Management behandles herunder. De fem øvrige BAT områder er behandlet i de relevante afsnit i godkendelsen, som ovenfor oplyst.

7.1 BAT for Management

Det er BAT at udføre alle følgende punkter:

- Identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale
- Føre journal over vandforbrug
- Føre journal over energiforbrug
- Føre journal over mængde af husdyrfoder
- Føre journal over opstået spild
- Føre journal over spredning af uorganisk gødning på markerne*)
- Føre journal over spredning af husdyrgødning på markerne*)
- Have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser
- Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene
- Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild
- Planlægge gødning af markerne korrekt*

*) – BAT - krav anses for opfyldt ved at udarbejde mark- og gødningsplaner, jf. reglerne i §§ 21- 22 i Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække.

Ansøger oplyser følgende:

Der lægges stor vægt på godt management og god staldhygiejne. Ved at strø godt i sengebåse og give rigeligt med strøelse ved dyr på dybstrøelse, skabes et tilpas miljø ved dyrene.

Der pumpes direkte til det enkelte opbevaringsanlæg.

I sengestalde anvendes hovedsageligt sand i sengebåsene, mens der er madrasser i lille antal af sengebåsene.

BAT indenfor kvægbrug er ikke nærmere defineret, da der ikke er noget, der tilsvarende referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion.

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Der vil blive udarbejdet beredskabsplan så forholdsregler i forbindelse med rørbrud, uheld med gylle, brand mv. er beskrevet. Anlægget efterses dagligt for utætheder mv., og der foretages service på anlæggene løbende efter behov.

Foruden de 2 ejere af Kragroi I/S, vil der i ansøgt drift være ca. 3-4 ansatte.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til Management. Der er stillet en række vilkår i de øvrige BAT-afsnit: der skal bl.a. registreres vand-, el- og foderforbrug. Even-

tuelle spild skal registreres.

Der stilles vilkår om, at der skal udarbejdes en beredskabsplan.

Kommunen vurderer, at ansøger lever op til BAT for Management, når de enkelte vilkår efterleves.

7.2 Samlet vurdering vedrørende BAT

BAT på staldindretning (ammoniakemission)

Der er foretaget beregning af BAT-niveau jf vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af malkekvæg i gyllebaserede staldsystemer.

Beregningen er foretaget i regneark udarbejdet på grundlag af miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier. Beregningen er uden 2 ammekøer og 2 avlstyre, da der ikke beregnes BAT emission på avlstyre og ammekøer.

Sønderborg Kommune har beregnet produktionens emissionsgrænseværdi. Se bilag 9 og 10. Beregningen viser, at produktionens emissionsgrænseværdi maksimalt må være 2415,36 NH₃-N per år for etape 1 og 3220,66 kg NH₃-N per år for etape 2.

Ejendommens samlede ammoniakemission i ansøgt produktion er ifølge Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem på 2420,93 kg NH₃-N per år for etape 1 og 3220,14 kg NH₃-N per år for etape 2. Da der ikke beregnes BAT emission på avlstyre samt ammekøerne, er disse udeladt fra beregningen.

Tabel 35 viser en oversigt over ammoniakemissionen ifølge Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem sammenholdt med den maksimale emission, jf. Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier (BAT-standardvilkår).

Tabel 35. Ammoniak-emission fra anlæg

	Samlet emission fratrukket det generelle reduktionskrav Kg N/år	Max emission, jf. Miljøstyrelsens BAT standardvilkår Kg N/år	For meget udledt Kg/år	Overholder med Kg N/år
Tilladt dyrehold (nudrift)	(1552,81)			
Etape 1 (skema 23384)	2420,9	2415,36	5,5	
Etape 2 (skema 22390) hovedansøgning	3220,14	3220,66		0,52

BAT på fodring

Fodermængde og næringsstofindhold tilpasses dyrenes behov, så der ikke opstår unødigt overforbrug af næringsstoffer eller fosfat.

BAT for energi- og vandforbrug

Omkring energi oplyses, at staldene ikke opvarmes og de ventileres naturligt. Med naturlig ventilation er der sikret et stort luftskifte, hvilket betyder, at staldgulvene er forholdsvis tørre, hvilket betyder en lavere koncentration af ammoniak og lugt.

Endvidere bruges solen som lyskilde i videst muligt omfang. Dette sker ved at have ovenlysplader i taget og lyse farver i sengestaldene. Staldene kan ikke etableres med kun gennemsigtige tagplader, da stalden så vil få karakter af drivhus med deraf følgende problemer for besætningen i form af solskoldning og overophedning.

For at spare på energien anvendes lavenergibelysning med lysstofrør. Om dagen er der ingen lys i stalden, men lyset tændes automatisk når det bliver mørkt udenfor. Mængden af lys er afhængig af om der arbejdes i stalden eller ej. Om natten er der vågelys i staldene. Udendørs er en del af belysningen sensorstyret, mens kun 2 lamper på maskinhuset tændes manuelt efter behov.

Der anvendes frekvensstyret vakuumpumpe som er energibesparende.

Der er installeret varmegenindvindingsanlæg, hvorved varmen fra nedkøling af mælken anvendes til opvarmning af vand og opvarmning af kontor og mandskabsrum samt opvarmning af bolig på Lillemadevej 9b.

For vandbruget er oplyst, at drikkekar tømmes og renses ca. 1 gang om ugen. Maskiner vaskes med højtryksrensere med koldt vand. Der anvendes ingen rengøringsmidler i forbindelse med vask af maskiner.

BAT for opbevaring af husdyrgødning

De eksisterende gyllebeholdere efterlever kravene i BREF-dokumentet. Dvs. at beholderne er fast tanke, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Sider og bund er tætte og korrosionsbeskyttede. Tankene tømmes jævnligt for inspektion og evt. reparationer. Den ældste gyllebeholder har gennemgået lovpligtigt regelmæssigt eftersyn (10-års beholderkontrol). Den lille ajlebeholder er blevet fritaget af beholderkontrollordningen, idet den kun kan rumme under 100 m³.

Gyllen omrøres kun umiddelbart inden udbringning og tanken er forsynet med naturligt flydelag, således at ammoniakfordampningen mindskes. Der føres logbog over flydelaget på beholdere.

BAT for udbringning af husdyrgødning

Gødningsmængden tilpasses de enkelte afgrøders behov og tilpasses evt. tilførsel af anden gødningstype. Gødningen udbringes så vidt muligt umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst- og næringsstof optag forekommer, hvilket nedsætter fordampning og lugtgener, da planterne hurtigt optager den tilførte gødning.

Vedrørende udbringning følges de anvisninger (omkring snedækkede/skrånende /vandmættede/oversvømmede arealer), der er angivet i BREF-dokumentet og som findes som generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække. Der bruges normalt traktor og gyllevogn med slæbeslanger, da det medfører for store afgrødeskader, at benytte nedfælder i voksende afgrøder. På sort jord nedfældes gyllen eller nedpløjes hurtigst muligt.

Der tages så vidt muligt hensyn til naboer i forbindelse med udbringningen, dvs. at der tages højde for vindretning, tæt beboede områder mm. Bedriften drives generelt efter retningslinjerne ”Godt landmandskab”

Miljømyndighedens vurdering

I etape 1, hvor produktionen udvides i eksisterende staldanlæg, er ansøgningen indsendt med et emissionsniveau på 2420,14 kg N/år. Beregningen uden 2 ammekøer og 2 avlstyre. Miljøstyrelsens vejledende emissionsniveau er på 2415,39 kg N/år. Da denne etape 1, er en forudsætning for etape 2, som opfylder miljøstyrelsens vejledende BAT-emissionsniveau, vurderer Sønderborg kommune, at det ikke er proportionalt at iværksætte tiltag for at reducere emissionen, som fx at etablere fast overdækning på gyllebeholderen eller at forsure gyllen, for at reducere de 5,5 kg, der mangler at blive reduceret i forhold til miljøstyrelsens vejledende emissionsniveau for etape 1.

Dette vurderes på baggrund af at det ikke er proportionalt at indføre tiltag der koster mere end 40-100 kr. på kg reduceret N/år. Den billigste af de ovenstående løsninger ville være at overdække den ansøgte gyllebeholder. En overdækning af ansøgt gyllebeholder vil medføre at ammoniakemissionen reduceres med 175 kg N/år.

En overdækning af gyllebeholderen vil ifølge miljøstyrelsens notat, Forudsætninger for de økonomiske beregninger ved overdækning, være ca. 286.500 kr. Da afskrivningen forløber over 15 år resulterer det i en årlig omkostning på 110 kr. pr. kg reduceret N, hvilket vurderes af Sønderborg Kommune til ikke at være proportionalt.

Da etape 1 ligeledes er en midlertidig tilstand, vurderer kommunen at et overskud på 5,5 kg N i etape 1, er af underordnet betydning.

Sønderborg kommune vurderer på baggrund heraf at ejendommen lever op til emissionsniveauet med hensyn til BAT.

Natur- og Miljøklagenævnet har i afgørelse J. nr. MKN-130-00178 redegjort for nævnets forventninger til kommunerne i forbindelse revurdering i forhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 17 og BAT. Ifølge Natur- og Miljøklagenævnet forudsætter § 17, at kommunen indgår i dialog med virksomheden, om i hvilket omfang virksomhedens emissioner kan nedbringes ved hjælp af den nyeste teknologi (BAT), og hvornår eventuelle ændringer i drift og indretning skal være gennemført. På baggrund af dette, stiller Sønderborg Kommune vilkår om at ansøger inden miljøgodkendelsen skal revurderes, skal indsende en redegørelse for i hvilket omfang virksomhedens emissioner kan nedbringes ved hjælp af den nyeste teknologi (BAT), og hvornår eventuelle ændringer i drift og indretning skal være gennemført. Redegørelsen skal indgå i dialogen omkring revurderingen.

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

8 Egenkontrol og dokumentation

Ansøger har stillet følgende forslag til egenkontrol:

Der udføres følgende egenkontrol:

- Der føres logbog over flydelag på gyllebeholdere.
- Autoriseret elinstallatør foretager eftersyn på ejendommens el-installationer hvert 5. år.
- Registrering af dyr i CHR.
- Før pumpning af gylle fra forbeholder tjekkes først om der er plads.
- Gyllepumpning overvåges.
- Der føres journal over medicinforbrug
- Der er sundhedsrådgivning af besætningen hver uge, hvilket er med til at forøge sundheden i besætningen og mindsker dødeligheden i besætningen
- Pulverslukkere kontrolleres årligt.
- Serviceeftersyn på maskiner og malkerobotter overholdes.
- Skrabeanlæg holdes ved lige så det sikres at der altid fejes ordentligt, af hensyn til klovsundhed, udskridningsfare og renlighed i stalden.
- I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn og hver aften tages en inspektionsrunde på ejendommen, for at tjekke om anlæggene kører som de skal.
- Malkerobotter er med til at styrke egenkontrollen vha. registreringer på computer, hvorved der kan føres et bedre opsyn med den enkelte ko.

Ansøger har ingen yderligere forslag til egenkontrol. Så vidt muligt vil det gerne undgås, at skulle føre udførlige driftsjournaler, da der jo ikke bruges flere end de nødvendige ressourcer i form af råvarer, hjælpestoffer, energi mv.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for mulig egenkontrol. Det vurderes, at de vilkår, der er stillet i de foregående afsnit er tilstrækkeligt til at sikre, at der ikke opstår væsentlig påvirkning fra husdyrbruget. Derudover stilles der vilkår om indholdet af driftsjournalen.

9 Alternative løsninger og 0-alternativet

9.1 Alternative løsninger

Ansøger har oplyst, at udvidelsen sker i ny og eksisterende staldbygninger. Ejendommen ligger udmærket placeret i det åbne land i god afstand til naboer, byzone og lign.

For reduktion af ammoniakfordampningen indrettes ny stald med fast drænet gulv (4 % gulv). Beslutningen herom, er truffet ud fra kravene om reduktion af ammoniakfordampning fra nye anlæg. Igennem hele indretningen af produktionen er der lagt stor vægt på køernes trivsel, de bedste og mest ressourceøkonomiske løsninger, og i stor grad også de bedste løsninger for miljøet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer ud fra ansøgers oplysninger, at alternativet til udvidelsen er o-alternativet, og at det samlet set ikke er bedre end det ansøgte projekt, jf. o-alternativet i afsnit 9.2.

9.2 O-alternativet

Ansøger har oplyst, at ansøgningen dels beskriver de miljømæssige konsekvenser af produktionen og dels beskriver forskellen i miljøpåvirkning mellem den ansøgte produktion og den produktion, der kan opretholdes, hvis der ikke meddeles tilladelse til produktionsændringen.

Ønsket om produktionsændringen er begrundet i behovet for tilpasning til strukturudviklingen i landbruget. Stigende priser på råvarer samt bortfald af tilskud medfører et behov for yderligere rationalisering, herunder øget specialisering og en større produktion. Udvidelsen er dermed baseret i at bedriften fortsat skal være konkurrencedygtig, tidssvarende og fastholde beskæftigelsen.

Såfremt der ikke opnås miljøgodkendelse af den ønskede produktionsændring vil ansøgerne stå med en ejendom, der ikke er optimal for dem. Det være sig økonomisk, men også med henblik på systematisering og optimering af arbejdsrutiner. Det vil betyde, at ansøgerne på sigt vil være mindre motiveret for at investere i anlægget hvilket kan betyde forringelser for miljø og dyrevelfærd. En sådan nedslidningsstrategi vil på sigt kunne medføre, at ejendommen afhændes. Det vil betyde tab af arbejdspladser på ejendommen og i følgeindustrierne samt bidrage til en yderligere affolkning af landdistrikterne.

Miljømyndighedens vurdering

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Lillemadevej 9 ikke påvirker lokalområdet i negativ retning, se nærværende miljøgodkendelse.

Med hensyn til nabogener set i forhold til o-alternativet kontra udvidelsen på Lillemadevej 9, er det Sønderborg Kommunes vurdering, at udvidelsen på Lillemadevej 9 ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne omkring Lillemadevej 9 end ved den nuværende produktion – jf. afsnit 5.2, 5.3, og 5.6 om lugt-, lys-, støj- og fluegener.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at o-alternativet, dvs. fastholdelse af et konstant produktionsniveau på Lillemadevej 9, ville være en begyndende afvikling af produktionen. Samfundsmæssigt vil o-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

9.3 Husdyrbrugets ophør

Ansøger har oplyst, at der i forbindelse med ophør af husdyrproduktion enten vil ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent - ellers vil anlægget blive tømt for dyr og gødning, og rester af kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Unødvendige olietanke vil blive sløjfet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Der stilles dog yderligere vilkår om, at anlægges skal tømmes for dyr og gødning (og rengøres) ved eventuelt ophør. Der stilles desuden vilkår om, at affald skal bortskaffes i henhold til kommunens regulativer og at olietanke skal sløjfes.

Der stilles desuden vilkår om, at ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune

10 Offentliggørelse og klagevejledning

Forannoncering

Ansøgningen blev offentliggjort den 24. marts 2010 på www.sonderborg.dk og i Sønderborg Ugeavis.

Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Høring

Udkast til miljøgodkendelse blev den udsendt til høring hos naboer og skønnede parter i sagen, ansøger selv i perioden 28. januar 2011 til 11. marts 2011.

Udkastet blev foruden ansøger og rådgiver sendt i høring hos ejere af forpagtede arealer og ejere af arealer med gylleaftaler (jf. afsnit 6.1).

Herudover er naboer hørt, som ejere eller lejere af følgende naboejendomme:

Lillemadevej 1-1A/ Lillemadevej 5, Lillemadevej 7, og Stolbro Nørregade 17, alle 6430 Nordborg.

Nabohøringen/partshøringen gav ingen kommentarer.

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk og i Sønderborg Ugeavis onsdag 1. juni 2011.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lovebkendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 med efterfølgende ændringer).

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort i Sønderborg Ugeavis og på www.sonderborgkommune.dk - påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af:

- Kragroi I/S v/Søren og Hans Rasmussen, Lillemadevej 9, 6430 Nordborg

- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Den endelige godkendelse er ud over ansøger og konsulent sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Det økologiske råd
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalforening Sønderjylland
- Miljøcenter Ribe
- Statsforvaltningen Syddanmark (Embedslægeinstitutionen).

En eventuel klage skal være skriftlig. Klagen mærket ”Landbrugsafdelingen” skal sendes til landbrug@sonderborg.dk eller til Sønderborg Kommune, Rådhusstorvet 10, 6400 Sønderborg. Kommunen videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med det materiale, der ligger til grund for sagens bedømmelse. Klagen skal være modtaget af Sønderborg Kommune inden klagefristens udløb onsdag den 29. juni 2011 kl. 15.

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om godkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger. Godkendelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens Konklusion.

Klager skal indbetale et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet for at behandle sagen. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

11 Konklusion

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på i alt 350 malkekøer (tung race, 10.700 kg mælk), 91 småkalve (0-6 mdr.), 261 opdræt (6-24 mdr.), 175 tyrekalve (40-65 kg) samt 2 avlstyre og 2 ammekøer svarende til 663,6DE på ejendommen Lillemadevej 9, 6430 Nordborg, samt udbringning af husdyrgødning på 241,12 ha tilhørende bedriften, incl. forpagtning og gylleaftaler. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 31092884.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bed-

ste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

12 Generelt

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker (jf. § 12 stk. 3) i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Virksomhedens miljøgodkendelse skal jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hver 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2019.

Ruth Slaike
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Sønderborg Kommune

–

13 Vilkår

13.1 GENERELT

1. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen tages i brug.
2. Ændring af afløbssystem for det befæstede område omkring ensilageplads og eksisterende stald fra 2008, som skitseret på bilag 4, Afløbsforhold, dateret 11.04.2011, skal udføres senest 2 måneder efter, at godkendelsen er meddelt.
3. Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – også selvom disse regler eventuelt må være skærpede i forhold til denne godkendelse.
4. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
5. Miljøgodkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra denne afgørelses meddelelse. Med ”udnyttet” menes, at det ansøgte byggeri er iværksat inden fristens udløb, og disse arbejder fortsættes i et rimeligt tempo.
6. Bedriften skal underrette Sønderborg Kommune, når besætningen/produktionen er nået op på 663,6 DE.
7. Såfremt besætningen/produktionen ikke er nået op på 663,6 DE senest 6 år efter godkendelsens meddelelse, skal Sønderborg Kommune underrettes om besætningens/produktionens størrelse på dette tidspunkt.
8. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold.

13.2 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

Placering i landskabet og bygningsmæssige forhold

9. Den nye stald (staldafsnit nr. 1.1.3) samt den nye gyllebeholder skal opføres som beskrevet i ansøgningen.
10. Facader og tag på den nye stald (staldafsnit nr. 1.1.3) beklædes med ikke-reflekterende materiale i samme nuancer som den eksisterende nyere stald (staldafsnit nr. 1.1.1).
11. Der skal etableres en afskærmende beplantning omkring gyllebeholderne, der skal bestå af en stedse vedligeholdt beplantning, som i løbet af 4-5 år giver en vedvarende, effektiv afskærmning. Beplantningen skal være etableret senest ét år efter den nye gyllebeholder er opført.
12. Beplantningen skal etableres iht. den af Sønderborg Kommune godkendte plan, bilag 5.

13. Beplantningen skal bestå af en småskovsbeplantning af ca. 12-16 planterækker med planteafstand på 1,5 meter. Planterne skal være af hjemmehørende arter og med 25 procent skovtræer jævnt fordelt i plantningen..

13.3 HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldanlæg

14. Husdyrholdets sammensætning og maksimale antal skal være som beskrevet nedenfor:

Art	Efter udvidelse, etape 1		Efter udvidelse, etape 2	
	antal	DE	Antal	DE
Malkeko, tung race, mælkeydelse på max. 10700 kg.	250		350	
Småkalve, 0-6 mdr.	64		91	
Opdræt, 6-24 mdr.	190		261	
Tyrekalve, 0-6 mdr., 40-65 kg	125		175	
Avlstyr	1		2	
Ammeko	2		2	
I alt		475,5		663,6

15. Staldindretningen og de enkelte dyrs placering skal være som angivet i skemaet i etape 2.

Stald afsnit nr.	Anvendelse	Dyretype	Ansøgt Antal dyr	Gulvtype
1.1.1	Eksisterende sengestald med løsdrift	Malkeko, tung race	207	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time
	Stald nr. 3	Malkeko, tung race	5	Dybstrøelse
		Malkeko, tung race	28	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time
1.1.2	Eksisterende gamle stalde	Kvie/stud 6 mdr. – kælvning, tung race	5	Bindestald med grebning

	Bygninger nr. 16, 18, 20, 21 og 22	Småkalve, 0-6 mdr., tung race	28	Dybstrøelse
		Kvie/stud 6 mdr. – kælvning, tung race	1	Dybstrøelse
		Ammeko, 400- 600 kg	2	Bindestald med grebning
		Småkalve, 0-6 mdr., tung race	1	Dybstrøelse
1.1.3	Ny sengestald Bygning 4	Kvie/stud 6 mdr. – kælvning, tung race	107	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time
		Småkalve, 0-6 mdr., tung race	62	Dybstrøelse
		Tyrekalve, 0-6 mdr., tung race	175 (40-65 kg)	Dybstrøelse
		Avlstyr, tung race	2	Dybstrøelse
		Malkeko, tung race	55	Sengestald med fast gulv, 2% hældning, skrabning hver 2. time
		Malkeko, tung race,	5	Dybstrøelse (hele arealet)
		Kvie/stud, tung race (6 mdr.- kælvning),	2	Dybstrøelse (hele arealet)
		Kvie/stud, tung race (6 mdr.- kælvning),	105	Sengestald med fast gulv, 2% hældning, skrabning hver 2. time
		Malkeko, tung race,	50	Sengestald med fast gulv, 2% hældning, skrabning hver 2. time
	Kvie/stud, tung race (6 mdr.- kælvning),	41	Sengestald med fast gulv, 2% hældning, skrabning hver 2. time	
	I alt DE	663,6		

16. Staldindretningen og de enkelte dyrs placering skal være som angivet i skemaet i **etape 1**.

Stald afsnit nr.	Anvendelse	Dyretype	Ansøgt Antal dyr	Gulvtype
1.1.1	Eksisterende sengestald med løsdrift	Malkeko, tung race	207	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time
	Stald nr. 3	Malkeko, tung race	5	Dybstrøelse
		Malkeko, tung race	38	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time
1.1.2	Eksisterende gamle stalde	Kvie/stud 6 mdr. – kælvning, tung race	86	Bindestald med grebning
		Småkalve, 0-6 mdr., tung race	63	Dybstrøelse
	Bygninger nr. 16, 18, 20, 21 og 22	Kvie/stud 6 mdr. – kælvning, tung race	104	Dybstrøelse
		Tyrekalve, 0-6 mdr., tung race	125 (40-65 kg)	Dybstrøelse
		Avlstyr, tung race	1	Dybstrøelse
		Ammeko, 400-600 kg	2	Bindestald med grebning
		Småkalve, 0-6 mdr., tung race	1	Dybstrøelse
I alt DE	475,5			

17. Den samlede produktion må ikke overstige 663,6 DE på årsplan for etape 2 og 475,5 DE på årsplan for etape 1.
18. Den godkendte produktion skal foretages jævnt fordelt over året.
19. Gulve rengøres med skraberens mindst 12 gange i døgnet.

Ensilage

20. Ensilagepladsen og befæstet areal omkring denne må ikke anvendes til opbevaring af husdyrgødning.
21. Den valgte beholder på 850 m³ skal rengøres inden brug til opbevaring af ensilage-saft/overfladevand fra ensilageplads.
22. Ensilagestakke må ikke placeres nærmere end 50 meter til nabo, 30 meter fra skel, 25 m fra vandboring, 15 meter fra beboelse på egen ejendom og de øvrige afstandskrav i lovgivningen.
23. Ensilagestakke, der ikke placeres på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder, må højst være placeret på samme sted i 12 måneder. Der skal derefter gå 5 år, før ensilagen igen må placeres samme sted.
24. Ensilagestakken skal være overdækket.
25. Kasseret ensilage fra ensilagepladser eller – siloer skal fjernes løbende og opbevares overdækket med plast eller lignende for at forhindre lugtgener.

Energi og vandforbrug

26. Hvis virksomhedens elforbrug overstiger 350.000 kWh/år skal der foretages et energieftersyn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energieftersynet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter ansøgers modtagelse af besøgsrapporten.
27. Anlæg der er særligt energiforbrugende som f.eks. mælkekøleanlæg, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.

Spildevand herunder regnvand

28. Al vask af maskiner og redskaber, skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder.
29. Ny vaske- og påfyldeplads skal etableres senest 3 mdr. efter at ansøgt gyllebeholder er opført. Vaskepladsen skal til enhver tid være minimum to meter bredere og to meter længere end den største maskine, som vaskes på vaskepladsen. Vaskepladsen skal opføres efter beskrivelse i byggeblad nr. 103.11-03 fra Landscentret. Olie/benzinudskiller kan undlades såfremt pladsen har afløb til gyllebeholder. Ved placering ved gyllebeholderen skal vaske- og påfyldeplads være afgrænset af en jernbetonmur eller lignende, der sikrer gyllebeholderen mod påkørsel. Etablering af vaske- og påfyldeplads skal anmeldes til afdeling BYG ved Sønderborg Kommune.
30. Vand fra vask af stalde, mælke/malkerumsvand o.l. betragtes som flydende husdyrgødning og skal tilledes gyllebeholder.
31. Vand fra befæstede oplagspladser og omfangsdræn betragtes som spildevand og skal tilledes beholder for flydende husdyrgødning.
32. Afledning af overfladevand fra befæstede arealer inklusiv tagvand til recipienter (søer og vandløb, herunder dræn), skal godkendes af Sønderborg Kommune.
33. Sanitært spildevand fra virksomheden skal ledes til særskilt spildevandsanlæg. Spildevandsanlægget skal være godkendt af Sønderborg Kommune.

Affald

34. Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende.
35. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.
36. Rester af bekæmpelsesmidler skal opbevares i originalemballage og under samme forhold som bekæmpelsesmidler i øvrigt, indtil de anvendes eller bortskaffes. Emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald, f.eks. til en af Sønderborg Forsynings containerpladser. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
37. Medicinrester (inklusiv vaccinerester) skal opbevares i original emballage og brugte kanyler i kanylebokse. Medicinrester og brugte kanyler skal afleveres til apoteket. Tom medicinemballage kan bortskaffes som brændbart affald (dagrenovation).
38. Beholdere med spildolie eller andet flydende farligt affald skal stå på rist, palle eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige, og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares og være resistent overfor de kemikalier, der opsamles.
39. Olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent over for olie og brændstof. Batterier skal opbevares indendørs i en syrefast beholder. Lysstofrør, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs.
40. Affald skal opbevares og bortskaffes efter kommunes regulativer. Dette betyder bl.a., at farligt affald skal sorteres i separate beholdere, og at aflevering til rette modtager skal kunne dokumenteres overfor kommunen.
41. Farligt affald må maksimalt opbevares i 1 år, før det bortskaffes.

Råvarer og hjælpestoffer

42. Såfremt der på bedriften anvendes flydende handelsgødning, skal det opbevares i tanke på fast plads med afløb til gyllebeholderen.
43. Bekæmpelsesmidler og rester heraf må kun opbevares i den oprindelige emballage.
44. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier m.v. må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand.
45. Tankning af diesel skal ske på en plads/sted med fast og tæt bund, enten med afløb olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Driftsforstyrrelser eller uheld

46. Bedriften skal indrettes og drives, så spild og andet ukontrolleret udslip af forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.
47. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette Tilsynsmyndigheden, Landbrugsgruppen, Sønderborg Kommune, tlf.: 8872 4085.

48. Uheld, herunder svigt af de forureningsbegrænsende foranstaltninger, der medfører forurening af omgivelserne, skal straks udbedres og anmeldes til beredskabet.
49. Der skal udarbejdes en beredskabsplan for ejendommen senest tre måned efter godkendelsen er meddelt. Beredskabsplanens indhold skal være kendt af bedriftens ansatte, og udformet på et sprog som de ansatte kan forstå.
50. Beredskabsplanen skal ajourføres efter behov, dog mindst hver 2. år og være let tilgængelig.
51. Eventuelt spildt husdyrgødning skal fjernes.

13.4 GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING

Flydende husdyrgødning

52. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og skal foregå på en måde, der medfører mindst mulig gene for omgivelserne.
53. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Pladsen skal ind mod gyllebeholderen være afgrænset af en jernbetonmur eller lignende, der sikrer mod påkørsel af denne.
54. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldeårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.
55. Efter udbringning af gylle på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejen.
56. Hvis en gyllebeholder tages ud af drift, skal den rengøres. Såfremt gyllebeholderen afmeldes beholderkontrol, skal den gøres uanvendelig inden førstkommende 1. januar.
57. I tilfælde af dræn tættere end 15 m fra gyllebeholder, skal disse sløjfes.

Fast gødning inkl. dybstrøelse

58. I dybstrøelsesstalde skal der strøes halm eller andet tørstof i mængder, der sikrer, at dybstrøelsesmatten altid er tør i overfladen.
59. Lokalteter, hvor der ønskes placeret markstakke, (bilag 18) som er forhåndsgodkendt.
60. Kompost eller kompostlignede dybstrøelse må højst ligge samme sted i 12 måneder og må ikke placeres samme sted igen før efter 5 år.

13.5 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Lugt

61. Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således at lugtgener så vidt muligt begrænses. Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til lugtgener, som af tilsynsmyndigheden vurderes til at være væsentlige.

62. Markstakke med komposteret dybstrøelse må ikke placeres tættere end 100 m fra naboer og deres haver samt 300 m fra samlet bebyggelse og byzone.
63. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til større lugtgener for omkringboende end forventet, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som accepteres af tilsynsmyndigheden og derefter gennemføres.

Lys

64. Udendørs pladsbelysning skal forsynes med bevægelsessensorer.
65. Der skal være natsenkning på belysningen i staldene i den periode (mellem kl. 23 og kl. 05), hvor der ikke er aktivitet.
66. Udendørs belysning og lys fra stalde må ikke medføre væsentlige lysgener for omkringboende.

Støj fra anlægget og maskiner

67. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer: Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time)	Alle dage kl. 22-07 (1/2 time)	Alle dage
Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Lørdag kl. 14-18 (4 timer)		kl. 22-07
	Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)		Maksimal værdi
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

68. Miljømyndigheden kan forlange, at virksomheden skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993.
69. Dokumentation skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.
70. Dokumentation skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj".

71. Målingen/beregningen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor virksomheds grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden.
72. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A).

Støv fra anlæg og maskiner

73. Stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støv- og lugtgener i området uden for ejendommens grund.
74. Støvgener fra færdsel på grus- og markveje skal minimeres ved hensynsfuld kørsel.

Fluer og skadedyr

75. Der skal foretages en effektiv bekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod skadedyrsangreb. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium.
76. For at mindske fluegener skal der muges hos småkalve minimum hver 14. dag i perioden maj-september.
77. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Transport

78. Efter udbringning af gylle på marken skal det sikres, at slæbeslanger mv. er tømte, så der ikke spildes gylle på vejen.
79. Transport af gylle fra ejendommen må ikke finde sted gennem landsbyerne Stolbro, Dyndved, Guderup og Elstrup på lør-, søn- og helligdage.
80. Såfremt det anslåede årlige antal transporter i forbindelse med projektet, der fremgår af afsnit 5.7, overstiges med mere end 10 %, skal kommunen kontaktes og vurdere, om det medfører væsentlige gener for de omkringboende.

13.6 PÅVIRKNING FRA AREALERNE

Udbringningsarealer

81. Arealerne skal drives, som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse, medmindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet.
82. Den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.
83. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de 241 ha ejede og forpagtede arealer, samt på 88,84 ha aftaleareal som fremgår af bilag 6.

Kvælstof og fosfor til overfladevand

84. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens ejede udbringningsarealer svarende til 2,3 DE/ha pr planår (1/8-31/7). På aftalearealer må udbringes husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha pr planår (1/8-31/7).
85. Ansøger er ansvarlig for, at gylleudbringning på aftalearealer udføres i henhold til de vilkår der er opsat i godkendelsen for det enkelte areal. Vilkåret omfatter kun de aftalearealer, hvorpå ansøger leverer gyllen udbragt.
86. Fosforoverskuddet må ikke overstige 4 kg P/ha/år for markerne BP(11,12,12-1,5) og 25 skal undersøges inden for 6 måneder fra arealets ibrugtagningstidspunkt. Fosfortallene skal beregnes ud fra et repræsentativt antal jordprøver taget på de nævnte marker. Resultatet skal meddeles kommunen inden for en frist på 6 måneder fra ibrugtagningstidspunktet.
87. Der stilles vilkår om, at der skal tages nye fosfortal hvert femte år. 1. gang ved arealets ibrugtagning. Resultatet skal indsendes til Sønderborg Kommune.
88. Ved fosfortal under 4,0 stilles der ikke vilkår, der rækker ud over de generelle harmoniregler, for udledning af fosfor til Ketting Nor.
89. Der stilles vilkår om, at ved fosfortal mellem 4,0 og 6,0 må overskuddet af fosfor højst være 4 kg/ha/år.
90. Der stilles vilkår om, at ved fosfortal over 6,0 skal der være fosforbalance.
91. Sønderborg Kommune på forlangende kan se bedriftens markplan og gødningsregnskab.
92. Der skal anvendes 0,01 % efter afgrøder ud over plantedirektoratets generelle krav.

13.7 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

93. Inden miljøgodkendelsen skal revurderes, skal ansøger indsende en redegørelse for, i hvilket omfang virksomhedens emissioner kan nedbringes ved hjælp af den nyeste teknologi (BAT), og hvornår eventuelle ændringer i drift og indretning skal være gennemført. Revurderingen er planlagt til marts 2019.

13.8 HUSDYRBRUGETS OPHØR

94. Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.
95. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages en oprydning, som kan accepteres af Sønderborg kommune, herunder:
96. Gyllebeholder, fortank med rørsystemer, gyllekanaler/kummer m.v. skal tømmes og rengøres
97. Alle staldafsnit skal tømmes for husdyrgødning, der bortskaffes efter regler om udbringning af husdyrgødning
98. Alle olietanke tømmes
99. Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. skal bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativer.

13.9 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

Egenkontrol – generelt

100. Oplysningerne fra egenkontrollen skal opbevares samlet, være opstillet overskueligt, hele tiden være opdateret og være lettilgængelige for tilsynsmyndigheden.
101. Oplysningerne skal fremvises for miljømyndigheden på forlangende og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.

Egenkontrol – dyrehold

102. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal og vægt af kalve, antal dyr bortskaffet til destruktion, antal og vægt af dyr sendt til slagtning samt eventuelt solgte levende dyr. Driftsjournalen kan være en CHR udskrift.
103. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation for de seneste 3 år for dyreholdets størrelse, f.eks. i form af gødningsregnskab, driftsregnskab på ejendommen.

Egenkontrol – foder

104. Der skal føres driftsjournal over mængden af forbrugt husdyrfoder og opstået spild.

Egenkontrol – ressourceforbrug

105. Virksomhedens forbrug af vand, el, diesel og fyringsolie registreres i en driftsjournal årligt.
106. Virksomhedens el-forbrug skal kunne dokumenteres for tilsynsmyndigheden, f.eks. ved kvittering fra elselskabet.

Egenkontrol – affald

107. Der skal foreligge dokumentation for korrekt affaldsbortskaffelse f.eks. i form af logbog eller kvitteringer.

Egenkontrol – gødning

108. Der skal til enhver tid overfor tilsynsmyndigheden kunne fremlægges gødnings- og sædskifteplaner, samt gødningsregnskaber, som kan dokumentere, at husdyrgødningen udbringes miljømæssigt forsvarligt og at harmonikravet overholdes.
109. Der skal føres logbog over markstakkenes placering, udlægningsdato, dato for udkørsel og overdækningstype. Logbogen skal opbevares sammen med bilag 18, som viser markstakkenes placering, i driftsjournalen.

Egenkontrol – udbringningsarealer:

110. Myndigheden kan på forlangende kræve udarbejdet balanceregnskab for fosfor tilført med husdyrgødning og fosfor bortført med afgrøderne fra de ejede og forpagtede arealer.
111. Myndigheden kan på forlangende kræve udarbejdet beregning af kvælstofoverskuddet og nitratudvaskningen fra de ejede og forpagtede arealer.

112. Grønt regnskab kan indgå som driftskontrol. Ved indførelse af grønt regnskab kan der reguleres i ovenstående vilkår. Regnskabet skal som minimum indeholde oplysninger om næringsstofbalancer, ressourceforbrug og en redegørelse for hvordan ressourceforbruget og miljøbelastningen kan nedbringes.